

ผลการวิจัย

การศึกษา “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปฏิกิริยาตอบโต้ (Reaction) ที่สื่อนำเสนอภาพตัวแทนของผู้หญิงที่ทิ้งลูก และศึกษาเสียงของผู้หญิงในการต่อรองความหมายที่สื่อสร้างขึ้น การให้ความหมายต่อรายงานข่าว “แม่ใจยักษ์” โดยผ่านประสบการณ์ของตัวผู้หญิง 4 กลุ่ม คือ 1. ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว 2. ผู้หญิงที่กำลังท้อง 3. ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้วและยก/ฝากเลี้ยงลูก 4. ผู้หญิงที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์เนื่องจากทิ้งลูก โดยผู้ศึกษาแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ภาพ “แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย” มุมมองเดิม ๆ ที่ผลิตซ้ำปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง ที่เด็กทารก ในสื่อหนังสือพิมพ์ ของสถาบันกระแสหลัก

ประเด็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ทางสื่อมวลชน มีภาพตัวแทนของ “แม่ใจยักษ์ สาวใจแตก วัยรุ่นใจแตก แม่ใจร้าย สาวรักสนุก” ที่ยังคงปรากฏถูกหยิบยกผ่านสื่อหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ จากการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งทางหนังสือพิมพ์หรือตามข่าวทีวี ก็จะออกมาในลักษณะที่เป็นการกล่าวโทษว่าพวกเธอ (แม่) ที่ทำอย่างนั้นเป็น แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย แม่ใจแตก... แม่ประสาอะไรทั้งนี้ได้แม้กระทั่งลูกของตัวเอง

การนำเสนอภาพผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม การทำแท้ง ทิ้งลูก ฆ่าลูก ลงในสื่อหน้าหนังสือพิมพ์ และมักถูกนำเชื่อมโยงกับความเป็นแม่ทันที ซึ่งสังคมไทยหรือสื่อจะเห็นความสำคัญกับเด็กทารกมากกว่าผู้เป็นแม่ที่อุ้มท้องมาตั้งแต่แรก ดังนั้น “ผู้หญิง” จึงถูกตีตรา ถูกประณามประจานอยู่เรื่อย ๆ เช่นข้อความดังนี้

สุดสลด !! ทารกแรกเกิดถูกแม่ใจยักษ์ฆ่า !!! ยัดกล่องเตารีดแล้วทิ้งถังขยะพบศพทารกแรกเกิดถูกฆ่ายัดกล่องเตารีด ก่อนนำมาทิ้งในถังขยะ บริเวณโบหน้าพมมีรอยเยียวคล้ำคล้ายถูกกระแทก ตำรวจคาดเป็นฝีมือสาวใจแตกที่ไม่พร้อมจะมีลูก หลังคลอดจึงได้ลงมือฆ่าทิ้งอย่างโหดเหี้ยม...เบื้องต้นตำรวจสันนิษฐานว่า คงเป็นวัยรุ่นใจแตกไม่พร้อมมีลูก หลังคลอดเสร็จจึงลงมือฆ่าลูกแล้วนำมาทิ้ง ...ซึ่งทางตำรวจจะดำเนินการแกะรอยติดตามแม่ใจยักษ์รายนี้มาดำเนินคดีต่อไป (“สุดสลด !! ทารกแรกเกิดถูกแม่ใจยักษ์ฆ่า !!! ยัดกล่องเตารีดแล้วทิ้งถังขยะ,” ออนไลน์, 2548)

สลด! แม่ใจยักษ์ รีดลูก ยัดกระเป๋าทิ้งกองขยะ... คಾದฝีมือแม่ใจยักษ์ รีดลูก ทำแท้งและนำศพมาทิ้งเพื่อหนีความผิด... เบื้องต้นเจ้าหน้าที่สันนิษฐาน ฝีมือแม่ใจยักษ์ ที่ไม่พร้อมมีบุตร

จึงทำแท้งและนำศพมาทิ้งเพื่อหนีความผิด และเชื่อว่าคนร้ายอาจเป็นคนทีอาศัยในซอยดังกล่าว (“สลด! แม่ใจยักษ์ รีดลูกทิ้ง... สดสลดสาววัยรุ่นใจแตก มั่วเช็กส์จนท้องป่อง ...แจ้งตำรวจ ตรวจสอบคาดผู้เป็นแม่เป็นเด็กรักสนุกท้องแล้วไม่มีปัญญาเลี้ยง... ได้ติดตามตัวแม่ใจยักษ์รายนี้ มาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป (“แม่ใจยักษ์... รีดลูกทิ้ง...,” ออนไลน์, 2551)

แม่ใจยักษ์... รีดลูกทิ้ง... สดสลดสาววัยรุ่นใจแตก มั่วเช็กส์จนท้องป่อง ...แจ้งตำรวจ ตรวจสอบคาดผู้เป็นแม่เป็นเด็กรักสนุกท้องแล้วไม่มีปัญญาเลี้ยง... ได้ติดตามตัวแม่ใจยักษ์รายนี้ มาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป (“แม่ใจยักษ์... รีดลูกทิ้ง...,” ออนไลน์, 2551)

ตามล่าแม่ใจยักษ์ ฆ่าโหดลูกหักคอทิ้งถึงขยะ

...ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสันนิษฐานว่า ฆาตกรน่าจะเป็นแม่ใจยักษ์ในละแวกดังกล่าว... ได้เปิดห่อผ้าดูพบว่าเป็นศพเด็กทารกดังกล่าว ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ขณะนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำลังสืบสวนขยายผลติดตามตัวแม่ใจยักษ์ รายนี้ อยู่ ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงที่นำศพของเด็กชายคนดังกล่าวมาทิ้งเจ้าหน้าที่จะได้ติดตามแม่ใจยักษ์รายนี้มาดำเนินคดีต่อไป (“ตามล่าแม่ใจยักษ์ ฆ่าโหดลูกหักคอทิ้งถึงขยะ,” ออนไลน์, 2551)

สาวใจแตกแฉชีวิตเพะทำแท้ง 2 คน

ทำแท้ง 2 ครั้ง นส.กิก (นามสมมติ) อายุ 17 ปี เปิดตัวกับ “ไทยรัฐ” ยอมรับเคยทำแท้งมา 2 ครั้ง หลังผิดพลาดตั้งท้องในวัยเรียนครั้งแรกทำเมื่ออายุ 14 ปี ส่วนครั้งที่ 2 ห่างกันปีกว่า ส่วนคลินิกเถื่อนอยู่ในซอยสุขุมวิท... หลังเป็นข่าวไม่ปรากฏซากทารกลอยประจานแม่ใจโหดอีก... (ไทยรัฐ, 3 พฤษภาคม 2550)

ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาภาพตัวตน “แม่ใจยักษ์” ผ่านเสียงและประสบการณ์ของผู้หญิงท้องไม่พร้อม

การศึกษา “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน” ในส่วนนี้เป็นเรื่องเล่าของผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม และมีการต่อสู้หรือเผชิญกับวิกฤติปัญหาชีวิตอย่างไร จนเข้ามาสู่บ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ โดยนำเรื่องราวที่ได้จากการสัมภาษณ์ของชีวิตแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันตามวิถีชีวิตและปัญหาของการที่ถูกกดขี่กดดันที่รุนแรงทำให้ตัดสินใจทำแท้ง ยกเลิก ทิ้งลูกในลักษณะต่าง ๆ เมื่อเป็นข่าวขึ้น ก็ถูกกล่าวหาว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” เสียงผู้หญิงที่ประสบปัญหา ท้องแท้ง ทิ้ง ได้สะท้อนให้เห็นเป็นเรื่องเล่าจำนวน 22 ราย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

ก้าวสู่โลกของชีวิตผู้หญิงท้องเมื่อไม่พร้อม แท้ง ทั้ง

จากประสบการณ์จริงของกรณีศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 22 ราย (ใช้นามสมมุติที่เขียนจากข้อเท็จจริง) ดังต่อไปนี้

กลุ่ม 1 ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว 6 ราย

กลุ่ม 2 ผู้หญิงที่กำลังท้องอยู่ 8 ราย

กลุ่ม 3 ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว และยก/ฝากเลี้ยงลูก 6 ราย

กลุ่ม 4 ผู้หญิงที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ เนื่องจากท้องลูก 2 ราย

กลุ่มผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว 6 ราย

กรณีศึกษาที่ 1 เสี่ยงจริง....ของกล้วยไม้

ชมชื่น : เสี่ยงเจียบ... ผู้หญิงหลายคนที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศแล้ว ไม่ได้แจ้งความดำเนินคดี เพราะมีความกลัว เครียด อาย ไม่อยากให้ใครรู้หรือการที่ผู้หญิงตัดสินใจไม่แจ้งความดำเนินคดี จึงส่งผลกระทบต่อเธอ ทั้งทางด้านจิตใจและสภาพแวดล้อม บางคนตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์.... (มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2549, น. 17-18)

เบื้องหลังอันเจ็บปวดที่เธอขอพูด

“กล้วยไม้” (นามสมมติ) หญิงสาวคนหนึ่งเป็นคนจังหวัดกรุงเทพฯ ได้ก้าวเข้ามาอยู่ในบ้านพักฉุกเฉิน เพื่อพักฟื้นหลังคลอดพร้อมลูกสาวฝาแฝดตัวน้อย ๆ อายุเพียง 15 วัน เธอรู้สึกเหน็ดเหนื่อยแต่ก็เต็มเปี่ยมด้วยรอยยิ้มพร้อมที่จะรับผิดชอบชีวิตน้อย ๆ ทั้งสองคน เธอได้เล่าย้อนหลังถึงเหตุการณ์อันเจ็บปวดที่เป็นสาเหตุของการ “ท้องไม่พร้อม” พร้อมทั้งเธอได้โอบอุ้มลูกฝาแฝดคนพี่อย่างอบอุ่น ขณะได้สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ศึกษา กล้วยไม้เล่าให้ฟังว่า

กล้วยไม้ วัย 30 ปีถูกสามีเพื่อนซึ่งเมาเหล้าเข้ามาปลุกปล้ำข่มขืน ซึ่งเธอคิดว่าเพียงครั้งเดียวคงไม่ท้อง ไม่ได้คิดจะแจ้งความ ไม่ได้พบหมอหลังถูกข่มขืนในคืนเดือนมืด แต่ในที่สุดกล้วยไม้ก็รู้ว่าตนเองตั้งท้อง เธอคิดจะเอาออกแต่ก็ไม่กล้าเอาออกเพราะเป็นตัวแล้ว เธอพยายามต่อสู้ดิ้นรนทำงานแต่ก็ไม่สามารถทำงานได้เพราะเกิดอาการแพ้ท้องมาก พอไปพบหมอที่โรงพยาบาล เธอก็รู้ว่าได้ลูกแฝด รู้สึกดีใจและเสียใจในเวลาเดียวกัน เธอคิดว่า คงมีปัญหามากมายตามมาอีกมากมายว่าจะเอาอะไรเลี้ยงลูกฝาแฝดดี อีกทั้งครอบครัวไม่ยอมรับพ่อรับผิดชอบดูแลลูกชายคนโตอยู่แล้ว แต่ด้วยความที่เป็นแม่เธอยังมีพลังต่อสู้อุปสรรคชีวิตของเธอและลูกฝาแฝดต่อไป กล้วยไม้โอบอุ้มลูกฝาแฝด

เข้ามาพักพิงบ้านพักฉุกเฉินโดยนักสังคมสงเคราะห์โรงพยาบาลแห่งหนึ่งแนะนำ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนชีวิตของเธออีกครั้ง

เสียงของผู้หญิงมีปฏิกิริยาโต้ตอบภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อกล้วยไม้ได้แบ่งปันชีวิตให้ผู้ชาย ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตนำข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอในประเด็น ท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง นำไปสู่การตั้งคำถาม ส่วนหนึ่งมาให้กล้วยไม้อ่านอย่างตั้งใจซึ่งเธอพูดว่า “เธอเคยอ่านและได้ยินข่าวทางโทรทัศน์ แต่ไม่นึกว่ามันจะเกิดเหตุการณ์เหล่านี้กับชีวิตเธอเลย” ซึ่งกล้วยไม้มีอาการโต้ตอบข่าวที่พาดหัวข่าว การเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในฐานะเธอเป็นผู้หญิงคนหนึ่งว่า

...รู้สึกว่ามันหนักนะ มันรุนแรง แต่คิดว่า ผู้หญิงใจเด็ดมาก ผู้หญิงทำได้ ทำยังไงก็ได้ไม่ให้เขา (ผู้หญิง) มีภาระคือประมาณว่า ต้องจำกัด ถ้าผู้หญิงเขาถูกกระทำไม่เต็มใจ ไม่สมยอม เขาถูกกระทำก็น่าสงสารเขาไม่มีทางเลือกไม่รู้จะทำยังไง เขามีปัญหาอยู่แล้ว ถ้าเก็บไว้ก็คงมีปัญหาระยะยาว แต่บางคนก็รักสนุกท้องเมื่อไม่พร้อมไปกำจัดทำแบบนี้ก็คิดว่า ใจเขา ใจยักษ์จริง ๆ ไม่หาวิธีแก้ที่ดีกว่านี้ แต่กำจัดเด็กให้ตาย... (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

แต่สำหรับกล้วยไม้ซึ่งเธอประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมเช่นเดียวกับข่าวหนังสือพิมพ์ซึ่งเธอไม่ต้องการให้ข่าวมีมุมมองที่ด่วน “ตัดสินและพิพากษา” ผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม เธอสะท้อนความรู้สึกของตนเองให้ผู้ศึกษาฟังว่า

...รู้สึกเฉย ๆ เราไม่ได้ฆ่าลูก ฆ่าเด็กทำให้เขาตาย เพราะเราไม่ได้อยู่ในกลุ่มนั้น แต่ถ้าคนไม่ได้ทำ แล้วถูกเหมารวมเรารู้สึกโกรธ สังคมควรใช้คำที่เป็นกลุ่ม เป็นพวกไป ไม่อยากให้เหมารวมผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมหรือคนที่พลาดพลั้ง ขอให้ข่าวแยกแยะประเด็น ถ้าผู้หญิงใจไม่แตกจริง ๆ ก็คงไม่เป็นเรื่องแบบนี้ขึ้นมา ถ้าเป็นผู้หญิงกลุ่มนั้นขอให้แยกแยะเป็นกลุ่ม ๆ ไป ให้เจอผู้หญิงแล้วค่อนถามความจริง ไม่อยากให้เจาะจงประโคมข่าวว่าเป็นแม่ใจยักษ์ อยากให้เขาแยกแยะข่าว ถึงจะซุกซนก็ขอเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เหมารวม เป็นไปไม่ได้ว่าจะใจยักษ์ใจมาระทุกคน... (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

นอกจากนี้เธอต้องการบอกเล่าถึงสาเหตุและเหตุผลที่ท้องไม่พร้อม ตัดสินใจทำแท้งแต่ไม่สำเร็จจนนำไปสู่การตั้งคำถามตามที่ข่าวนำเสนอว่ามันมีเหตุผลมากมายที่ผู้หญิงปิดเงียบไม่กล้าพูดกล้าเล่าให้ใครฟัง เนื่องมันเป็นเหตุการณ์ที่เจ็บปวดสำหรับเธอและมันฆ่าชีวิตเธอไปแล้ว แต่สังคมกลับมีมายาคติในเรื่องนี้ไปในทางลบ เธอจึงเปล่งเสียงว่า

...เหตุผลเกิดจากผู้ชายเหมือนกัน มิใช่เกิดจากผู้หญิงอย่างเดียว ถึงใจยักษ์ใจมาร
อย่างไรแต่ต้องมีสาเหตุ ผู้หญิงอาจเกิดจากการถูกข่มขืนหรือเป่า ทั้งผู้หญิงผู้ชาย
ทำให้เกิดเป็นเด็ก แต่สังคมชาวซี้ประเด็นไปเลยว่าเหตุมาจากแม่ใจยักษ์ เพราะลูก
มันต้องออกมาจากท้องแม่อยู่แล้ว ผู้กระทำเป็น “แม่” ผู้ถูกกระทำเป็น “เด็ก” ก็คือ
มีตัวเลือกอยู่สองตัวเลือก ผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก คนที่ถูกกล่าวหาเป็นแม่ เป็นผู้หญิง
คือเป็นผู้หญิงคนเดียวซึ่งไม่รู้สาเหตุอะไร เป็นมาอย่างไร แต่ยังตามหาตัวไม่เจอ
ชาวซี้ก็เลยไปแล้วว่าเป็น “แม่ใจยักษ์ใจมาร” ตัดสินไปแล้วเหมือนตั้งศาลเตี้ย โดยไม่
ได้เรียกตัวเขามาหรือจับตัวเขามา ถามหาสาเหตุอะไร ก็ถูกพาดหัวข่าวไปแล้ว เสีย
หายไปแล้ว ในฐานะความเป็นผู้หญิง ผู้หญิงต้องรับผิดชอบทุกอย่างที่ถูกผู้ชาย
กระทำไม่ว่าจะผิดจะถูก ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่สุดท้าย
ผู้หญิงก็ผิดอยู่ดีในสายตาของสังคมในปัญหาแบบนี้ ส่วนลึกของผู้หญิงนั้นจะไม่ได้
ทั้งชีวิต ถ้าถูกประณาม สรุปว่า ผู้หญิงไม่ดี ผู้หญิงเป็นฝ่ายผิด ทั้งสังคมคือธรรม
เพราะว่าฆ่าคน คนนั้น . เป็นลูกด้วย สรุปผู้หญิงก็ผิดอยู่ดี ส่วนความคิดของเธอ
ขอสรุปและพูดได้ว่า “ผู้หญิงไม่ใช่รักสนุกเสมอไป แต่เป็นอุบัติเหตุ... (กล้วยไม้
(นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขอฉันให้ความหมายด้วยตัวฉันเอง

เมื่อเธอรู้สึกเป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวท้องเมื่อไม่
พร้อม การทำแท้งและการทิ้งลูกนั้น ทำให้เธอต้องการสร้างความหมายใหม่ว่า

“...ไม่อยากให้ใช้คำว่า “แม่ใจยักษ์ใจมาร” แต่ขอให้เป็นคำกลาง ๆ เช่น “แม่/ผู้หญิง
(จำเป็น) ต้องทิ้งลูก” หรือ “พ่อทิ้งลูก” ซึ่งเป็นข่าวน้อยกว่าผู้หญิง ทำไมต้องสรุปเป็นแม่คนเดียว
เป็นผู้หญิงคนเดียว พ่อเอวางไว้ไม่ได้หรือ...” (กล้วยไม้ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ซึ่งกล้วยไม้เล่าให้ฟังถึงความรู้สึกที่มีต่อการให้ความหมายข้างต้นว่า

“...รู้สึกสบายใจ ฟังแล้วไม่ถูกกดดันมากเกินไปกว่าคำว่าแม่ใจยักษ์ใจมาร ฟังแล้วให้
เขาเห็นใจมากกว่าประณามว่าเป็นคนร้ายของสังคม...” (กล้วยไม้ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 2 นี่แหละชีวิต....บานชื่น

สมการการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้วางแผนจะมีเฉพาะข้างของผู้หญิงที่ต้องตั้งท้อง ที่ต้องแบก
ภาระลูกที่จะเกิดมาในขณะที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นอีกข้างหนึ่งของสมการนั้นลอยตัว
ปฏิเสธความรับผิดชอบกันได้อย่างง่ายดาย ไม่ถูกตั้งคำถาม ไม่ถูกประณามจากสังคม ธรรมชาติที่

กำหนดให้ผู้หญิงเป็นผู้ตั้งครรภ์ ไม่น่าจะเป็นข้อที่ทำให้ความรับผิดชอบกับชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นตกอยู่ที่ผู้หญิงฝ่ายเดียว (เมทินี พงษ์เวช, 2550, น. 16)

นี่คือชีวิตย้อนหลัง

บ้านพักฉุกเฉิน อีกหนึ่งทางเลือกช่วยผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ปัญหาครอบครัว ปัญหาความรุนแรง ขณะที่ผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม มักจะมาเมื่ออายุครรภ์แก่หรือไม่ก็เข้ามาเมื่อคลอดลูกแล้วเพื่อมาพักฟื้น ซึ่ง “บานชื่น” เป็นอีกหนึ่งชีวิตของลูกผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“บานชื่น” (นามสมมุติ) สาววัย 30 ปีรับจ้างทำงานแม่บ้าน เธอมีสามีซึ่งประกอบอาชีพรับจ้างขับรถบรรทุก ซึ่งอยู่ด้วยกันมานาน 3 ปี จนลูกสาววัย 3 ขวบ และเธอกำลังตั้งท้องอีก 4 เดือน สามีก็เริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปตีตัวออกห่าง ได้แอบมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนใหม่ สามีทอดทิ้งขาดการติดต่อบานชื่นซึ่งกำลังตั้งท้องแก่ใกล้คลอด ต้องมาเช่าพื้นที่ปลูกเพิงอยู่กับลูกเพียงลำพัง ต้องออกจากรานหาเช่ากินค่าโดยเดินเก็บขยะขาย รับจ้างรับซักรีดผ้าไปวัน ๆ หนึ่ง ได้รายได้วันละ 30-40 บาทเท่านั้น จนคลอดลูกที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เธอคิดที่จะทิ้งลูกเพิงคลอดได้ 5 วัน ไว้ที่โรงพยาบาล แต่นักสังคมสงเคราะห์ได้มาทักทายพูดคุยส่งมาบ้านพักฉุกเฉิน เป็นหนึ่งทางเลือกของชีวิตเธอและลูก

เสียงของผู้หญิงมีปฏิกิริยาได้ตอบต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

สถิติของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม บ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ลูกสามีทอดทิ้ง ไม่รับผิดชอบ ร้อยละ 95 เสียงของบานชื่นเป็นเสียงหนึ่งที่ขอพูดได้ตอบเห็นด้วยต่อคำว่า แม่ใจยักษ์ แม่ใจมาร วัยรุ่นใจแตก หลังจากผู้ศึกษาได้นำข่าวที่น่าเสนอประเด็นท้อง แท้ง ทิ้งให้บานชื่นได้อ่านแล้วมีความรู้สึกว่

...หนูรู้สึกว่ เขาพูดถูกแล้ว เขาพาดหัวข่าวถูกแล้ว มันไม่รุนแรง อย่างเผาลูกแม่ใจยักษ์ ถูกแล้วมันควรเป็นคำที่หยาบกว่านี้ด้วยซ้ำ ถูกแล้วละ รู้สึกว่เขาไม่น่าทำแบบนั้น เขาน่าจะมีทางเลือกอื่นดีกว่านี้ที่ไม่ต้องฆ่า/ทิ้ง คนเราเจอปัญหาเลี้ยงไม่ได้จริง ๆ แต่การฆ่าลูกมันไม่สมควรทำเขาไม่รู้เรื่องกับเราด้วย เราเป็นคนทำให้เขาเกิดมา ทิ้ง/ฆ่าหนักเกินไป พ่อแม่ที่ทำได้ เด็กครบสามสิบสองแล้วยิ่งไม่ควรทิ้งเด็ก ถ้าจะทิ้งเด็กก็ควรให้เขาไปดีกว่านี้ สบายใจหน่อย

ข่าวแบบนี้ มิได้เกิดขึ้นกับผู้หญิงคนเดียว เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย อย่างเช่นสามี ผู้ชายบางคนไม่ได้มีปัญหาทิ้งลูก แต่เพราะว่ามีปัญหาที่ครอบครัว ถ้าครอบครัวพร้อม สามีไม่มี เขาก็ไม่ทิ้งลูกเช่นกัน บางคนสามีตั้งแต่ครอบครัวอบอุ่นให้กำลังใจเขาก็ไม่ทิ้ง บางคนสามีไม่ทิ้ง แต่ครอบครัวไม่ยอมรับเขาก็ต้องทิ้ง ไม่

จำเป็นต้องเป็นความผิดที่ผู้ชายผู้หญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ขึ้นอยู่ที่สิ่งแวดล้อมรอบตัวมากกว่า ว่าเป็นยังไง

สังคมไทยก็ประณามผู้หญิง เพราะว่าเราเป็นแม่ เราเป็นคนทำให้เขาเกิดมา เขาอยู่กับเรา เด็กเกิดมาอยู่ที่มือเราคนแรก ก่อนจะอยู่ที่มือใคร แม่ต้องจับเขาเป็นคนแรก เขาประณามเพราะเราเป็นคนทิ้ง สังคมประณามแม่อยู่แล้วจะให้แก้ไขปัญหาการทิ้งลูกต่อไป ก็แก้ไขที่แม่ก่อน ปัญหาของแม่ไม่มีใครเข้าใจหรอกว่าอยู่ที่ไหน แต่คิดว่าเป็นแม่ที่ทิ้ง คนอื่นไม่เข้าใจได้ว่ามีปัญหาตรงไหน มีตัวเราเท่านั้นที่รู้... (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สำหรับบานชื่นจะมีความรู้สึกเห็นด้วยกับสื่อมวลชนที่ใช้คำพาดหัวข่าวแบบนี้ แต่เธอในฐานะเป็นแม่ ซึ่งประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม เธอได้มีความคิดแวบหนึ่งเช่นกัน ดังนั้นเธออยากให้สื่อมวลชนกลับมาอมุมใหม่ “ผู้หญิง” อย่างเข้าใจเหตุผลของเธอ เล่าให้ฟังว่า

...เหตุผลที่หนูคิดจะทิ้งลูก ออกไปจะกินอะไรลูกคนนี้ก็กำลังกิน นี่กินมดเล็กเล็ก จะเลี้ยงยังไง จะเดินเก็บขยะก็เดินไม่ได้ หนูเอาลูกคนโตออกไปเก็บขยะกับหนูได้แยกขยะเป็น อุดทนกับเรา เราไม่มีเงิน เราอยู่ไม่ได้ สังคมทุกวันนี้อยู่ไม่ได้ต้องใช้ให้มากใช้น้อย อยากให้นักข่าวเข้าใจมากกว่านี้ให้ฟังเหตุผลเขามากกว่านี้ ว่าทำไมเขาทิ้ง เราารู้สึกสลดซ้ำ เขาต้องหนี ต้องหลบ ต้องถูกดำเนินคดีแน่นอน ชีวิตนี้จะมีอะไร ถูกดำเนินคดีทำอะไรได้ ต้องหนีต่อไป ซึ่งหนูโชคดีกว่าผู้หญิงทั่วไปที่ทิ้งได้พบนักสังคมที่ใส่ใจ มาถามทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปในวินาทีนั้น หนูไม่ใช่สาวใจแตกแต่ผู้ชายทิ้งไป สามปีทั้งไปมีเมียใหม่แล้วก็มารับผิดชอบ... (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เสียงฉัน : การให้ความหมายใหม่

ถึงแม้บานชื่นได้ประสบกับปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ถูกสามีไม่รับผิดชอบก็ตาม แต่เธอก็ยังคงมีความคิด ความเชื่อที่ได้ถูกปลูกฝังว่า “ผู้หญิง” ต้องเป็นแม่ที่ดี ต้องทำหน้าที่ดูแลลูก และต้องอยู่ในกรอบที่ขอบธรรมของสังคมไทย เพราะฉะนั้นเธอจึงคิดว่า การที่ผู้หญิงซึ่งเป็นแม่แล้วกระทำกับลูกของตนเอง คำว่า “แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย” แล้ว บานชื่นคิดว่า

...คำนี้เหมาะสมแล้ว ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยน ไม่มีคำอะไรที่ดีกว่านี้ แม่ใจยักษ์ว่าเฉพาะคนที่ฆ่าลูก อีกกลุ่มหนึ่งเขาทิ้งลูกก็สมควรเรียกใหม่ สังคมเปลี่ยนไม่ได้หรอก เพราะเป็นภาษาชาวบ้าน สังคมไทยคือชาวบ้าน เปลี่ยนไม่ได้ เหมาะสมแล้วที่ทิ้งลูก ฆ่าลูกแบบทรมาน... (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

และเธอได้พูดเสริมอีกว่า “...คำพวกนี้เปลี่ยนไม่ได้แต่ทำให้มันลดน้อยลง เมื่อผู้หญิงมีทางเลือก... (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 3 นักสู้เดี่ยวดายของดอกอัญชัน

ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่ได้วางแผน เป็นปัญหาที่สตรีจะต้องแบกรับและเผชิญโดยลำพังเพราะไม่ว่าจะหันไปทางใดก็ดูเหมือนว่าแผ่นดินนี้แทบจะไม่มีที่ให้ให้อยู่อาศัยเลยแม้จะเข้มแข็งพอที่จะเลี้ยงลูกโดยลำพัง ก็ถูกสังคมประณามว่าใจง่าย และเมื่อคิดที่จะทำแท้ง ก็ผิดกฎหมายและเป็นตราบาปที่มีอาจลืมนึกได้... (เมทินี พงษ์เวช, 2542, น. 13)

นักสู้เดี่ยวดาย

การเดินทางของนักสู้ผู้หญิงที่เดินทางโดดเดี่ยว เมื่อรู้ว่าประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ครั้งแล้วครั้งเล่า ครอบครัวก็ไม่ยอมรับจนเธอต้องเก็บเรื่องราวในชีวิตเธออย่างเงียบงัน และเดินทางชีวิตตนเองด้วยความระมัดระวังต้องโตใกล้คลอด ขาดที่พักพิงเข้ามาพื้นที่ที่ปลอดภัยให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมจนเธอคลอดลูกสาววัยหนึ่งเดือนเศษอ้วนจ้ำม่ำหน้าเอ็นดู ดอกอัญชันรู้สึกมีความสุขขึ้นมื่อน เธอได้เล่าชีวิตให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“ดอกอัญชัน” (นามสมมุติ) หญิงสาววัย 23 ปี จากภาคอีสานซึ่งมีความใฝ่ฝันเหมือนหญิงทั่ว ๆ ไปเข้ามาทำงานในเมืองหลวงที่โรงงานเย็บผ้าแห่งหนึ่งได้ไม่นานเธอก็พบผู้ชายคนหนึ่งวัย 40 ปีเข้ามาพัวพันแอบลักลอบมีความสัมพันธ์ชั่วพริบตา ในแต่ละครั้งเธอทานยาคุมกำเนิดแต่ก็พลาดพลั้งจนดอกอัญชันเริ่มแน่ใจว่าตัวเองตั้งท้องก็เมื่อประจำเดือนไม่มาได้สองเดือน เธอได้บอกเขาว่า “ท้อง” เขากลับพูดว่า “ไม่มีปัญญาจะเลี้ยง ไม่พร้อมให้เธอไปทำแท้ง” ด้วยความรู้สึกของความไม่เป็นแม่ กลัวการทำแท้ง กลัวแม่ไม่ยอมรับลูกคนนี้ (เธอมีลูกแล้ว 2 คน) ต้องถูกออกจากงานไม่มีรายได้ จึงใช้ชีวิตรัดกุมท้องเพียงลำพัง เข้ามาขอความช่วยเหลือพักพิงในบ้านพักฉุกเฉิน

ผู้หญิงมีความรู้สึก ได้ตอบต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อผู้ศึกษาได้เอ่ยถึงปรากฏการณ์ทอดทิ้งเด็กทารก ตามข่าวพาดหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งดอกอัญชันได้เคยอ่านก่อนที่เธอประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม เธอก็รู้สึกว่าผู้หญิงเหล่านี้ใจยักษ์ใจมารจริง ๆ สมควรที่ถูกตอกย้ำตีตราไม่เหมาะสมกับความเป็นแม่ แต่เธอก็กลับคิดใหม่เมื่อเธอได้เข้ามาเผชิญกับเหตุการณ์ที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ไร้นคนร่วมรับผิดชอบ ทำให้เธอต้องสู้เพียงลำพังคนเดียวในยามที่เกิดวิกฤตชีวิต อีกทั้งมีความรู้สึกได้ตอบสนองต่อสื่อมวลชนที่นำเสนอตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่า

...รู้สึกเสียใจที่ได้เห็นได้ยินข่าว ทำให้คิดถึงตัวหนูเอง ถ้าหนูไปทำแท้งหนูก็คงจะผิดเหมือนกัน ขาวน่าจะโทษทั้งสองฝ่ายเพราะควรรับผิดชอบร่วมกัน สาเหตุขึ้นอยู่คนสองคน ถ้าหนูทำแท้งเขาต้องหาเงินให้หนู หนูจะไปทำ แต่เขาหาเงินให้ไม่ได้ พอหาให้ได้ท้องก็โตแล้วไม่ให้หนูทำเพราะถ้าเกิดผิดพลาดอาจจะตายทั้งแม่และลูก เขาบอกให้หนูเลี้ยงและจะช่วยภายหลัง เขาพูดแบบนี้ ส่วนเด็กใจแตกนั้น ขอแย้ง เขาลงข่าวแรงไปหน่อย เช่นมารหัวชน ควรลงแค่ไม่สามารถเลี้ยงลูก ทั้งลูกมีเหตุจำเป็นเล็กน้อย ท้องไม่ตั้งใจ ไม่ต้องเน้นย้ำว่า แม่ใจยักษ์ใจมารเพราะว่าผู้หญิงไม่ยอมเป็นแบบนี้ แต่สาเหตุขึ้นอยู่กับคนสองคน บางคนแม่ทิ้งลูก เพราะว่า หนูก็เหมือนกันแม่คลอดหนู พ่อเสีย หนูก็อยู่กับลุงป้า แม่ไม่เลี้ยงหนูเลยตั้งแต่เล็กจนปัจจุบัน รู้สึกว่า เขาก็โหดร้าย (เสียงเครือ) แม่ทุกคนมีความจำเป็นหนูคิดว่า ไม่ใช่รู้สึกว่ามันไม่ใช่ว่า แม่มีความจำเป็นเสมอไป แม่ทิ้งลูก แม่แต่งงานใหม่ ซึ่งตอนหนูเล็ก ๆ รู้สึกเฝ้ารอแม่ แม่มารับเราบ้างอยากมีแม่บ้าง รู้สึกเจ็บปวด มันเตือนใจหนูว่า หนูท้องคนแรก สามีไม่ยอมรับหนูคิดว่าจะไม่ทิ้งลูก หนูจะเต็มเต็มให้ลูกในความรู้สึกหนู แต่ท้องไม่พร้อม หนูอยากทำแท้งทำให้ตายในท้อง เอาไปทิ้ง ตอนนั้นไม่กล้าเข้าบ้าน ชาวบ้านกินินทา ขายหน้า ชาวบ้านด่าว่า ผู้ชายดี ๆ ขอแต่งงานด้วยก็ไม่เอา ไม่รักดี ท้องไม่มีพ่อ รู้สึกเจ็บปวดก็คิดเอาว่าไม่มีพ่อ ก็ขอให้แม่ เธอท้องคนที่ 2 เป็นเมียน้อย พลาดจนตั้งท้อง พอรู้ท้อง ก็คิดทุกวิธีทางเอาออก แต่ไม่ออก คิดจะเอาไปทิ้งเพราะคิดเอาไปไว้หน้าบ้านที่รำรอย ทั้งวางข้างถังขยะ ทั้งในห้องน้ำ และไม่มีใครให้พึ่งแล้ว อีกทั้ง รู้สึกสับสนทุกอย่าง คิดว่าจะเอาลูกฝากสถานกำพร้า หรือยกลูกให้ คิดต่าง ๆ นา ๆ รู้สึกแย่มาก ที่เป็นเมียน้อย รู้สึกไม่มีคุณค่า รู้สึกเป็นเวรกรรมมากกว่าตั้งแต่เล็กจนโต... (ดอกอัญชัน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากให้ความหมายใหม่

ดอกอัญชันนั่งคิดสักพักเมื่อผู้ศึกษากล่าวว่า ถ้าดอกอัญชันได้พบเด็กทารกกำลังถูกทอดทิ้งตามสาธารณะต่าง ๆ เธอจะคิดหรือพูดคำอะไรและเธอต้องการจะเปลี่ยนคำที่ชาวเสนอवादหัวข่าวว่า แม่ใจยักษ์ สาวใจแตก ฯลฯ ใหม่หรือเปล่า ซึ่งเธอได้พยายามคิดไตร่ตรองว่า

...ไม่รู้ว่าจะเปลี่ยนคำอะไร แต่เข้าใจผู้หญิงว่า ตั้งท้องแล้วหาทางออกไม่ได้ จำเป็นต้องทำอย่างนั้น ควรคิดให้ถี่ถ้วนก่อนทิ้งลูกฆ่าลูก แต่ภาวะช่วงนั้น เครียดมากสับสน ผู้หญิงต้องมีจิตสำนึก หาทางออกเพื่อลูก สาเหตุที่ต้องทิ้งลูก คือ ผู้ชายไม่รับผิดชอบ เข้าสังคมก็ไม่ได้เช่น พ่อแม่ไม่ให้เข้าบ้าน ญาติพี่น้องไม่สนใจถูกปฏิเสธ อีกทั้งยังเป็นนักเรียน... (ดอกอัญชัน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

แต่ในที่สุดเธอต้องการให้ผู้สื่อข่าวนั้นนำเสนอชุดภาษาหรือคำใหม่ โดยใช้คำที่เกิดจากเสียงของผู้หญิงที่ผลิตหรือคิดขึ้นเองว่า

...พ่อแม่ใจยักษ์” หรือ “พ่อแม่โหดร้ายทั้งลูกตนเอง” บางที”พ่อ”อาจอุ้มลูกไปทิ้งก็ได้ ไม่อยากให้ลงข่าวแบบนี้อีกแล้ว อยากให้ช่วยเด็กมากกว่าหากพบเด็ก สะท้อนสังคมในสิ่งที่ดี มองในแง่บวกมากกว่าไม่ใช่โทษผู้หญิงว่าเป็นแม่ใจยักษ์ เอาลูกมาทิ้ง มองในด้านบวกว่าแม่มีเหตุจำเป็นเอาลูกมาทิ้งไว้ ถ้าฆ่าลูกลงข่าวว่า เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกับสามี ทั้งผู้หญิงผู้ชายผู้กระทำ เพื่อทำให้รู้สึกว้าเหว่มีผู้หญิงทำให้รู้สึกไม่โทษผู้หญิงฝ่ายเดียว ที่ต้องเป็นแม่ตลอด น่าจะลงพบบ้าง... (ดอกอัญชัน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 4 เลี้ยวหนึ่งของชีวิตบัว

มายาคติที่เกี่ยวกับความรุนแรง เจตคติ ค่านิยม ระบบคิดของสังคมที่ช่วยรักษาไว้ซึ่งความรุนแรงนั้นมีมากมาย ตั้งแต่ความคาดหวังต่อผู้หญิงในบทบาทแม่และภรรยา สถาบันครอบครัวที่ต้องพยุงไว้เพื่อลูกจะได้มีพ่อแม่พร้อมหน้า สิ่งประกอบสร้างทางสังคมกำหนดคุณค่าของผู้หญิง... (เมทินี พงษ์เวช, 2550, น. 11)

เศษเสี้ยวประสบการณ์ชีวิต

เมื่อ “บัว” ได้ย่างก้าวเข้ามาหลบภัยจากความรุนแรงในครอบครัว พร้อมกับบุตรสาวตัวน้อย ๆ ที่บัวเฝ้าพุ่มพักทนนอนมโหฬาร ซึ่งบัวนี้แหละมีบทบาท ความเป็นแม่ ที่มีความรัก อุทิศตนและความเสียสละเพื่อลูกอย่างแท้จริง เธอได้เล่าเศษเสี้ยวประสบการณ์ชีวิต...ที่ต้องเผชิญชะตากรรมอันโหดร้ายให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“บัว” (นามสมมุติ) แม่บ้านสาววัย 31 ปี เป็นหญิงที่มีความพร้อม ได้แต่งงานอยู่ด้วยกันกับสามีวัย 34 ปี ประกอบอาชีพช่างซ่อมรถ มาเป็นเวลา 4 ปี จนถึงท้อง 5 เดือน สามีเริ่มมีพฤติกรรมดื่มเหล้า เทียวกลางคืนติดเพื่อน ติดผู้หญิงไปเรื่อย เธอรู้สึกแย่ เริ่มมีปากเสียงทะเลาะเบาะแว้งไม่เว้นแต่ละวันถึงขั้นทำร้ายร่างกาย บัวไปหาพี่สาวให้เลิกกับผู้ชายคนนี้ ให้เริ่มชีวิตใหม่ บัวอุ้มท้องไปหางานให้ทำ ทำดอกไม้จันทน์ แม่บ้านจนคลอดลูกได้ 3 วัน แต่เขาก็พยายามจู่โจมบัวและลูกกลับมาอยู่ด้วย ด้วยความรู้สึกความเป็นแม่เธออยากให้ลูกมีพ่อ แต่อยู่ได้เพียง 1 เดือนกว่า สามีก็ดื่มเหล้า ติดผู้หญิงอีกเธออุ้มลูกสาวมาอยู่พี่สาวอีก แต่สามีได้มาอาละวาดที่บ้านพี่สาวก่อความรำคาญรับบัวและลูกกลับอีกครั้ง เธออดทนเพื่อลูก แต่สามีนำผู้หญิงใหม่เข้าบ้านและขับไล่ไสส่งเธอและ

ลูกออกจากบ้าน จากนั้นบัวอุ้มลูกมาหาพี่สาวแต่เกรงใจครอบครัวพี่สาวจึงมาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน

ผู้หญิงขอเล่าความรู้สึกต่อรองต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อผู้ศึกษาได้หยิบยื่นข่าวที่พาดหัวนำเสนอภาพข่าวเหตุการณ์การทำแท้ง เด็กถูกทิ้ง/ฆ่าลูกวางไว้ในสาธารณะต่าง ๆ นั้น ซึ่งสังคมส่วนใหญ่ สื่อมวลชน ยังคงมองเหตุการณ์เหล่านี้เป็นเรื่องความผิดบาป สมควรถูกประณาม ตอกย้ำผู้กระทำว่า “แม่ใจยักษ์ แม่ใจมาร สาวใจแตก รักสนุก” ให้บัวได้อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ เธอจึงขอบอกเล่าความรู้สึกว่า

...รู้สึกสมควรถูกประณาม เพราะว่าถ้าเราตั้งใจหรือไม่ตั้งใจควรรหาทางออกที่ดีที่สุดก่อน มันต้องมีสักทางในความคิดหนู ในกรณีเด็กนักเรียน กลัวพ่อแม่รู้ ถ้าเขากำลังเรียนเขาน่าจะมีมุมมองกว้าง ครูต้องสอน เพื่อมิให้ทิ้งไปทำแท้ง หนูว่ามันต้องมีทางออกไม่ใช่ทิ้งลูกฆ่าลูก ผู้หญิงสมควรถูกประณามว่า “ใจง่าย” ทำอะไรไม่คิดสมควรที่เขาว่าแล้ว ถ้าคิดให้รอบควรรหาทางออกให้สังคม หนูก็เครียดนะ ปรีกษาคณกัชนวนหนูไปทำแท้ง ตอนตั้งท้อง 5 เดือน คนข้างห้องบอกว่าจะพาไปทำแท้งเดือนละ 2,000 ห้าเดือนก็ทำได้ ทำไมเขาต้องแนะนำ ทั้ง ๆ ที่หนูไม่มีทางออกแต่ก็ไม่ทำ หนูอึดท้อง ยิ่งไงก็ต้องมีแสงสว่างไม่ใช่มืดมน คงมีสักทางหนึ่ง ถ้ากล้าเปิดใจคุย ไม่เก็บความทุกข์ เราต้องหาใครสักคนช่วยเหลือ... (บัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ตราบไคที่สังคมไทย วัฒนธรรม ศีลธรรมยังยืนหยัดกรอบคิดที่ชอบธรรมว่า ผู้หญิงต้องมีความเป็นแม่ ต้องรักษานวลสงวนตัว ต้องแต่งงานก่อนท้อง เป็นนักศึกษาท้องไม่ได้ หรือท้องก่อนวัยอันควร ทำให้บัวมีวิธีคิด มีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมว่า

...ผู้หญิงควรรักษานวลสงวนตัว ถ้าผู้หญิงไม่ง่าย ไม่เห็นสิ่งของวัตถุ ไม่เห็นแก่เงิน หนูมีความคิดแบบนี้เพราะว่าแฟน (สามี) หนู ตอนที่เขาจีบเด็กนักเรียนอาชีวะ เขาต้องการเงินซื้อเสื้อผ้า หนูรู้สึกเจ็บปวด รู้สึกเครียด สังคมสมัยนี้ หนูโตกับยายแม่ ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว แม่สอนว่า มีแฟนได้แต่อย่าเสียตัวก่อน ต้องให้ผู้ใหญ่รับรู้ ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ก่อนวัยอันควร ผู้หญิงมีเรื่องเสียเปรียบท้องก็มีปัญหา ติดโรคมากก็มีปัญหา หลาย ๆ เรื่อง สำหรับผู้ชายเขาไม่เสียหายนีเพศสัมพันธ์ สมัยไหนแล้วผู้ชายได้เปรียบ มีความผิดก็น้อย ถ้าผู้หญิงมีผัวหลายคนก็ถูกนินทา ผู้ชายมีเมียเยอะทุกคนชื่นชมมากไม่รู้ทำไม? ถ้าผู้หญิงมีแฟนใหม่ก็ถูกประณาม ลำเอียงไม่ยุติธรรมต่อผู้หญิง ผู้หญิงต้องทู่แท้ ความเป็นแม่ต้องมี

ความรับผิดชอบ เป็นแม่ต้องเสียสละให้ลูก เราต้องหาทางออกให้เขาไม่ใช่ทิ้งลูก
หนูลำบากหนูก็จะไม่ทิ้งลูก... (บัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากให้ความหมายใหม่

เมื่อบัวได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่อภาพการเสนอข่าวพาดหัวข่าวการท้อง แท้งและทิ้งลูก
ซึ่งผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์บัว เธอเคยได้ยิน เห็นข่าวเหล่านี้ ทำให้เธอรู้สึกต่อการให้ความหมายใหม่
ต่อภาพตัวแทนแม่ใจยักษ์ ใจมารนั้น

...รู้สึก ว่า ผู้หญิงเหล่านี้สมควรใช้คำนี้เพราะผู้หญิงไม่ควรทิ้งลูก ต้องรักลูก ดูแลลูก
มีความเป็นแม่ เพราะถูกปลูกฝังมาแบบนี้ เห็นด้วยที่ถูกประณาม หนูเคยคิดฆ่าตัว
ตาย ก็ไม่ทำไม่คิดทำ เรามีลูกแล้วเราเป็นแม่ ต้องดูแลเขาป้อนข้าวให้เขา การดูแล
ลูกเป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าพ่อ พ่อเป็นผู้หาเลี้ยงในความคิดหนู พ่อทำงาน
พ่อเจ้าชู้มีเมียหลายคน แม่ลำบากเลี้ยงลูก 7 คน แต่ไม่เห็นตาย แม่กำลังป่วย
ข่าวพวกนี้ก็โทษผู้หญิง ควรจะมีคำว่า พ่อ ต้องมีผู้ชายร่วมด้วย สังคมทุกวันนี้
ผู้ชายได้เปรียบ... (บัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 5 ตัวจริง... ชีวิตดอกแก้ว

“ไม่มีผู้หญิงใดในโลก ตั้งใจจะมีท้องทั้งที่ยังไม่พร้อม”

“ไม่มีผู้หญิงคนใดในโลกนี้ ที่ตั้งใจท้องเพื่อจะไปทำแท้ง”

(กฤตยา อาชวนิจกุล, 2547, น. 85)

กว่าจะรู้เดียงสา

ปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นไทย ที่พบเห็นได้ในสังคมคือความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์
และขาดความรู้ที่สมบูรณ์เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ทำให้ผู้หญิงไม่ได้เตรียมตัวว่าตนเองจะตั้งครรภ์
ดังเช่นกรณีของดอกแก้ว...

ดอกแก้ว (นามสมมุติ) คุณแม่ซึ่งยังไม่พ้นวัยรุ่น อายุเพียง 17 ปี ได้เริ่มโดดเรียน ม.2
แทบทุกวันจนถูกไล่ออกจากโรงเรียน ย้ายเข้าโรงเรียนใหม่แต่ดอกแก้วก็ติดเพื่อนติดเที่ยว กลัวแม่ดุ
ด่าว่ากลัวจี้หลบหนีออกจากบ้าน เข้ามากรุงเทพฯ พร้อมเพื่อน มาอาศัยอยู่ห้องเช่าของแฟน
เพื่อน เป็นช่วงเปลี่ยนชีวิตให้เธอได้พบชายคนหนึ่งเข้ามาสนิมสนมกับชีวิตเธอ จนในที่สุดทั้งสองได้
มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน เพราะความรักที่ดอกแก้วมิให้เขาเต็มเปี่ยม ดอกแก้วก็ยอมทนลำบากจนดอก
แก้วตั้งท้องแล้ว เธอได้บอกเขา เขาก็ไม่มีปัญหาละเลยแต่เธอก็ทนอุ้มท้องจน 9 เดือนด้วยความ
รักของผู้เป็นแม่ จึงมาหาแม่ เป็นเพราะครอบครัวไม่ยอมรับที่เธอท้องไม่มีพ่อและยังไม่บรรลุนิติ

ภาวะ ซ้ำร้ายผู้ชายซึ่งเป็นพ่อของลูกในท้องหมางเมินไม่รับผิดชอบดอกแก้ว จึงพาดดอกแก้วมาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน จนคลอดลูกสาวตัวน้อย ๆ (ดอกแก้ว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันมีปฏิกิริยาตอบโต้ (ความรู้สึก) ต่อภาพตัวแทน “วัยรุ่นใจแตก รักสนุก”

การตั้งครรภ์...ในวัยศึกษาเล่าเรียน ในปี 2550 มีผู้หญิงท้องเมื่อไม่พร้อมมาขอคำปรึกษาที่บ้านพักฉุกเฉิน จำนวน 133 ราย ซึ่ง 41 รายเป็นเด็กสาว/หญิงสาวในวัยเรียน สาเหตุการท้องเมื่อไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มนี้มีทั้งตั้งครรภ์จากคู่รัก และถูกข่มขืนกระทำชำเรา แต่ด้วยสถานภาพเป็นนักเรียน/นักศึกษา แรงกดดันจากการตั้งครรภ์จึงมีรอบด้านและการไม่ยอมรับของพ่อแม่ผู้ปกครอง เจือปนไขส่วนสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง การทำแท้ง หรือ ทิ้งลูก หรือ ฆ่าลูก แบบไม่คาดถึงเลยทีเดียว ซึ่งดอกแก้วก็เป็นเด็กวัยรุ่นที่ไร้เดียงสาคนหนึ่งที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังถึงความรู้สึกต่อการเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ว่า

...รู้สึก واقعی ๆ แล้วคำว่า วัยรุ่นใจแตก แม่ใจยักษ์ มันแรงมากในความรู้สึกหนู มองลึก ๆ อาจจะไม่ใช่แม่ใจยักษ์ อาจจะมีพ่อใจยักษ์ ปู่ย่าตายายใจยักษ์ ตอนนั้นสังคมกำลังประณาม “ผู้หญิง” เสมอเลย คำว่า แม่ใจยักษ์ทิ้งทำร้ายลูกเผลอๆ แต่จริงแล้วไม่เห็นมองไปที่ “ผู้ชาย” เลย เพราะผู้หญิงเป็นคนคลอดลูก ผู้หญิงตั้งท้องนั้นไม่ใช่เหตุผล ตีตราผู้หญิง ผู้หญิงถูกตีตราเป็นแม่ใจยักษ์เสมอ สังคมสมัยนี้ทำให้เราทำตามเพื่อน หนูคิดว่า หนูผิดเหมือนกัน แต่หนู... หนูไม่ใช่แม่ใจยักษ์ ซึ่งผู้หญิงเกิดภาวะเครียดสับสน และผู้หญิงมีความจำเป็น มีเหตุผล และไม่กล้าบอกให้พ่อแม่รู้ จึงไปทำแท้ง... (ดอกแก้ว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เสียง : ฉันกับการสร้างความหมายใหม่

เมื่อผู้ศึกษามีโอกาสคุยกับดอกแก้วซึ่งเป็นวัยรุ่นที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมได้อ่านปรากฏการณ์ข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวว่าเด็กถูกทิ้ง ผู้หญิงหรือแม่ก็ถูกกล่าวขาน คำว่า แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย วัยรุ่นใจแตก รักสนุก ฯลฯ ทุกครั้ง ขณะนี้ดอกแก้วมีความต้องการสร้างความหมายใหม่ด้วยเสียงของเธอเอง เธอต้องการเปลี่ยน

...เปลี่ยนคำว่าแม่ใจยักษ์ หนูจะเปลี่ยนเป็น “มนุษย์ผู้โดดเดี่ยว” ฟังแล้วรู้สึกมันไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง คำว่ามนุษย์ ไม่ระบุชื่อ ระบุเพศ ระบุอายุ ถ้าระบุแม่ คือ ต้องเพศหญิง ผู้โดดเดี่ยวเขากำลังเจอปัญหา เขาอยู่ลำพัง กำลังเจอปัญหาขาดที่พึ่งทางกายและทางใจ หนูรู้สึกว่าดูดี ไม่เข้าข้างใคร เป็นธรรมทั้งผู้หญิงและผู้ชาย วัยรุ่นและคนโต หนูว่า ไม่อยากให้มีการลงข่าวแบบนี้ หยุดลงข่าวพวกนี้ ควรลงข่าวใช้คำเป็นกลางทั้งผู้หญิงและผู้ชาย สื่อต้องให้ความเป็นกลางแก่ผู้หญิง คนทุกคนสื่อมักชอบขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ว่าเป็นแม่ใจยักษ์ ทำให้ประณามผู้หญิง ประณาม

เด็กวัยรุ่น สื่อใช้คำรุนแรง เช่น แม่เห็นแก้ว แม่วัยรุ่นล้าสอนชิงสุกก่อน หนูว่ามันไม่จริง บางครั้งเราตั้งท้องเราไม่ตั้งใจก็ได้ หลาย ๆ คน อาจถูกข่มขืน ทั้งที่อายุน้อย เขาไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้ชิงสุกก่อนห่ม เขาไม่ได้ “ใจแตก” แต่ถูกเหตุการณ์บังคับและถูกสังคมบังคับให้เขาถูกว่า ล้าสอนชิงสุกก่อนห่มไปแล้ว... (ดอกแก้ว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 6 ผ่าทางต้นชีวิตของพิกุล

“...รักเคยจริงหรือที่ว่าหวาน ความรักคงจะหวานขึ้นไปตลอดไม่ได้ ถ้าสังคมยังถือผู้ชายเป็นใหญ่และผู้หญิงยังถูกครอบงำด้วยมายาคติและค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ทำให้คุณค่าผู้ชายมากกว่าผู้หญิง” (กาญจนา แก้วเทพ, 2547, น. 10)

เล่าชีวิตย้อนหลัง

หนึ่งชีวิตที่ใจพร้อมที่บอกเล่าประสบการณ์ชีวิต...ที่ต้องเผชิญชะตากรรมความโหดร้ายความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ นั่นคือการใช้ความรุนแรงทางเพศและทางกายที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงซึ่งยังคงเป็นเรื่องที่ผู้หญิงไม่กล้าเปิดเผยและต้องยอมทนกล้ำกลืนกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพียงลำพัง ดังกรณี....

ชีวิต “พิกุล” (นามสมมุติ) หญิงวัย 35 ปี ผู้รับจ้างทำงานแม่บ้านทำความสะอาดร้านอาหาร เธอได้รู้จักผู้ชายวัย 39 ปี ซึ่งมีอาชีพเป็นยามรักษาความปลอดภัย เธอได้ถูกเขาข่มขืนขึ้นใจจนเธอต้องยอมจำทนใช้ชีวิตร่วมกันเป็นเวลา 6 เดือน และต่างก็มีลูกติด จนเธอตั้งท้อง ต้องออกจากงาน สามีทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย เขาทั้งตบหน้าตะ เป็นคนอารมณ์ร้อน เอาแต่ใจตนเอง เธอทนอยู่ด้วยความรู้สึกอึดอัดเป็นเวลาแรมนาน ในที่สุดเธอก็ตัดใจจะดีลูกสาว เพราะสามีทำงานคนเดียวมีปัญหาทางการเงิน ทำให้เธอเครียดและทะเลาะมีปากเสียงสามีบ่อย ๆ เธอได้รู้ว่าลูกติดของสามีเข้าจึงเป็นเหตุให้สามีโกรธถึงกับขับไล่เธอซึ่งกำลังอุ้มท้องแก่ใกล้คลอดออกจากบ้าน พิกุลพาลูกสาววัย 10 ขวบเดินทางเข้ามาขอความช่วยเหลือบ้านพักฉุกเฉิน

ผู้หญิงบอกความรู้สึกต่อรองต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อพิกุลได้แบ่งปันเศษเสี้ยวชีวิตอันรันทดที่เธอไม่เคยคิดว่าจะประสบปัญหาความรุนแรงในชีวิตคู่ ผู้ศึกษาได้คุยกับพิกุลถึงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์เกือบทุกเดือนลงประเด็นที่เกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิงที่ปรากฏทางสื่อมวลชนให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ซึ่งผู้ศึกษาได้หยิบยกข่าวส่วนหนึ่งจากพาดหัวข่าวว่าหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ “แม่ใจยักษ์ ลงมือโหดปลิดชีพทารกแรกเกิด ตร.สงสัยสาวใจแตกท้องป่องโดยไม่ตั้งใจ” (ไทยรัฐ, 7 กรกฎาคม 2547) เป็นภาพตัวแทนของผู้หญิงที่

ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง และการทิ้งเด็กทารก ถูกกล่าวถึงกล่าวโทษ ซึ่งพิกุลเป็นผู้หญิงคนหนึ่งประสบปัญหาเช่นกัน ได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่อการเสนอข่าวประเด็นนี้ว่า

...คำพูดแรกใคร ๆ ก็ว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” ทั้งนั้นแหละ เพราะไม่รู้เหตุผลของเขา (ผู้หญิง) แต่ละคนไม่เหมือนกัน ถ้าพาดหัวข่าวแบบนี้ บางคนอาจไม่ฟังก็ได้ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ก็รู้สึกหดหู่ จะว่าใจยักษ์ใจมารมันรู้สึกหนัก บางคนไม่เจตนาทิ้งลูก เขามีเหตุผล ถ้าทิ้งไปแล้วคิดใหม่ว่าจะอยู่ยังไง บางทีสมควรที่โดนว่าแม่ใจยักษ์ใจมาร เอาเด็กอ่อน ๆ มาทิ้งขยะเอาฝาปิด อยากให้ใช้อยู่แต่ก็หนักทำใจไม่ได้ เครียดตงงานฆ่าเด็กทั้งเป็น ก็สมควรใจยักษ์ใจมาร เจตนาฆ่าเลย รู้สึกสะเทือนใจเหมือนกัน ผู้หญิงบางคนหาทางเลือกไม่ได้ สุดท้ายแล้ว

ตามความรู้สึกของหนูไม่ทำดีกว่า บางทีข่าวทั้งเด็กก็เตือนใจคนได้ไม่น้อยหรือบางทีก็เป็นแพ้นก็ได้ ผู้หญิงบอกว่าข่าวยังลงเลยจะสนใจอะไร หนูรู้สึกว่าเป็นแม่ใจยักษ์ เหมือนกัน ถ้าท้องเดือนหนึ่งไม่พร้อมไปเอาออก หนูเคยทำแท้ง หนูไปดูดออก ร้องไห้เสียใจ เหตุการณ์บังคับซึ่งผู้ชายบอกว่าไม่ได้ ๆ ต้องเอาออก ผู้ชายให้เอาออก รู้สึกอารมณ์หดหู่ สลดใจด้วย หนูอ่านข่าวเอาเด็กทิ้งฝาปิดด้วยเด็กร้อง ๆ ๆ ก็ตาย ฆ่าเป็น ๆ ซึ่งผู้หญิงเป็นผู้กระทำมากกว่า พอรู้ว่าท้องไม่พร้อม คลอดเสร็จแพ้นทั้งไม่อยากเอา ควรทำตั้งแต่แรก ๆ... (พิกุล (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เสียง : ฉันทับการสร้างความหมายใหม่

อีกเสียงหนึ่งที่พิกุลขอแสดงความคิดเห็นต่อการใช้ความหมายต่อภาพที่ข่าวหนังสือพิมพ์สะท้อนปรากฏการณ์การทอดทิ้งเด็กทารก การทำแท้ง โดย “ผู้หญิง” ถูกตอกย้ำเพียงฝ่ายเดียวนั้น เธอจึงขอเปล่งเสียงให้ความหมายใหม่ต่อปรากฏการณ์นี้โดยตัวผู้หญิงเองว่า

...ฉันขอเปลี่ยนเป็น แม่ยังไม่พร้อมทิ้งลูก รู้สึกดีขึ้น ดีกว่าแม่ใจยักษ์ใจมาร บางคนไม่ใช่สาวใจแตก ผู้หญิงอยู่กับแพน อยู่กับผู้ชายรักชอบกัน จนตั้งท้องไม่ใช่สาวใจแตก ผู้หญิงถูกโดนด่ารู้สึกอับอาย ไม่สมควรว่ารุนแรง ใจยักษ์ใจมาร เขา (ผู้หญิง) อาจไม่เจตนาฟังก็ได้ ความรู้สึกชั่ววูบ โทษผู้หญิงเพราะตั้งท้อง บางคนไม่กล้าพูดเขาน่าจะบอกพ่อแม่ตรง ๆ ไปเลย จะได้แก้สถานการณ์ได้ ข่าวควรโทษผู้ชายมีส่วนร่วมด้วย เพราะเป็นต้นเหตุ แต่นักข่าวโทษผู้หญิงอย่างเดียวเป็นต้นเหตุ บางทีผู้หญิงอาจถูกข่มขืน ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรงกว่า... (พิกุล (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ก่อนจบการพูดคุยกับผู้ศึกษาเธอได้พูดออกมาว่า

“...เพราะสังคมยังไม่เข้าใจความรู้สึกผู้หญิง ผู้หญิงต้องการความเห็นใจ ความรู้สึกมากขึ้น ...” (พิกุล (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กลุ่มผู้หญิงที่ต้องอยู่ 8 ราย

กรณีศึกษาที่ 7 ชีวิตความเป็นหญิง...ชมพูนุช

“ความเป็นเพศหญิงถูกนำมาเชื่อมโยงกับความเป็นแม่ ทั้งที่ความเป็นหญิงแล้วผู้หญิงคนหนึ่ง ๆ มีบทบาททางสังคมมากมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสังคมให้คุณค่าแก่ความเป็นแม่สูงสุด” (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์)

เท้าความหลังของชีวิต

ผู้ศึกษาในฐานะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ได้มีโอกาสพบพูดคุยกับหญิงสาวชาวเหนือ หน้าตาสวยหมดจด แต่หน้าตาดูหมองเศร้า เธอกำลังตั้งครรภ์ประมาณ 7 เดือนกว่า ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างความสัมพันธ์กับเธอแล้ว เธอได้เล่าชีวิตที่เธอไม่เคยคิดฝันว่าจะพบกับเหตุการณ์นี้ในชีวิตคู่ที่ดูเหมือนมีความพร้อมสมบูรณ์ให้ผู้ศึกษาฟังอย่างเปิดเผยว่า...

“ชมพูนุช” (นามสมมุติ) สาววัยรุ่นเพียง 19 ปี จากภาคเหนือ เธอรักเขามากจึงตกลงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาเป็นเวลา 4 ปี เธอไม่คิดคุมกำเนิดเมื่อมีความสัมพันธ์กับเขาแต่ก็ไม่ตั้งท้อง เธอคิดว่าสามีเป็นหมัน จนเพื่อนสนิทผู้ชายโทรมาหาเธอ เขาคิดว่าเธอมีคู่ ช่วงนั้นทะเลาะมีปากเสียงกันบ่อยมาก เธอเครียดมาก ประจำเดือนไม่มา ก่อนเขาไปเมืองจีน พอเขาไปแล้ว น้องสาวเขามาเรียนที่แม่สาย และติดผู้ชายหนีออกจากบ้านมาหาเธอ เธอพาน้องสาวเข้ามากรุงเทพฯ ด้วย เธอมีปัญหาเกี่ยวกับพี่สาว ช่วงนั้นเธอเริ่มตั้งท้องได้ 1 เดือนแล้ว ติดต่อเขาไม่ได้ หนูจึงมาเยี่ยมอาได้ยินคนข้างบ้านอาพูดว่า หลานสาวท้องไม่มีพ่อหรือเปล่า เธอไม่อยากให้อาไม่สบายใจ เธอโกหกอาจจะกลับฝั่งเขาโทรมาแล้ว จริงแล้วเธอไม่รู้จะไปไหน โทรหาเพื่อนก็เรียนหนังสืออีกทั้งอยู่กับแฟนเธอก็คิดลำพังคนเดียว ตอนนั้นเธอตั้งท้อง 6 เดือน ท้องก็โตขึ้นทุกวัน ๆ ต้องใช้เงิน เธอไม่มีเงินเลยเขาก็ทอดทิ้งไม่รับผิดชอบ รู้สึกโดดเดี่ยวเธอนั่งคิดอยู่ที่หอซดจึงเข้าถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์แนะนำเข้ามาบ้านพักฉุกเฉิน องค์กรนี้เขาช่วยเหลือคนท้อง

ฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ชมพูนุชพูดคุยกับผู้ศึกษาว่าเธอไม่นึกฝันว่า เธอได้รับความเจ็บปวด รู้สึกโดดเดี่ยวลำพังจนก้าวเข้ามาขอความช่วยเหลือในบ้านพักฉุกเฉินแห่งนี้ ทำให้เธอได้รู้จักชีวิตผู้หญิงอีกหลายชีวิตที่ตกหลุมดำปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม รู้สึกเห็นใจกันและกันและเธอเกิดจุดเปลี่ยนชีวิตตนเองกับความรู้สึกต่อเด็กทารกที่อยู่ในครรภ์ของชมพูนุช เมื่อผู้ศึกษาได้นำปรากฏการณ์เป็นข่าวใหญ่ของ

ข่าวหนังสือพิมพ์เหตุการณ์การทิ้งลูกที่เกิดขึ้นว่า เธอจะได้ตอบความรู้สึกต่อข่าวที่เสนอคำที่ดีตราว่า ผู้หญิงว่าเป็น “แม่ใจยักษ์ ใจมาร” ซึ่งเธอได้ถ่ายทอดความรู้สึกว่า

...รู้สึกชาวเขียนรุนแรงเพราะต้องการขายข่าว ยิ่งรุนแรงคนก็ยิ่งอ่านยิ่งติดตาม ยิ่งอยากอ่านมากขึ้น แต่บางคนเขียนว่า วัยเรียน แต่หนูไม่ได้เรียนแล้วจบ ม.6 ออกมาอยู่ด้วยกันตอนนั้นพร้อมมีลูก แต่ไม่พร้อมที่หลัง หนูยังไม่รู้ว่าข่าวจริงหรือไม่จริง เพราะว่าเราแค่สันนิษฐานเฉย ๆ รู้สึกว่าแรงพอสมควร น่าสลดเศร้า รู้สึกว่าแม่ทำกับเราบ้าง เราโดนทิ้งเหมือนกับเขาทิ้งลูก เมื่อมาอยู่ที่นี่ ได้ยินเพื่อน ๆ แต่ละคนที่ตั้งท้องว่าทำยังไง ยังพร้อมเอาลูกไปเลี้ยง จะอยู่กินยังไง จะฝากไว้ที่ไหน จะออกไปทำงานให้เร็วที่สุด ถ้าไม่ได้เจอกับตัวเอง เขาคงไม่รู้ เขาไม่พร้อมมีเหตุจำเป็นจริง ๆ เขาคงไม่อยากทิ้งลูกหรอก พ่อแม่ทุกคนรักลูกอยู่แล้ว เขาคงมีเหตุจำเป็น คิดว่าเขาไปด้วยคงไม่รอด ทิ้งลูกคงมีคนเอาไปเลี้ยงดีกว่าเจตนาต้องการลูกไปอยู่สถานสงเคราะห์ กรณีแม่ฆ่าลูก เผาลูกมันโหดไปหน่อย อาจเป็นเพราะพ่อแม่ของผู้หญิงไม่มีใครรู้ หรือว่ากำลังเรียนอยู่รีเปล่า ผู้หญิงเครียดมากพอแล้ว ตอนนั้นจิตใจเขาย่ำแย่มาก โดนอะไรมาบ้างไม่รู้ ไม่น่าเขียน ระหว่างเก้าเดือนที่เขาอุ้มลูกมา ต่ำจริงและสื่อไม่รู้ว่าเขาเจออะไรบ้าง ตอนที่เขาตั้งท้องเขาโดนอะไร เขาอาจถูกข่มขืนอย่าเพิ่งไปตัดสินขอให้หยุด ถ้าจะเขียนข่าวขอให้เขียน ข่าวอย่าใช้คำรุนแรงนัก... (ชมพูนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เธอกำลังท้องอยู่ 7 เดือนกว่าเธอได้กล่าวถึงความรู้สึกขณะเธอท้องและกำลังประสบปัญหาไม่ที่ไร้พึ่งทางใจ

...รู้สึกว่าตอนที่ท้องอยากคลอดลูกเร็ว ๆ จะทำอะไรสักอย่าง เอาไปให้พ่อแม่แฟนแล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ พอนั่งเห็นเพื่อน ๆ เขาเลี้ยงลูก หน้าลูกเขาน่ารัก รู้สึกไม่อยากทิ้งลูก อยากได้ลูก ถ้าคลอดลูกจะรักลูกขนาดยังไม่คลอดหนูยังรักลูกมากขึ้น แต่ก่อนหน้านี้ไม่อยากให้มัน (ลูก) อยู่ คิดถูกคิดผิดที่ตั้งท้อง ตอนแรก ๆ รู้ว่าตั้งท้องไม่คิดบารุง หนูรู้สึกว่าเข้าใจพวกเขา (ผู้หญิง) ปัญหาหลายอย่าง มันแตกต่างกันไป ครอบครัวแต่ละคนไม่เหมือนกันครอบครัวหนูเป็นอีกอย่าง หนูจะเลี้ยงเขาให้ได้ สาเหตุมาจากผู้ชาย โทะผู้หญิงฝ่ายเดียวคงเป็นไปไม่ได้ ผู้หญิงอาจมีความจำเป็นอย่าเพิ่งเขียนสันนิษฐานล่วงหน้ารุนแรงเกินไป พออ่านแล้วเหมือนกับว่าสังคมมันเลวร้ายไปหมด ไม่มีทางเลือก ไม่มีหนทางอยู่แล้วข่าวยังประเคิม ๆ ๆ แม่คนนี้ทำได้ ตัดสินใจทำเพราะไม่มีทางเลือก อีกสาเหตุปัญหาที่เด็กถูกทิ้ง คือ ผู้หญิงมีปัญหาเศรษฐกิจ... (ชมพูนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เสียง : ฉันกับการสร้างความหมายใหม่

ชมพูนุช เป็นตัวแทนผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม เธอได้ยินและอ่านหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวการทิ้งลูกหรือฆ่าเด็กทารก จนผู้หญิงและเธอได้ถูกประณามกลายเป็นแม่ใจยักษ์ สาวใจแตก ้วยรุ่นล่าสอนฯลฯ นั้น เธอจำเป็นต้องการขอออกแบบให้ความหมายใหม่ว่า

...แม่สลดใจต้องทิ้งลูกไว้ แม่ที่ไหนไม่รักลูก แม่ไม่มีหนทาง/ทางเลือกทิ้งลูก รู้สึกเหมือนจะดีขึ้น เพราะว่าแม่อุ้มลูกทุกคนมาตั้ง 9 เดือน ทุกคนคลอດออกมาต้องรักเขาสุดส่าห้ทุ่มท้องมา 9 เดือน กว่าจะคลอດทิ้งไว้เพื่อจะมีคนอื่นมารับไปดูแลดีกว่าที่อยู่กับเขา สังคมจะได้ไม่รู้สึกล้มแย้ไปกว่านี้ว่ามีแต่ผู้หญิงใจร้าย ผู้หญิงใจแตกมองว่าแม่มีปัญหาทางด้านนี้ ข่าวมักจะโทษแต่ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ผู้ชายไม่ได้คิดอะไรหรอกเพราะไม่ได้อุ้มลูก ซึ่งข่าวไม่ยุติธรรมเหมือนต้องการขายข่าวอย่างเดียว ควรเขียนข่าวมีแง่คิดข้อคิดบ้าง ไม่ใช่ซ้ำเติมประณาม ลงโทษผู้หญิงจนเกินไป ควรให้ข้อคิดป้องกัน... (ชมพูนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 8 ในระหว่างทางชีวิตของชบา

เมื่อผู้หญิงคนหนึ่งท้อง.. แต่ไม่เห็นเงาของผู้ที่จะเป็นพ่อ

เมื่อผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ถูกทำร้าย บาดเจ็บ ...โดยคู่

เมื่อผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ถูกข่มขืน. โดยคนใกล้ชิด คนรู้จัก

เสียงสะท้อนจากสังคมเป็นอย่างไร?

บ่อยครั้งมาก ที่ผู้หญิงซึ่งถูกระทำ ซึ่งประสบปัญหา

กลับกลายเป็น จำเลยของสังคม

(บ้านพักฉุกเฉิน, 2548, น. 31)

ฉากชีวิตในอดีตที่ขอเธอพูด

ฉากนี้เป็นฉากชีวิตอันปวดร้าว เจ็บปวด ของชบา ที่ไม่กล้าเล่า กล้าปรึกษากับใครเลย เธอเก็บเงียบชีวิตที่เธอประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม พยายามตัดสินใจทำแท้งแต่ก็ไม่...เธออุ้มท้องอยู่มาเล่าชีวิตในอดีตให้ผู้ศึกษาฟังว่า

“ชบา” (นามสมมุติ) สาววัย 22 ปี ได้รู้จักกับผู้ชายอายุ 29 ปี ประกอบอาชีพเจ้าหน้าที่องค์กรแห่งหนึ่ง และได้แอบลักลอบมีความสัมพันธ์กันขึ้นไม่ได้คุมกำเนิด แต่ไม่นานเขาถูกออกจากงาน ประกอบกับเธอได้รู้ว่าตนเองตั้งท้องประมาณ 2 เดือน เธอบอกให้เขารู้และแต่กับถูกเขาขี้อายขับประจำเดือนมาให้เธอกิน เขาบอกเหตุผลเขามีลูกแล้วไม่มีปัญญาเลี้ยงไม่พร้อม บอกให้

เธอไปเอาลูกออก เธอรู้สึกน้อยใจ พยายามหาเงิน หาเงินไม่ได้ เลยใช้วิธีทำแท้งด้วยตนเองโดยการกินยาขับ แต่ก็ไม่ออก จนตั้งท้องโต 4 เดือน เธอกลับบ้านไปจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อหาสถานที่ทำแท้ง แต่หมอได้ตรวจแล้วมีแขนมีขาแล้วทำไม่ได้ เลยต้องยอมรับสภาพที่ต้องท้องไม่พร้อม เธอไม่รับผิดชอบ ในที่สุดเธอก็รู้ว่าเขามีเมียอยู่แล้ว เธอผิดเองที่มีเพศสัมพันธ์กับเขาและครอบครัวยอมรับไม่ได้ที่เธอท้องไม่มีพ่อท้องกับผัวคนอื่น เธอจึงมาบ้านพักฉุกเฉินซึ่งเป็นสถานที่พักพิง

ฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อเอ่ยถึงเหตุการณ์เด็กถูกโดนทิ้ง อีกแล้วนั้นเป็นการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ “แม่ใจยักษ์ทิ้งลูก แม่โหดทิ้งลูกตากแดด-มดรุมกัด” ให้ชบาได้คิดไตร่ตรองว่ารู้สึกอยากได้ตอบหรือต่อการเสนอข่าวเรื่องการทำแท้ง ทิ้งลูกให้ผู้ศึกษาว่า

...รู้สึกเข้าใจเขา (ผู้หญิง) ว่าปัญหาของเขามันตันแล้ว ไม่รู้จะแก้ไขปัญหาลike อย่างไร รู้สึกว่าเขาผิดในส่วนที่เขาทำร้ายลูก คิดว่าเขาคงไม่อยากจะทำแต่ไม่รู้แก้ไขปัญหายังไง ผู้หญิงคงมีเหตุผล รู้สึกว่าผู้หญิงเลว เลวเกินไป คำนี้รุนแรงผู้ชายผู้กระทำไม่มีผิดเลย โทษผู้หญิงฝ่ายเดียวต้องรับปัญหาคนเดียว... (ชบา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ชบาก็ต้องการบอกเล่าถึงเหตุผลที่ตัดสินใจนำไปสู่การทิ้งเด็กทารก ฆ่าลูกตามที่เขาเสนอหน้าหนังสือพิมพ์นั้น เธอขอพูดให้สื่อมวลชนเข้าใจถึงเหตุผลของผู้หญิงที่กำลังประสบปัญหาว่า....

...เหตุผลผู้หญิงไม่รู้สถานที่ช่วยเหลือ ไม่มีที่ปรึกษา ผู้หญิงคิดคนเดียว ไม่อยากให้สังคมโทษผู้หญิงฝ่ายเดียว ถ้าเกิดปัญหานี้ต้องมีผู้ชายมาเกี่ยวข้อง ซึ่งเหมือนกับผู้หญิงถูกตีตราชั่วฝ่ายเดียว ทั้ง ๆ ที่หนูคิดว่า เขาคงพยายามแก้ไขปัญหามาแล้ว แต่มันได้แค่นี้ หนูรู้สึกคุณค่าผู้หญิงไม่ลดลงแต่มันรุนแรงมากที่ผู้หญิงทำแบบนี้ ผู้หญิงทำแบบนี้มองว่าเลวร้าย หนูไม่เชื่อว่า ผู้หญิงเป็นสาวใจแตก คิดว่าเขาคงมีเหตุผลบางอย่างเกินแก้ไข คิดว่าเป็นผู้หญิงที่โหดร้ายมากกว่าเพราะว่าเขา (นักข่าว) ไม่ได้ฟังเหตุผลของผู้หญิง... (ชบา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างควมหมายใหม่

เสียงหนึ่งของผู้หญิงที่เข้าอยู่ในกรอบของ “ผู้หญิงที่ไม่ดี” ที่ถูกมองว่าท้องไม่มีพ่อ ท้องก่อนแต่งงานครอบครัวไม่ยอมรับ ซึ่งเมื่อชบาได้อ่านสิ่งที่สื่อมวลชนเขียนพาดหัวข่าวนำเสนอปัญหาทารกถูกทิ้งที่ปรากฏอยู่อย่างเนือง ๆ ชบาได้แสดงความรู้สึกถอดใจเป็นอันดับแรก แล้วชบาก็พูดให้ผู้ศึกษาฟังว่าเธออยากให้ความหมายใหม่ถ้าเธอได้พบผู้หญิงที่กระทำแบบนี้ว่า

“...อยากให้เปลี่ยนตำแหน่งผู้หญิงเป็น หญิงนิรนาม พอแล้วเพราะไม่จำเป็นต้องใส่ใจ ยักยอกใจมารัน ดูเลวร้ายมาก ๆ คือความหมายไม่จำเป็นต้องบอกว่าเป็นใคร ไม่ต้องใส่ใจร้ายใจ มารเราไม่รู้เหตุผลที่แท้จริงของเขา สังคมไม่โทษผู้หญิงคนเดียว...” (ชบา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 9 คือชีวิต...ของช่อนกลีน

ท้องเมื่อไม่พร้อม...ทำไม?

“ไม่พร้อม” เพราะไม่ได้แต่งงาน

“ไม่พร้อม” เพราะสวนทางกับความหวังของพ่อแม่

“ไม่พร้อม” เพราะสามีทำหน้าที่บกพร่อง

“ไม่พร้อม” เพราะตงงาน

(ณัฐยา บุญภักดี, 2550, น. 14-18)

ทำความเข้าใจความหลัง

ชั่วโมงหนึ่งที่ผู้หญิงได้พบปัญหา “ท้องเมื่อไม่พร้อม...เพราะสามีไม่รับผิดชอบ อีกทั้ง ครอบครัวคาดหวัง” ซึ่งช่อนกลีนได้พยายามย้อนรำลึกถึงความรู้สึกที่มีตมกับความจริงของชีวิตที่ เธอรู้ว่า ปวดร้าวทางกายและจิตใจ นึกว่าคงไม่มีทางออกอีกแล้วแต่แล้วเธอได้พบแสงสว่างเริ่ม ชีวิตใหม่นั้นคือบ้านพักฉุกเฉิน เธอได้พบผู้ศึกษาในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ จึงเล่าชีวิตให้ฟังว่า

“ช่อนกลีน” (นามสมมุติ) หญิงสาวอายุ 26 ปี จากภาคอีสาน ซึ่งเป็นผู้หญิงที่แข็งแกร่ง รักครอบครัว เอยังมีแม่และน้องสาวซึ่งฐานะยากจน ต้องแบกรับภาระหนักเอาเบาสู้เข้ามาใช้ชีวิต หางานทำในเมืองหลวง จนได้พบผู้ชายวัย 28 ปี ได้อยู่กินกันเธอเริ่มรู้ว่าเขาติดเพื่อน ติดเหล้าต้อง ดื่มทุกวัน ไม่ค่อยรับผิดชอบครอบครัว อีกทั้งเธอเองรู้ว่าแม่สามีรังเกียจครอบครัวของเธอ ต่อมาเธอ รู้ว่าตั้งท้องเธอรู้สึกปัญหาหนักอึ้ง เธอคิดทำแท้งแต่น้องสาวบอกว่า “หมามันยังรักลูกตนเองเลย” เธอตัดสินใจไม่ทำแท้ง แต่กลับบ้านไม่ได้ไม่อยากให้แม่เสียใจ แม่กำลังป่วยเป็นโรคหัวใจ เธอต้อง ไม่มีฝว จึงเป็นเหตุให้ถูกชาวบ้านนินทาซุบซิบว่า ท้องไม่มีพ่อ หนีตามผู้ชายไปเอง เธอรู้สึกแย่มาก ๆ กับปัญหาเข้ามารุมเร้าหลาย ๆ อย่าง กดดันจนไม่มีที่พึ่ง ไม่มีทางออกเจอแต่ทางตัน จนหันเข้ามา ขอพักพิงบ้านพักฉุกเฉิน

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เรื่องราวของผู้หญิงอีกหลายชีวิตที่ตกเป็นเหยื่อของข่าวพาดหัวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน การเขียนและเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนมากผู้หญิงมักจะถูกนำมาเชื่อมโยงเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ เสมอมา ซึ่งซ่อนกลิ่นในฐานะเป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่มีความเป็นแม่และเมีย เธออยากออกเสียงได้ตอบและรู้สึกกับสิ่งที่ปรากฏข่าวการทิ้งเด็กทารกว่าฉัน...

...รู้สึกไม่ดีคำว่า “แม่ใจยักษ์” มันรุนแรงเกินไป เป็นคำที่แรง ผู้หญิงทั้งลูกเป็นคนไม่ดี ใจแตก เขาอาจจะเสียใจก็ได้ เขามีเหตุจำเป็น เพราะเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ตัดสินว่าเขาทิ้งลูกเป็นคนใจร้ายไปแล้ว ปัญหาหลายอย่างเนื่องจากทั้ง 2 ฝ่ายทั้งลูกอาจเป็นสาเหตุจาก ทั้งลูกเป็นคนไม่ดี คนทั้งอาจจะรักลูกก็ได้ อยากให้สื่อมองเชิงดีกว่านี้ สื่อน่าจะรณรงค์ให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์แบบปลอดภัย การคุมกำเนิดทั่วถึงทุกระดับ... (ซ่อนกลิ่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

“แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย” มุมมองเดิม ๆ ที่ซ้ำเติมผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ถูกกล่าวหาถึงในฐานะผู้กระทำผิด อาชญากร การนำเสนอข่าวเพียงด้านเดียวและมีอคติต่อผู้หญิง เช่นนี้ ไม่สามารถไม่สามารถทำให้สังคมเข้าใจปัญหาได้อย่างเข้าใจผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กทารกได้เลย ซึ่ง ซ่อนกลิ่น เป็นหนึ่งในผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม อยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่แก่ผู้สื่อข่าวมวลชนเพื่อนำเสนอข่าวในมุมมองใหม่ของเสียงผู้หญิงอยากแท้จริงว่า

...เปลี่ยนมุมมองไปเลย เขียนหัวข้อข่าวว่า เศรษฐกิจแย่ ผู้หญิงไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ มีท้องไม่พึงประสงค์ต้องทิ้งลูก เปลี่ยนจากแม่ใจยักษ์เป็นผู้หญิงประสบปัญหาภาวะเครียด ทำให้หญิงสาวต้องทิ้งลูก แม่ใจยักษ์ใจโหด หนูเชื่อว่าแม่ทุกคนรักลูก เขามีเหตุจำเป็น เช่นนักเรียน ถ้าเพื่อนรู้เขาคงประณามคงเรียนต่อไม่ได้ เพราะสังคมไทยไม่ยอมรับเรื่องนี้ เกิดการตั้งครุฑที่ไมพร้อม ทำให้แม่เกิดภาวะเครียด ตัดสินใจเฉพาะหน้า...” ซ่อนกลิ่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

หลังจากเธอได้สร้างความหมายใหม่หรือสร้างคำใหม่ให้ผู้หญิงที่ถูกตอกย้ำแบบเดิม ๆ แล้วรู้สึกว่

...เบาลง ไม่เป็นธรรมชาติคำว่าแม่ใจร้าย โดยที่เราไม่รู้จักความคิดเขา (ผู้หญิง) เป็นยังไง หนูคิดว่าแม่ทุกคนรักลูก แก้ไขปัญหาไม่ได้ ไม่ควรโทษผู้หญิงอย่างเดียว ควรโทษผู้ชายด้วย ถ้าผู้ชายมีความรับผิดชอบ ผู้หญิงเอาลูกทิ้งไม่ผิด ไม่... ไม่อยากให้นักข่าวเขียนลงข่าวทิ้งลูก ดูเหมือนประจานผู้หญิงมากกว่า ไม่ควรเขียนถ้าเขียน

จริง ๆ ควรเขียน ภาวะเครียด ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ผู้หญิงทำแบบนี้ ไม่ใช่ลง
แม่ใจร้ายแม่ใจโหดทันที

บางข่าวหนูอ่านทั้งวันทั้งคืน เขารักลูกเขาคิดว่าถ้าเลี้ยงไม่ได้เอาให้คนรวยเลี้ยง
ดีกว่าอยู่กับเรากินบ้างไม่กินบ้าง ใช้งานช่างเถอะ สังคมไม่ควรตีตราว่า เป็นแม่ใจ
ร้าย แม่ใจยักษ์ เปลี่ยนเป็น เศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ผู้หญิงท้องเมื่อไม่พร้อม มีภาวะ
เครียดนำลูกไปวางไว้ ในความหมายหนูมีใช้การทั้ง เอาไปให้เขาเลี้ยง เรามีความ
รักลูก เราทิ้งให้ผู้อื่นที่มีฐานะดีกว่าเรา ลูกจะได้สบายดีกว่าอยู่กับเรา ลูกเรารอดตาย
เอาไปให้คนอื่นเลี้ยงฝากเลี้ยง ดีกว่า... (ช่อนกลิ่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 10 ทางที่เลือก...ของเมตตา

การที่หญิงตัดสินใจทำแท้งย่อมหมายความว่า
ได้ผ่านขั้นตอนการประเมินที่ยิ่งใหญ่แล้วจึงเลือกทำ
การทำแท้งไม่ใช่เรื่องสนุก
หรือประสบการณ์ที่ใคร ๆ อยากทดลอง
เพราะพื้นฐานการเลือกทำแท้ง
ย่อมอยู่บนความเจ็บปวด
และความสิ้นหวังของผู้ทำ

(สุชาดา รัชกุล, 2537, น. 54)

เรื่องจริงที่ฉันขอซ่อนเอาไว้

“ท้องเมื่อไม่พร้อม” เป็นภาวะวิกฤตในชีวิตของผู้หญิง แต่วิกฤตนั้นจะหนักหรือเบา
อย่างไร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขชีวิตของผู้หญิงแต่ละคน ณ ช่วงเวลานั้น และ...สังคม เมตตาเป็นผู้หญิง
คนหนึ่ง พยายามเลือกทางออกที่ดีที่สุดให้กับชีวิตตนเอง เธอได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังถึงภาวะวิกฤต
ชีวิตที่เผชิญว่า

“เมตตา” (นามสมมุติ) แม่สาววัย 22 ปี เธอเล่าชีวิตในอดีตเธอได้ลักลอบมีเพศสัมพันธ์
เมื่อเธอไม่พร้อมตอนวัย 18 ปี เขาไม่รับผิดชอบต่องานทั้งเมื่อรู้ว่าเธอท้อง ทำให้เธอเสียใจ พยายาม
กินยาขับออกเลือดทุกวิธี แต่โชคชะตากรรมเธอคลอดลูกออกเป็นเด็กดาวน์ อายุ 4 ขวบขณะนี้อยู่
บ้านพักพิง เธอพยายามดิ้นรนหาทำงานร้านอาหารที่เพชรบูรณ์ จนได้รู้จักและมีความสัมพันธ์
เพียงครั้งเดียวกับผู้ชายอายุ 22 ปี ซึ่งทำงานเป็นคนส่งน้ำแข็ง เธอยอมรับว่าทั้งเขาและเธอไม่ได้
คุมกำเนิด ไม่ได้กินยาคุม คิดว่าคงไม่ท้อง เขาปิดบังว่าเขามีภรรยาอยู่แล้วจนเธอรู้เข้า ก็ขาดการ

ติดต่อกันจนเพื่อนชวนทำงานเป็นสาวแคตตี้ที่ภูเก็ต เธอสังเกตประจำเดือนไม่มาประมาณ 2 เดือนกว่า ก็คิดจะเอาลูกออกแต่ราคาแพงมากไม่มีเงิน เธอรู้สึกเครียดมาก ๆ ด้วย เธอกัดฟันทนอึดอัด แต่ก็คิดจะเอาออกอยู่ตลอดเวลา ก็พยายามหาเงินเพื่อเอาลูกออก แต่ก็หาไม่ได้เธอกลับมาหาพ่อ พ่อดูว่าไม่พร้อมที่ช่วยเหลือจึงให้เข้ามาพักที่บ้านพักฉุกเฉิน ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีของเม็คบัว

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

“แม่ใจยักษ์”... สัญลักษณ์แห่งอคติต่อผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมและเด็กถูกทอดทิ้ง ที่ปรากฏการณ์ตามข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ที่ผลิตซ้ำและตอกย้ำอคติทุกครั้ง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำข่าวเด็กถูกทิ้งมาให้เม็คบัวอ่าน ซึ่งเม็คบัวก็แสดงความรู้สึกได้ตอบออกมา

...รู้สึกไม่ดี (เธอนิ่งเงียบ ร้องไห้) สลด คำแรง มีอารมณ์โกรธแทนข่าวที่ออกมา ไม่มีผู้หญิงคนใดอยากทำแท้ง เขาไม่มีที่พึ่งแล้ว ทำให้ผู้หญิงไม่คิดอะไร อยากให้เบาลง ถ้าเป็นไปได้เขียนข่าวให้น้อยลงไม่ต้องพาดหัวข่าวใหญ่มาก ผู้หญิงมีเหตุผลของเขาที่ท้องไม่พร้อม พวกนักเรียนต้องการเรียนต่อ หรือพวกทำงานยังไม่พร้อม ครอบครัวไม่สมบูรณ์ดี มีลูกต้องทำแท้ง โดยไม่ได้คิดก่อน ส่วนมากเพื่อนและคนใกล้ชิดแนะนำทำแท้งเนื่องจากไม่พร้อมไม่มีคนคอยดูแลลูก เวลาท้อง นักเรียนต้องเรียนด้วย คนทำงานสามีหาเงินคนเดียว ไม่พร้อมการมีลูกคนหนึ่งต้องแบกรับค่าใช้จ่ายอนาคตเยอะมาก คิดทำแท้ง ส่วนมากผู้หญิงไม่ค่อยบอกสามี ผู้หญิงคิดว่าสามีก็ไม่พร้อมเช่นกัน ผู้หญิงก็ไม่พร้อมด้วย ไม่ปรึกษาผู้ชาย ผู้หญิงเลยไปทำเอง... (เม็คบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

เมื่อเธอเป็นผู้หญิงที่มีความปวดร้าวลึก ๆ จากปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมเช่นกับเธอขอได้ตอบว่า

...ไม่ใช่สาวใจแตก ไม่ใช่ นักเรียนใจแตก เพราะความรักคือการให้ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ พอปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนไม่พร้อม ไม่มีใครอยากท้องไม่พร้อม ไม่มีใครรับผิดชอบ จึงตัดสินใจปัญหาเองคือการเอาออก ความรู้สึกผู้หญิง น่าจะกลัวสามี กลัวพ่อแม่ กลัวคนรู้ เขาต้องหาวิธีปิดทำแท้ง ไม่มีใครอยากจะทำ เป็นใจยักษ์ใจมาร ไม่มีใครอยากฆ่าเด็กคนหนึ่ง เพราะเหตุผลความเป็นอยู่ปัจจุบันต้องดิ้นรน เชื่อว่าผู้หญิงทุกคนอยากมีสามีที่ดี มีลูกมีความพร้อม... (เม็คบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างความหมายใหม่

เมื่อเม็คบัวกำลังท้องอยู่ได้ย้อนถึงเหตุการณ์ที่ตนเผชิญปัญหานี้ ผู้ศึกษาได้ถามถึงว่า ถ้าเธอได้ยืนหรือได้พบเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ถูกฆ่าหมกตามสาธารณะต่าง ๆ เช่น ถังขยะ ห้องน้ำ อื่น ๆ เม็คบัวจะสร้างคำหรือความหมายใหม่ต่อเหตุการณ์นี้ว่า

...ความรู้สึกอยากเปลี่ยนว่า “สาวยังไม่พร้อมมีลูก โดยผู้ชาย/แฟนบังคับ หรือสาวไม่พร้อมมีลูก ทำไปไม่คิด” หรือ “แฟนหนุ่มใจยักษ์บังคับผู้หญิงทำแท้ง” รู้สึกคำมันเบาลงไม่ค่อยเตะตา คนอ่านไม่สนใจ ชาวพวกนี้ คนคิดที่จะทำก็ไม่ทำอีก เพราะอ่านแล้วมันจะดูเหมือนสบาย ๆ ไม่สะเทือนใจ คำที่ลงว่า มารหัวชน มันแรง คำที่แรงน้อยกว่าคำว่า แม่ใจยักษ์ ใจทมิฬ และไม่ยอมให้โทษผู้หญิงและให้มองในแง่ดีหน่อย ควรเขียนข่าวใช้คำไม่ต้องแรงมาก บางที่เขาทำไปอาจไม่ได้คิดก็ได้ คือเขาทำไปตอนนั้น เพื่อให้ปัญหามันจบ ๆ ไปโดยเฉพาะนักเรียน การมีลูกคนหนึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายเยอะ ปัญหาเศรษฐกิจ... ไม่ใช่เพราะรักสนุก ไม่ได้ล้อเล่น คือผู้หญิงรักเขา จึงมีเพศสัมพันธ์ ผู้ชายไม่ค่อยเข้าใจผู้หญิง พอมีปัญหาเกิดขึ้นผู้ชายก็ไม่ค่อยสนใจ ผู้หญิงต้องแบกรับภาระคนเดียว คิดไม่ออก คิดอย่างเดียวคือ การทำแท้ง... (เม็ตบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 11 ชีวิตที่ก้าวพลาดของดอกเข็ม

“สังคมได้ให้ทางเลือกอะไรกับผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม? น้อยเต็มทีหรือจำกัดมากจนเกือบจะเรียกได้ว่า ไม่มี โดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่มีรายได้ เช่น นักเรียน นักศึกษา ที่มีฐานะยากจนหรือด้อยโอกาสในสังคม สิ่งที่คุณหญิงเหล่านี้ได้รับ คือ การถูกลงโทษ..” (เมทินี พงษ์เวช, 2548, น. 34)

เบื้องหลังเรื่องเล่าของ “ดอกเข็ม”

เพียงเสี้ยวหนึ่งของเหตุการณ์เบื้องหลังของดอกเข็มที่เกิดขึ้นจริง เธอถือเป็นภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นสาหัส เจ็บปวดสำหรับเธออย่างยิ่ง เธอได้พูดให้ผู้ศึกษาฟังอยากเปิดอกว่า...

“ดอกเข็ม” (นามสมมุติ) สาวเหนือวัย 23 ปี ที่มีความใฝ่ฝันเหมือนเด็กสาวทั่วไปที่ต้องการมาหางานเสริมทำในกรุงเทพ และได้รู้จักหนุ่มนักศึกษาวัย 28 ปี แล้วได้แอบลักลอบมีความสัมพันธ์จนเธอรู้ว่าตั้งท้องได้ 3 เดือน เขารู้ว่าท้อง ก็พยายามบ่ายเบี่ยง จะไม่มาหาแล้ว เธอจึงคิดจะเอาลูกออก เขาให้เงินไปเอาออก แต่เธอรู้สึกกลัวการทำแท้ง เธอได้ไปคลินิก 2-3 ครั้งแต่ใจไม่กล้าที่เอาลูกออก เขาก็เลยขอลูกกับเธอ เขาไม่รับผิดชอบโดยอ้างว่า จะเรียนต่อปริญญาเอก เขาไม่มีปัญญาเลี้ยงและไม่พร้อมดูแลเธอและลูก ยังเอาตัวเองไม่รอดเลย ด้วยความรักเธอไม่ยอมให้เขาเสียชื่อเสียง หมอดอนาคตเพราะเธอ เธอพยายามดิ้นรนด้วยตนเองอึดท้องและหางานทำเพียงลำพัง จนนายจ้างรู้เข้าว่าเธอตั้งครรภ์ก็ไม่ต้องการทำงานหนัก นายจ้างได้รู้ว่ามีบ้านพักฉุกเฉินจึงให้เธอมาพักระหว่างรอคลอด

เสียงหนึ่งของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ทำไมต้อง “แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย ้วยรุ่นใจแตกล้าสอนฯฯ “ เมื่อพบข่าวทั้งเด็กทารก และทำแท้ง ที่ซ้าซากคือคำ “ผู้หญิง” ผู้ให้กำเนิด ผู้ศึกษาจึงนำข่าวหนังสือพิมพ์เหล่านั้นมาตีแผ่ให้ ดอกเข็มซึ่งกลุ่มผู้หญิงที่ห้องอยู่ ว่าเธอสะท้อนความรู้สึกได้ตอบต่อคำพวกนี้ว่า...

...รู้สึกสงสารเด็ก รู้สึกโหด รู้สึกใช้คำรุนแรง ไม่ควรเหมารวมผู้หญิงหมด ใช้คำเป็นบางคน ไม่รวมหมดคือเราต้องแยกแยะกับคนที่ท้องไม่พร้อม ใช้กับกลุ่มใจโหดเลือดเย็น เขา (ผู้หญิง) อาจมีปัญหาแต่เขาถึงแต่ไม่ได้ฆ่าเขามีจิตใจสำนึกดีกว่า เขาไม่ฆ่าตามข่าวถ้าฆ่าตั้งแต่ในท้อง นักข่าวใช้คำแบบนี้ กลุ่มนี้ก็เหมาะสมอยู่คนที่เอาไปทั้ง ใช้คำรุนแรงคงไม่เหมาะ เขา (ผู้สื่อข่าว) ควรถามเหตุผล ในกรณีผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม ไม่ได้มั่วเซ็กซ์ มีเพศสัมพันธ์ผู้ชายคนเดียว ผู้หญิงท้องเมื่อไม่พร้อมไม่เหมือนกันทุกคนจิตใจไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างเลี้ยงดูไม่เหมือนกันไม่ควรรวมกัน แต่ถ้าเกิดการฆ่าลูก คำที่ใช้ถูกแล้วคือเขา (ผู้หญิง) ใจดำแล้ว เพราะลูกเป็นตัวแล้วมีชีวิตจิตใจ ใช้คำถูกแล้วที่ฆ่าลูกว่า ใจโหดใจยักษ์ ถ้าวางลูกอาจใช้คำเบา ๆ ลงหน่อย เพราะไม่พร้อม ฐานะครอบครัว เราไม่สามารถบอกทางบ้านได้ว่าเราท้องมีพอนะ รู้สึกว่าน่าจะโทษผู้ชายด้วย คือมิใช่โยนให้ผู้หญิงฝ่ายเดียว เพราะว่าตบมือข้างเดียวก็ไม่ได้ใช้ใหม่ละ ต้องตบกันสองข้างเอาทั้งผู้หญิงผู้ชาย มิใช่ผิดฝ่ายเดียว ฝ่ายผู้หญิง ส่วนมากโทษฝ่ายหญิง แม่ไม่เคยพาดพิงพ่อ รู้สึกเขา (ผู้สื่อข่าว) ให้ความสำคัญผู้ชายมาก เอาความผิดมาให้ผู้หญิง เขาน่าจะเขียนกำกับว่า ทั้งพ่อแม่ เด็กที่เกิดมาได้ต้องมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ไม่ต้องกล่าวโทษใครเลยก็ได้ บางทีข่าวเห็นเด็กนึกแม่คนเดียว ควรลงข่าวทั้งพ่อและแม่ บางทีแม่อาจอุ้มลูกให้พ่อ แต่พ่อฆ่าหักคอลูก เผาลูก เราจับตัวไม่ได้ เราไม่รู้ ควรเขียนทั้งสองคนเขียนผู้หญิงฝ่ายเดียวไม่ถูก ผู้หญิงมีเหตุผลว่า ไม่มีคนรู้จัก มีความรู้น้อย หนูมีเจ้านายที่ปรึกษา ไม่มีเพื่อนเยอะ สังคมที่แคบ ด้อยโอกาสกว่าไม่มีคนที่ปรึกษา ตอนแรกหนูไม่รู้จำบ้านพักด้วยนะ หนูท้อง 4 เดือนตัดสินใจหาเจ้านาย รู้สึกเครียดมาก หนูคิดฆ่าตัวตาย เครียดมากเขา (ผู้หญิง) คงเครียดมากเหมือนหนู เขาดีด้อยโอกาสไม่รู้จำถามใคร ทางนี้ดีที่สุดสำหรับเขาแล้ว เหมือนหนูคิดว่า ตายดีที่สุดสำหรับเรา คือมันมีดแปดด้านท้องนี้ไม่รู้ทำอย่างไร ไม่กล้าหาใคร ไม่กล้าหาเพื่อน จนสับสนวุ่นวาย เหมือนข่าวที่ผู้หญิงท้อง 3 เดือนยิงตัวเองตายคาห้อง สาเหตุเขาเครียดแฟนมีใหม่ เหมือนเราแฟนเราพ่อเด็กไปมีคนอื่นเราก็เครียด ของใครใคร่รัก โดยรวมเขาคงมีปัญหาเหมือนเรา... (ดอกเข็ม (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

เรื่องราวของดอกเข็ม ที่อยากเปล่งเสียงของตนเองออกว่าถ้าพบเหตุการณ์ที่ปรากฏการณ์ การทำแท้ง และการทิ้งเด็กทารก จะสะท้อนให้ความหมายใหม่ว่า

...บางสถานการณ์เหตุการณ์ ช่างลูก ควรใช้คำว่า “พ่อแม่ใจยักษ์ใจมาร ช่างลูก” ควรเขียนทั้งพ่อแม่ซึ่งเป็นตัวสำคัญให้กำเนิดมา เป็นสองคนที่ใกล้ชิดมากกว่า ส่วนกรณีวางลูกทั้งลูกน่าจะใช้คำที่เบาลงกว่านี้เพราะ เขา (ผู้หญิง) ไม่ได้ช่างลูก เขาคงมีปัญหา ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ มีปัญหาไม่พร้อม ถ้าคนที่พร้อมเขาคงไม่ทำ โดยใช้คำว่า “พ่อแม่ทำได้ลงคอทั้งลูก” ไม่ให้แรงไป ไม่ควรใส่ใจร้าย ใช้คำว่า “แม่ “ อย่างเดียว อยากให้เขียนเบาลงหน่อย ควรเขียนให้เหมาะสมเหตุการณ์... (ดอกเข็ม (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 12 นี่คือการจริงและสิ่งที่ถูกลาเป็น

ปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม มาจากเหตุแห่งความยากจน ความด้อยโอกาสทางการศึกษา ความด้อยสถานภาพทางสังคม ทศนคติ วัฒนธรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ตลอดจนการที่ผู้หญิงเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้หญิงไทยจำนวนมากต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่นำไปสู่การตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2543)

มองย้อนชีวิตในอดีต

หนึ่งเสียงในผู้หญิงที่ “ท้องไม่พร้อม” พักพิงบ้านพักฉุกเฉิน ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตถูกลา ได้เล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่า

ชีวิต “ถูกลา” (นามสมมุติ) วัย 21 ปี เข้ามาทำงานในเมืองหลวงประกอบอาชีพร้านอาหาร กับเพื่อนซึ่งเธอรู้จักผู้ชายวัย 20 ปีเป็นพนักงานในสนามบิน แล้วในที่สุดได้แอบลักลอบมีความสัมพันธ์กันเรื่อยมา ซึ่งเธอรับภาระการคุมกำเนิดด้วยวิธีกินยาคุม แต่กินยาคุมไม่สม่ำเสมอ หลังจากนั้นไม่นานเธอก็มีอาการผิดปกติ มีอาการแพ้ท้อง คลื่นไส้อาเจียน รู้ว่าตั้งท้องได้ 3-4 เดือนพอบอกเขาว่า “ท้อง” เขาเริ่มตีตัวออกห่าง ขาดการติดต่อไม่รับผิดชอบ เธอรู้สึกกลุ้มใจ เครียด สับสน จะทำยังไงดีจะเลี้ยงได้หรือเปล่า จนเธอได้คุยกับเพื่อนที่ทำงานแนะนำมาบ้านพักฉุกเฉิน

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ในฐานะผู้หญิง” กุหลาบ” ที่ท้องไม่พร้อม ได้อ่านเรื่องราวของผู้หญิงหลายชีวิตที่ตกเป็นเหยื่อปรากฏเป็นข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ชาวทั้งเด็ก ทำแท้ง ถูกประณามคำว่า “แม่ใจยักษ์” ซึ่งเธอมีปฏิกิริยาได้ตอบต่อคำนี้ว่า

...รู้สึกไม่ค่อยดีพอแม่ทำร้ายเด็ก ทำไม่ไม่ปรึกษาครอบครัว มูลนิธิ ว่าจะแก้ปัญหายังไงดี รู้สึกสงสารเด็ก ชาวก็ควรลงดูน่ากลัวน้อยกว่า ดูแล้วไม่โหดเกินไป เพราะบางทีเขา (ผู้หญิง) ก็มีปัญห เขาไม่รู้ปรึกษาใคร บางคนไม่มีที่ปรึกษา เขาก็เครียด เขาคิดว่า ทำแท้งแล้วก็ปัญหามันก็จบ รู้สึกว่าการทำแท้งไม่ดีเพราะเขาเกิดมาแล้วห้ามไม่ให้เขาเกิด รู้สึกว่าคำพวกนี้รุนแรงมาก ไม่ควรซ้ำเติมเขามาก เราไม่รู้ว่ามีปัญหาอะไร บางคนท้องแล้วผู้ชายไม่รับผิดชอบ รายได้น้อยไม่พอเลี้ยงลูก ไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น มันผิดพลาดไปแล้ว รู้สึกว่ามันเป็นข่าวที่ไม่ดี ผู้หญิงต้องป้องกันตนเองเพราะเกิดผิดพลาดท้องขึ้นมา มีปัญหาเป็นข่าว สาเหตุผู้ชายไม่รับ... (กุหลาบ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

ข้อเท็จจริงที่ ดอกเข็ม มีมุมมอง เป็นผู้กำหนดความหมายใหม่ต่อภาพตัวแทนที่สื่อมวลชนสังคมตีตราชาวไว้

...อยากให้ชาวน้อยลงไม่ใช่คำรุนแรง รู้สึกไม่อยากใช้คำว่า แม่ใจยักษ์ อยากเปลี่ยนใหม่ “แม่ไม่รับผิดชอบชีวิตเด็กที่เกิดทำร้ายทั้ง” หรือใช้ชื่อสมมุติแทน แต่ชาวที่ทำร้ายลูก คำว่าแม่ใจยักษ์ นั้นเหมาะสมแล้ว เพราะว่าเด็กเกิดมาเลือกไม่ได้ว่าเรามีปัญหา เพราะเด็กไม่รู้เรื่อง ถ้ากรณีวางไว้ อยากเปลี่ยนว่า “แม่ “ ผู้หญิง เป็นผู้กระทำ ส่วนผู้ชายเป็นผู้กดดันให้ผู้หญิงกระทำแบบนี้ รู้สึกเฉย ๆ กับข่าวแบบนี้ สงสารเด็ก เพราะมีข่าวเยอะถือเป็นเรื่องธรรมดา คิดว่าผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม น่าสงสาร พลาดไปแล้ว ผู้ชายไม่ใส่ใจ ความผิดอยู่ที่ผู้หญิงคนเดียว อยากให้ผู้ชายรับผิดชอบ รู้สึกว่าสาเหตุข่าวทั้งเพราะผู้ชายกดดัน ทำให้ผู้หญิงทั้งลูก ผู้ชายมักจะพูดว่า ถ้าไม่ยอมเขาก็ไม่รัก ไม่คบด้วย เป็นตัวทำให้ผู้หญิงท้อง รู้สึกรักผู้ชาย รู้สึกว่าโหดร้าย ทำร้ายเด็ก เด็กเขาไม่รู้เรื่องเราต้องรับผิดชอบปล่อยให้เขาเกิด แต่ต้องปรึกษาญาติพี่น้อง หาทางแก้ไขให้ผู้หญิง... (กุหลาบ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 13 จุดเปลี่ยนชีวิต....ดาวเรือง

....โครงสร้างทางสังคม จารีต ประเพณีที่ตีกรอบและสร้างมาตรฐานพฤติกรรมทางเพศ ที่เป็นที่ยอมรับได้ไม่เหมือนกันระหว่างหญิงชาย บรรทัดฐานของสังคมที่สร้างเบ้าหลอมความสัมพันธ์ที่ทำให้ผู้หญิงขาดอำนาจในการต่อรอง วัฒนธรรมค่านิยมที่เกี่ยวกับทางเพศอาจสร้างช่องโหว่ที่ทำให้เกิดความไม่รู้และการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ... (เมทินี พงษ์เวช, 2548, น. 33)

ความจริงในอดีตที่ผ่านมา

เพราะความรักข่มขืน ...ผู้หญิงหลายคนจึงอย่างก้าวเข้าพักพิงอยู่ในบ้านพักฉุกเฉินด้วยความปวดร้าว ซึ่งดาวเรืองเป็นหนึ่งในหญิงสาวที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม ได้เล่าให้ฟังว่า

“ดาวเรือง” (นามสมมุติ) สาวโรงงานวัยรุ่นวัย 22 ปี ได้สร้างความสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับผู้ชายวัย 27 ปี ประกอบอาชีพโรงงานเย็บกระเป๋าเครื่องหนังอยู่กินร่วมกัน 2 ปี จนในที่สุดเธอตั้งท้อง 3 เดือนสามีส่งเธอกลับบ้านอยู่กับน้ำ แล้วเขาก็ให้ไปทำแท้ง ส่งเงินมาให้ แต่เธอไม่กล้าทำ แล้วเธอก็ติดต่อเขาไม่ได้อีกเลย รู้สึกว่าผู้ชายไม่พร้อมรับผิดชอบลูกในท้อง เธออึดอัดตามหาผู้ชายเพียงลำพังจนเงินหมด จึงไปหาตำรวจที่สถานีตำรวจแนะนำมาบ้านพักฯ เธอไม่มีที่พึ่งแล้ว

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจร้าย”

ในฐานะผู้หญิงที่ชื่อ...ดาวเรือง ได้ถูกกลายเป็นจำเลยของสังคมที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ผู้ศึกษาได้นำข่าวพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ว่า “ฝ่าหม้อทอดกริ๊งนึ่งคนโคศพิดตัวประจัน ตร.ล่า “แม่ใจร้าย” (เดลินิวส์, 6 มิถุนายน 2547) มาให้ดาวเรืองอ่านดูว่าเธอรู้สึกอยากได้ตอบกับข่าวแบบนี้อย่างไร ซึ่งเธอแสดงปฏิกิริยา...

...เธอ....ถอนหายใจ รู้สึกว่าเหมือนหนังสือพิมพ์โทษผู้หญิงฝ่ายเดียว รู้สึกว่าเขียนลงไปทำไม บางคนถ้าเกิดตั้งท้องแล้วผู้หญิงผู้ชายร่วมกันทำร่วมกันรับผิดชอบก็คงไม่เกิด เขา (ผู้สื่อข่าว) ไม่น่าจะว่าแต่ผู้หญิงฝ่ายเดียว น่าจะโทษผู้ชายบ้างว่าทำไมผู้ชายถึงไม่ยอมรับผิดชอบถ้าเกิดผู้ชายยอมรับ เขาต้องในสิ่งที่ผู้ชายทำแล้ว ก็คงไม่มีปัญหาเกิดขึ้น รู้สึกใช้คำรุนแรงเกินไป ความจริงแล้ว แม่ทุกคนไม่ได้ใจร้าย สังคมไม่ยอมรับ พ่อเด็กไม่ยอมรับ แล้วก็ตนเองก็ไม่สามารถเลี้ยงดูให้ดีได้ เหตุผลอยากให้มองผู้หญิงเขามีสาเหตุอะไรที่ต้องทำแบบนี้ แล้วพอท้องขึ้นมา จะมีใครใหม่ที่จะมารับผิดชอบ อยากให้พูดถึงผู้ชายบ้าง รู้จักแต่ทำแต่ไม่รับผิดชอบ อยากให้สังคมมองผู้หญิงในแง่ดีบ้าง เกิดเรื่องอะไรขึ้นก็แม่ใจร้าย แม่ใจมาร อยากให้ว่าพ่อใจร้ายทำท้องไม่รับผิดชอบบ้างบังคับให้ทำแท้ง รู้สึกเข้าใจไม่มีใครอยากฆ่า

ลูกตนเอง เช่นเด็กเรียนหนังสืออยู่บอกใครไม่ได้ พ่อแม่ไม่ยอมรับหรือ พ่อเด็กไม่ยอมรับ เข้าใจผู้หญิง ไม่มีใครอยากใจร้ายทุกคนหรอก ไม่รู้หันหน้าไปพึ่งใครแล้ว จึงพึ่งตนเอง ...ไม่ใช่ผู้หญิงใจแตก เราอยู่กับสามีมานานแล้ว คิดว่าพร้อมที่จะมีแล้ว ในยามท้องอาจเกิดปัญหาบางอย่าง ฐานะการงาน เงินทองหรือว่าทางครอบครัว ไม่ใช่ผู้หญิงใจแตก... (ดาวเรือง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

หลังจากดาวเรืองได้มีความรู้ลึกต่อคำที่ตอกย้ำผู้หญิงมาเป็นเวลานาน เธอรู้สึกเป็นคำที่รุนแรงเกินไป ดังนั้นเธอจึงขอสร้างความหมายใหม่ ที่สร้างความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

“...ว่า พ่อใจร้ายทำผู้หญิงท้องแล้วไม่รับผิดชอบ บังคับแฟนให้ไปทำแท้ง เพราะว่าสิ่งที่เราทำไปมิใช่สันดาน ไม่มีใครเป็นฆาตกร ฆ่าคน บางครั้งจำเป็น มีอะไรหลายบังคับให้เราทำ ปัญหาครอบครัว การเงิน ไม่มีใครยอมรับ...” (ดาวเรือง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 14 เสียงผู้หญิงชื่อว่า....มะลิ

ผู้หญิงทุกคน ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ทุกสีผิว
ไม่ว่าผู้หญิงคนนั้นจะมีสนิมทางเพศอย่างไร
จะเป็นผู้พิการหรือไม่ก็ตาม
ผู้หญิงต้องมีสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตนเองว่า
ต้องการจะมีเพศสัมพันธ์เมื่อไร
ที่ไหน อย่างไร กับใคร และบ่อยแค่ไหน
ต้องการจะท้องหรือไม่ท้อง และ
ต้องการจะมีลูกกี่คน หรือ ไม่ต้องการจะมีเลย

(กฤตยา อาชวนิจกุล, 2538, น. 14)

ขอพูดความหลังผ่านน้ำตา

เธอเป็นเมียและแม่ที่ดีคนหนึ่ง แต่เธอก็ก้าวมาเจอความเจ็บปวด จนน้ำตาคลอเมื่อเธอเล่าชีวิตให้ผู้ศึกษาฟังว่า

มะลิ (นามสมมุติ) สาวเสิร์ฟวัย 25 ปี เธอมีความหลังในอดีตที่เจ็บปวดซ้ำแล้วซ้ำเราที่ตั้งท้องกับผู้ชายไม่รับผิดชอบทอดทิ้งเธอไป เธอรู้สึกเครียดมาก คิดอยากฆ่าตัวตาย แต่เธออึดท้องกลับมาหายและน้ำ เลี้ยงลูกจนเติบโต เธอส่งสารยายและลูกที่ต้องอดอยากไม่มีเงิน จึงตัดสินใจเข้ามาทำงานร้านคาราโอเกะ จนได้แอบมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มาเที่ยว ได้ตัดสินใจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว จนเธอตั้งครรภ์ได้ 4 เดือน เพราะความรักที่มะลิมีให้เขาเต็มเปี่ยม พอเขารู้ว่า

มะลิตั้งท้อง ทำให้มะลิรู้ว่าเขามีครอบครัวแล้ว เขาไม่พร้อมรับผิดชอบไม่มีปัญหาเลี้ยงลูกเขาให้เธอไปเอาลูกออก แต่เธอปฏิเสธ ลาออกจากงานมาอยู่กับเพื่อน เธอรู้สึกเกรงใจมาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อเธอพบความทุกข์ก้าวเข้ามาหลบอยู่บ้านพักหลังนี้ ทำให้ชีวิตเธอกลับมาเติมเต็มมีพลังมากขึ้น ผู้ศึกษาได้คุยกับมะลิและให้การสนับสนุนจิตใจ แล้วได้นำข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวนำเสนอว่า “เชือดคอ-ฆ่าทารก 1 เดือน ยึดกระเป๋าทิ้งน้ำ ตร.ล่าสาวใจแตก” (ไทยรัฐ, 3 พฤษภาคม 2548) จะมีความรู้สึกได้ตอบต่อภาพตอกย้ำผู้หญิงว่า

...รู้สึกท้อใจผู้หญิง ท้องอยู่แล้วครอบครัวไม่ยอมรับ พ่อเด็กก็ไม่รับผิดชอบ ท้องก่อนแต่ง เขาอาจจะรักกันแต่ไม่พร้อมมีลูก สังคมไทยบีบบังคับให้เขาทำ ท้องก่อนแต่ง ชาวบ้านพูดทำไมท้องก่อน อีกไม่กี่เดือนแล้วก็แต่งงาน ความคิดของหนูคือท้องก่อน ท้องทีหลัง ถ้าเขามีความรับผิดชอบ เขา (ลูก) เกิดมาจากความรักของทั้งสองคน ไม่เกี่ยวกับท้องก่อนแต่งขึ้นอยู่ความรับผิดชอบ รู้สึกท้อใจเห็นใจเหมือนปัญหาตนเอง (ร้องไห้) เขาคงมีเหตุผลจำเป็น หนูได้ทำแท้งลูกคนแรกเนื่องจากสภาพแวดล้อม คำพูดของคนรอบข้าง ญาติพี่น้อง อายคนอื่น ตอนนั้นอายุ 20 ปียังเด็ก เราเอาลูกไว้ไม่เอาออกจะลำบากนะ ได้กินยาทุกอย่างแต่เด็กก็ไม่ออกอาจิงพาไปขอร้องแก้น ตอนนั้นท้อง 4 เดือน กลับมาบ้านยายก็ยังไม่ล้มเลิกที่ให้เอาออก ตอนนั้นเด็กเป็นตัวมีแขนขาแล้ว ทำแท้งได้สำเร็จ รู้สึกไม่ดี รู้สึกในข่าวมีแต่ข่าวโทษผู้หญิง สื่อไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้หญิง ประณามเลย ฆ่าลูกได้ลงคอ ไม่มีผู้หญิงคนใดอยากทำร้ายลูก... (มะลิ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างความหมายใหม่

อีกเสียงหนึ่งที่ มะลิอยากแปลงเสียงอย่างเข้าใจผู้หญิง “ท้องไม่พร้อม และทำแท้ง” ว่าเธอและผู้หญิงที่ประสบปัญหาทุกคน ต้องการให้ผู้สื่อข่าวเปลี่ยนคำ

...อยากให้ผู้สื่อข่าว ต้องมีคำคำหนึ่งมาแทนคำว่าแม่ใจยักษ์ ใจทมิฬ ไม่อยากให้เขาลงข่าว ไม่ชอบรู้สึกว่ามันเจ็บ ใช้คำว่า สาวนิรนามไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ / ท้องไม่พึงประสงค์ รู้สึกดีกว่าคำว่าแม่ใจยักษ์ ซึ่งคนทำแท้งเป็นบาปติดตัวเขาอยู่แล้ว บางคนมีเหตุผลของเขา ไม่ควรลงคำว่าใจแตกอีก ประณามเลยที่ฆ่าลูกได้ลงคอ ทำไปโดยไม่ได้คิด ไม่มีใครอยากทำ สื่อมักจะโทษผู้หญิง ไม่มีใครยอมรับ... (มะลิ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กลุ่มผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว และยก/ฝากเลี้ยงลูก 5 ราย

กรณีศึกษาที่ 15 กว่าจะเป็น...ลิลาวดี

มายาคติ	การข่มขืนไม่ใช่ความผิดของผู้หญิง
ความเชื่อ	ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน เป็นผู้หญิงที่มีมลทิน เพราะเสียพรหมจรรย์แล้ว
ความเป็นจริง	พรหมจรรย์ไม่ได้เป็นเครื่องมือวัดคุณค่าของผู้หญิง ผู้หญิงคนนั้นยังคงมี ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรมทางเพศสมควรได้รับความช่วยเหลือความเห็นใจและความเป็นธรรมจากทุกฝ่าย

(สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ)

โลกความจริงของผู้หญิงคนนี้

ความจริงที่ถูกปิดเงียบถึง 8 เดือน ดังเรื่องราวของ “ ลิลาวดี ” ที่ท้องไม่พร้อม เธอเริ่มนำตาซีมาจนผู้ศึกษาในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ให้การสนับสนุน (Support) จิตใจแก่เธอให้มีความกล้าจนพร้อมแบ่งปันชีวิตของเธอให้กับผู้ศึกษาฟังว่า

ลิลาวดี (นามสมมุติ) สาวไร่เพียงสาววัย 22 ปี เธอเป็นเด็กวัยรุ่นขยัน ในขณะที่กำลังมีความมุ่งมั่นอ่านหนังสือเพื่อสอบจบปริญญาตรี แต่คืนนั้นเธอไม่คิดฝันเลยว่าเหตุการณ์อันเลวร้ายจะเกิดขึ้น เธอถูกผู้ชายอันโหดชั่วหลายคนผลักเข้ามาห้องพักข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งผู้ชายเหล่านั้นมีแต่กลิ่นเหล้าเธอถูกหมอนปิดหน้าด้วยความมืดไม่สามารถจำหน้าได้ หลังจากนั้นเธอก็เก็บเหตุการณ์ความเจ็บปวดเพียงครั้งเดียว ปิดบังไม่กล้าบอกพ่อแม่ จนเวลาผ่านไปเธอไม่คิดว่าเพียงครั้งเดียวจะตั้งท้อง ประจำเดือนไม่มาจึงปรึกษาเพื่อน เธอกินยาขับประจำเดือนมีก้อนเลือดออกมาจนในที่สุดเธอก็ท้องใกล้คลอด ครอบครัวรู้ว่าเธอตั้งท้องก็เสียใจมากทำให้เธอรู้สึกเครียดมากร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด รู้สึกอับอาย จนมีคนแนะนำมาที่มูลนิธิเพื่อนหญิง เธอยกลูกให้บ้านพักฉุกเฉินเพราะเธอต้องการกลับไปสานฝันเรียนต่อไป

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

หลังจากลิลาวดีแบ่งปันชีวิตที่ถูกข่มขืนจนท้องไม่พร้อมนั้น เธอยังรู้สึกผิดที่ทำให้ครอบครัวเสียใจ เธออ่านหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวที่ประณาม ผู้หญิงท้องไม่พร้อม และทำแท้ง ทำการตัดสินใจทั้งเด็กทารก ทำให้เธอรู้สึกเสียใจอย่างมากและได้ได้ตอบต่อภาพที่ถูกตอกย้ำว่า

...หนูเคยได้ยินข่าวทั้งและหนูคิดจะทำแบบนี้ เพราะไม่มีทางออกตอนนั้นต้องอยู่พยายามกินยาขับแล้วไม่ออกคิดจะทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ไม่มีปัญหาเลย รู้สึกว่าไม่ดี ข่าวไม่น่าเอามาประจานกันมากมาย เขาไม่เข้าใจเรา ผู้หญิงมีปัญหาเหมือนกัน เหมือนหนูที่ท้องแล้วไม่กล้าจะบอกพ่อแม่ ไม่กล้าบอกปัญหา สาเหตุอะไรที่เกิดขึ้นอย่างนี้ เขาคงไม่กล้าบอกเหมือนหนู เก็บกดไว้คนเดียว หนูไม่อยากให้เขาลงข่าวแบบนี้มากน่าจะลงว่า ไม่พร้อมที่จะมีปัญหาส่วนตัว ไม่ควรใส่ร้ายเขามากมาย ให้เขาเสียใจมากกว่านี้ ก็หัวอกคนน่าจะรู้เขามีปัญหา อยากให้เขาเข้าใจผู้หญิงมากขึ้น คนเราไม่อยากเกิดเหตุแบบนี้ขึ้นอยู่พวกเรายู่แล้ว ซึ่งเราไม่ได้ตั้งใจ หนูไม่ใช่เด็กเที่ยวไม่ใช่สาวใจแตก รู้สึกสงสารเด็กและ สงสารผู้หญิง เพราะผู้หญิงอาจจะมีปัญหาเหมือนกัน ไม่ใช่สาวใจแตกอย่างเดียว ซึ่งผู้หญิงประสบปัญหาถูกข่มขืนถูกกระทำมากกว่าผู้หญิงใจแตก/เที่ยว ทำให้เขาต้องคิดจะทำเพราะไม่ทางออกมันมืดไปหมดเพราะเราไม่บอกใครทั้งพ่อกับแม่ ถ้าเราบอกเขาจะช่วยแก้ปัญหาได้ แต่กลัวพ่อแม่เสียใจ เขาอุตส่าห์ส่งเราเรียนขนาดนี้ พอเราเล่าให้พ่อแม่ฟัง พ่อแม่เสียใจมากไม่มีกำลังใจ... (ลีลาวดี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปลี่ยนเสียงสร้างความหมายใหม่

เมื่อผู้ศึกษาซึ่งถามลีลาวดีว่า ถ้าเธอประสบปัญหาเหมือนผู้หญิงที่ถูกผู้สื่อข่าวตีตราถูกผลิตซ้ำบ่อย ๆ ซึ่งเธอเฝฝืนคุณค่าใหม่ที่เธอสร้างขึ้นเพราะเห็นคุณค่าในตัวเองให้ผู้ศึกษาฟังว่า

...อยากให้เปลี่ยนคำใหม่ เช่น ท้องไม่พร้อม ชั่ววูบทั้งลูก / ผู้หญิงเครียดทั้งลูก ซึ่งรู้สึกมันดูดีกว่าใช้คำว่าแม่ใจโหดทั้งลูก เพราะว่าเราไม่ใช่สาวใจแตก ไม่ใจแม่ใจยักษ์ โทษผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ทำไมไม่โทษผู้ชายบ้าง ผู้ชายกระทำเรา ไม่ควรลงข่าวให้ผู้หญิงเสียมากกว่านี้ ในช่วงเวลานั้นไม่รู้ว่าจะทำยังไง ไม่มีทางออกไม่อยากให้เขาโทษผู้หญิงให้ควรโทษผู้ชายบ้าง... (ลีลาวดี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 16 ชีวิตที่เลือกได้....เขียนหยด

“คิดก่อนท้อง คิดก่อนแท้ง คิดก่อนทิ้ง คิดถึงบ้านพักฉุกเฉิน” (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ)

เปิดโลกความรักของ.....

เขียนหยด (นามสมมุติ) สาวประชาสัมพันธวัย 24 ปี เธอได้แอบรักชอบและแอบลักลอบมีความสัมพันธ์กันกับแฟนหนุ่มวัย 25 ปีจนถึงท้องท้องแรก ทั้งเธอและแฟนหนุ่มได้ตัดสินใจ

เอาลูกออกเมื่อได้ 1 เดือน เนื่องด้วยความไม่พร้อมอีกทั้งสองคนก็ปิดบังครอบครัวตนเอง อีกไม่นานก็เกิดขึ้นอีกเธอท้องได้ 5 เดือนแฟนหนุ่มบอกให้ “ทำแท้ง” แต่ไม่สามารถเอาออกได้ เธอตัดสินใจอุ้มท้องแบบซุก ๆ ซ่อน ๆ ไม่ต้องการให้ครอบครัวรู้ จึงปรึกษากับเขา เขาก็ไม่รับผิดชอบ เขาหายเจ็บไปเธอไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ กลัวครอบครัวไม่ยอมรับ จึงมาหลบซ่อนพักรอคลอดที่บ้านพักฉุกเฉินเพื่อยกบุตร เธอไม่รู้สึกรักลูกคนนี้เลยเนื่องจากกิจพ้อที่ไม่รับผิดชอบเลย

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เทียนหยด เล่าให้ผู้ศึกษาฟังด้วยท่าทีที่ยิ้มแย้ม แต่บางครั้งก็หลบหน้า น้ำตาซึมเมื่อได้อ่านข่าวปรากฏการณ์ข่าวทิ้งลูกตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่า เธอมีความรู้สึกที่มีต่อภาพตัวแทนว่า

...รู้สึกว่ามันน้อยไม่มีเราคนเดียวที่เจอปัญหานี้ค่ะ ความจริงผู้หญิงไม่ผิดหรอกค่ะผู้ชายค่ะ เขาไม่ทางออกดีกว่าจึงจำเป็นต้องทิ้ง ตอนนั้นความคิดเหมือนกันจะทิ้งเพราะไม่อยากมีภาระด้วย คิดว่าตัวเองเพิ่งอายุได้ 24 ทำอะไรไม่โทษผู้ชายบ้าง ไม่น่าจะเขียนว่าแม่ใจยักษ์อย่างน้อยน่าจะเปลี่ยนพาดหัวข่าวดีกว่าว่า พ่อไม่รับผิดชอบสังคมไทยคงไม่ยอมรับ ผู้หญิงท้องไม่รับผิดชอบ แต่ผู้ชายทำแล้ว ทำไมไม่รับผิดชอบ อยากชี้แจง อยากให้โทษผู้ชายบ้างเขาทำไม่รับผิดชอบ มาจากผู้ชาย ถ้าผู้ชายรับผิดชอบก็คงไม่เกิดเหตุการณ์ทิ้งลูก ทำแท้งแบบนี้หรอก เธอเชื่อว่าผู้ชายให้ผู้หญิงทำ ไม่มีใครอยากท้องทิ้งลูกตัวเอง ถ้าไม่จำเป็น ถ้าท้องอยากให้เขาเจอคนที่ดีกว่า พ่อแม่ที่สามารถเอาลูกเราไปเลี้ยงมีฐานะมั่นคง ไปเป็นบุตรบุญธรรม และแม่ไม่ปัญหาเลี้ยง ผู้ชายที่เรารัก ไม่มาดูแลเราเลย ภาวะตอนท้องรู้สึกเครียด ไม่อยากออกไปเลยกลัวคนรู้จักถาม พ่อละแฟนหายไปไหน รู้สึกเครียด หงุดหงิดมากตอนแรกรู้สึกที่เราเป็นแม่ใจยักษ์ทิ้งลูกเลยเมื่อคลอดน้อง แต่ตอนนี้ ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ ถ้าเราทำแท้ง เราเป็นแม่ใจยักษ์ เพราะว่าเราฆ่าลูกตนเอง ตัวเราเป็นคนทำ เพราะเป็นลูกเราแท้ ๆ ทำไมไม่ยอมรับไม่เลี้ยงเขา คนเราเกิดมาทั้งที่ กว่าจะเกิดมาได้ ซึ่งเธอโทษตนเอง ไม่รู้ว่าจะโทษใครแล้ว ซึ่งรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองลดลง เพราะว่าแม่ใจยักษ์ ผู้หญิงคนนี้จะไปมั่วจนทำแท้ง แต่เราคบแค่คนเดียว เราเป็นผู้หญิงคนหนึ่งไม่ได้สำส่อน แต่อาจจะมึนน้อย แต่ถูกเขาเหมารวม... (เทียนหยด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

เขียนหยดในฐานะผู้หญิงที่เผชิญปัญหาท้องไม่พร้อมเช่นเดียวกับผู้หญิงที่ถูกตีตราว่าเป็น ้วยรุ่นใจแตก ลำส่อน แม่ใจยักษ์ ฯลฯ ทุกครั้งที่พบเด็กทารกถูกทิ้งตามสาธารณะต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล ถึงขยะ หน้าบ้านคนอื่น ซึ่งเธอขอเปล่งเสียงด้วยเสียงของตัวเองว่า

“...แม่ใจยักษ์ แบบโทษผู้หญิงเกินไป โยนภาระให้ผู้หญิง ควรใช้คำว่า พ่อไม่รับผิดชอบ/พ่อใจยักษ์ เป็นผู้ให้ผู้หญิงไปทำแท้ง ซึ่งทำให้รู้สึกดีขึ้นที่ไม่ประณามผู้หญิงอีกแล้ว...” (เขียนหยด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 17 ภาพฝังใจของก้านพลู

“...แม้กระทั่งความรู้สึกของสังคม มองแต่ผู้หญิง ลงโทษแต่ผู้หญิง มองว่าผู้หญิงนี้ทำไมนิสัยไม่ดีเลย... ไม่ยุติธรรมกับผู้หญิง ผู้ชายขาดศีลธรรม ไม่รับผิดชอบ เห็นแก่ความสนุกแล้วผู้หญิงต้องมารับเคราะห์คนเดียวไม่ยุติธรรมเลย....” (แม่ชีคุณหญิงกนิษฐา วิเชียรเจริญ, 2538, น. 16)

ขอเพียงฉันพูดความหลัง

เมื่อผู้ศึกษาได้พบ ก้านพลู ซึ่งเป็นผู้หญิงเรียบร้อย จิตใจงาม ได้พูดคุยกับเธอเพื่อสร้างความสัมพันธ์จนเธอกล้าเล่าเรื่องราวชีวิตภาพที่ฝังใจที่เธออย่างลืมแต่กลับจำ แต่เมื่อเธออย่างก้าวเข้ามาอยู่ทำให้เธอรู้สึกสบายใจมากขึ้น แล้วเธอเล่าให้ฟังผ่านน้ำตา

ก้านพลู (นามสมมุติ) หญิงสาวอายุ 33 ปี เธอเป็นผู้หญิงเก่งคนหนึ่งแต่เธอก็พลาดด้วยความรักแท้กับชายหนุ่มอยู่กินด้วยกัน จนเธอได้ตั้งท้องได้ 5 เดือนด้วยความพร้อมของทั้งคู่อย่างเต็มเปี่ยม แต่ในที่สุดก็เจอเหตุการณ์ที่โหดร้ายกับเธอกำลังอุ้มท้อง เธอรู้ว่าเธอมีโชหญิงสาวบริสุทธิ์ เธอเคยมีสามีมีลูกมาก่อน เป็นเหตุเขาโกรธมาก ครอบครัวยกเลิกเธอ เขาก็ไม่ยอมรับเธอ เขาก็ไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้งเธอและลูกในท้องให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน เธอมีความเจ็บปวดมากแต่ก็ยังสู้ไม่ท้อ เขาเป็นผู้ชายที่ใจดำมากเลย เธอได้โทรหามูลนิธิเพื่อนหญิงจนท.แนะนำมาขอความช่วยเหลือบ้านพักฉุกเฉิน เธอได้คลอดบุตรสาวแล้วและฝากบุตรไว้ที่บ้านพักฉุกเฉินเพื่อดำเนินชีวิตด้วยความเป็นแม่คนเดียว

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เสียงของก้านพลูเป็นเสียงเล็ก ๆ ๆ แต่ก็สำคัญยิ่งที่ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญ เมื่อเธอได้อ่านข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวนำเสนอว่า “แม่ทมิฬฆ่าโหดลูกในไส้หักคอทิ้งขยะสุดสังเวช! “ทารกชาย” ตร.ตามล่า สาวใจแตกก่ออำมหิต” (ไทยรัฐ, 10 พฤศจิกายน, 2546) เมื่อเธอได้อ่านแล้ว ผู้ศึกษาได้สังเกตความรู้สึกที่มีต่อข่าวนี้นี้ว่า

...อ่านข่าวแล้วรู้สึกเครียด ตอนแรกตั้งใจจะไม่เอาเขาอยู่แล้วตอนนั้น 3 เดือนผู้ชายบอกให้ไปเอาออก เพราะเขาบอกว่ายังไม่พร้อม ไม่มีที่พักเป็นของตนเอง ขอเวลาสักหน่อย พอตกลงไปหาหมอ หมอบอกว่าตั้งท้อง 3 เดือนไม่อยากทำแท้ง เพราะเขามีแขนขาแล้ว เขาไม่อยากทำไปรักษาที่คลินิก ใจหนูไม่อยากเอาออกเลย หนูไม่คิดเลย แต่ผู้ชายบอกว่าเอาออกเถอะ ลูกจะลำบาก รู้สึกว่าผู้ชายคิดแทนทั้งหมด เพื่อนหนูก็ถูก แฟนบังคับให้เอาออกถ้าไม่เอาออกก็เลิกกัน ผู้หญิงรักแฟนมากจำเป็นต้องเอาออกตอนนั้นท้อง 5 เดือน นักข่าวโทษ “ผู้หญิง แม่” อย่างเดียว จริง ๆ แล้วร่วมมือทั้งสองฝ่าย ทั้งพ่อและแม่ไปเลย พ่อแม่ใจร้าย พ่อแม่ใจยักษ์ เท่าที่หนูมีประสบการณ์ผู้ชายทั้งนั้นเลยที่บอกผู้หญิงให้ทำแท้ง ควรสืบให้แน่ชัดว่าใครทำ รู้สึกไม่ยุติธรรมควรลงทั้งพ่อแม่ไปเลย หรือพ่อไม่รับผิดชอบ ให้ลงข่าวผู้ชายบ้างไม่ใช่แม่อย่างเดียว จริง ๆ แล้ว นักข่าวควรสืบดูก่อนว่าสาเหตุเกิดจากอะไร เขาปรักปรำผู้หญิง ตัดสินว่า ผู้หญิงผิด เป็นแม่ใจร้าย ที่หนูเจอ ๆ เป็นผู้ชายสั่งให้เอาออก ผู้หญิงเขาไปทิ้งไปวาง ก็ประมาณว่าแม่เลี้ยงไม่ได้ เขาอาจไม่รู้ว่ามียกยอกหรือมีสถานที่ฝากลูก โทษเขาไม่ได้ เขาอาจไม่พร้อมจริง ๆ ด้วยเหตุผล คือกลับบ้านไม่ได้ พ่อแม่หนูพูดว่า ทำให้พ่อแม่ขายหน้า ตระกูลไม่มีแบบนี้ะผู้ใหญ่เขาไม่เข้าใจแก้ไขไม่ได้ ยอมรับไม่ได้ ทางบ้านหนูคิดแบบนี้ หนูอุ้มลูกไปไม่แต่งงาน รู้ทั้งหมู่บ้านเลย อยู่บ้านก็อายเขา พ่อแม่ก็อาย พ่อแม่หนูเป็นคนซ้ำเติม พูดบ่อย ๆ ทำให้อับอายขายหน้า ...ไม่ใช่สาวใจแตกเสมอไป น่าสืบว่าเขาเป็นสาวใจแตกจริงหรือเปล่า ไม่ใช่สาวใจแตกที่ทั้งลูก รู้สึกว่าภาษาที่นักข่าวใช้รุนแรงมาก... (ก้านพลู (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงเล็ก ๆ เพื่อสร้างความหมายใหม่

ปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมนั้นเป็นปัญหาสังคมที่มานานมาก ไม่มีทางเลือกสำหรับผู้หญิงที่ประสบปัญหาเหล่านี้ สังคมไทยกับตอกย้ำ ผลิตซ้ำว่าเป็น “ผู้หญิงไม่ดี” “ไม่รักนวลสงวนตัว” อย่างเดียวจนสังคมกลับมองด้านเดียว ก้านพลูเองก็ขอเปล่งเสียงเล็ก ๆ ว่าสร้างคำใหม่

...ควรเปลี่ยนพ่อแม่ใจร้าย ใช้คำว่า พ่อแม่ที่ยังไม่พร้อมจะมีลูก ฟังแล้วรู้สึกดีกว่าคนที่ทำไปแล้วคงเสียใจ เครียดมาก พออ่านเจอตัวเองทำอาจเป็นบ้า เครียดหนักกว่าเก่า พาดหัวข่าวนี้รุนแรงมากอยากให้คนสนใจมาก ถ้าลงข่าวลงได้ลงมาก ๆ แต่อาจจะมีการทำตามกัน เพราะไม่มีทางออก ควรลงข่าวไม่ต้องพาดหน้าหนึ่งไม่ให้เบียดจุกใจบางครั้งคนที่ไม่มีทางออกอาจทำตามกัน มีทางออกแล้ว ควรลง

ข่าวแต่ต้องไม่ทำหวัชข้อใหญ่ขนาดนี้ ทำเป็นธรรมดาก็ได้... (ก้านพลู (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 18 ภัยเงียบ ภัยมืดของเฟื่องฟ้า

ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ ส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในบ้าน โดยที่ผู้หญิงถูกสามี หรือคู่รัก ทำทารุณกรรม ตั้งแต่การทำร้ายร่างกายไปจนถึงการบีบคั้นจิตใจ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนับเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง แตกต่างกับอาชญากรรมอย่างหนึ่ง แตกต่างอาชญากรรมอื่นตรงที่มักเกิดขึ้นภายในตัวหลังคาบ้าน ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าจะเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยที่สุด จึงทำให้เป็นอาชญากรรมที่ยากแก่การป้องกันมากที่สุด และทุกครั้งที่เกิดการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงขึ้น ผลกระทบที่ชัดเจนตามมาก็คือ ผลกระทบ

ทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตต่อตัวผู้หญิง ซึ่งผลกระทบเหล่านี้จะกลายเป็นรอยแผลบความปวดร้าวประทับในจิตใจผู้หญิงอย่างยากยิ่งที่จะบำบัดให้หายได้ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2544)

เล่าชีวิตผ่านม่านน้ำตา

เฟื่องฟ้า (นามสมมุติ) หญิงสาวประชาสัมพันธวัย 25 ปี ต้องเข้ามาอยู่บ้านพักฉุกเฉิน เพราะครอบครัวเธอไม่ยอมรับเธอเกรงติดเพื่อนเรียนไม่จบ เธอหนีออกจากบ้านจนพบผู้ชายคนหนึ่ง และได้มีความสัมพันธ์อยู่กินด้วยกัน จนเธอรู้ว่าเขาเป็นคนเจ้าชู้ แต่เธอรักเขามาก ไม่อยากเขามีผู้หญิงคนอื่นอย่างให้เขารักเดียวใจเดียว จนเธอรู้ว่าเฟื่องฟ้าตั้งท้อง เธอเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป ติดการพนัน ติดยา ติดผู้หญิง และเธอก็เริ่มถูกทุบตีทำร้ายร่างกาย ถูกตบจนตาเขียวตองกำลั้งท้องอยู่ เธอเคยหนีไปหาพ่อแต่ต้องกลับมาเพื่อทนอยู่เพื่อลูก ต้องยอมทนเขา ถึงแม้เขาเอาผู้หญิงอื่นมาอยู่ด้วยก็ตาม

แต่ในที่สุดเธอทนถูกเขาทำร้ายจิตใจไม่ได้ จึงหลบหนีหลบลูกตัวน้อย ๆ ไปหาเพื่อน เพื่อนไม่สามารถให้พักพิงได้ อีกทั้งฝนกำลังจะตก กำลังจะมืดแล้ว ยังไม่มีที่พักเธอไปหาดารวจตัดสินใจเข้าพักบ้านพักฉุกเฉิน

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ชีวิตที่พลัดของเฟื่องฟ้า...ย่อมต้องการความเข้าใจและเห็นใจ แต่เมื่อผู้ศึกษาได้นำข่าวที่ปรากฏการณ์ข่าวทั้งเด็กทารก มาให้เธออ่าน ในฐานะผู้หญิงที่ประสบความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง เธอได้พลังพลุกความรู้สึกต่อรองต่อข่าวที่น่าเสนอว่า

...รู้สึกว่ หนูเคยทำแท้งหนึ่งครั้งตอนนั้นท้องได้ 3 เดือน มีแฟนเด็กไม่รับผิดชอบทางบ้านแฟนก็ไม่สะดวกให้เราคบกัน พ่อพาไป รู้สึกแย่ กลับมาร้องไห้ เอาไว้แล้ว

จะเลี้ยงยังไง พ่อเด็กไม่รับผิดชอบตัดปัญหาตั้งแต่ตอนนี้ โดยใช้วิธีดูตลก เจ็บมาก ๆ เลยให้กินยาแก้ปวดเท่านั้น นอนพัก ร้องให้ทุกวัน เสียใจการกระทำ รู้สึกผิดทำไปแล้วแบบนี้ ทำบุญให้เขา เราตัดสินใจไปแล้ว รู้สึกมั่นคงแข็งแรง ขาวแบบนี้มีตลอด เจอเด็กโดนทิ้งอยู่ข้างทาง ถึงขยะ เปรียบเหมือนขยะชิ้นหนึ่ง น่าจะทำให้ถูกวิธีถูกลักษณะ ไม่สมควรเอาเขาไปทิ้งข้างทางทำลายเขาแบบนี้ น่าป้องกันดี ๆ มากกว่า เคยเจอกับตนเองทานยาคุมแล้วเกิดผิดพลาด อ่านข่าวแล้วก็มีอารมณ์ตามข่าว โมโห ว่าแม่ใจยักษ์จริง ๆ นะ ใจมาร ใช้คำแรง คนอ่านมีอารมณ์รุนแรง โมโห รู้สึกสลด ที่ได้ยินข่าวแบบนี้ ทำให้ไม่ว่าผู้ชายบ้าง โทษว่าผู้หญิง แม่ ฝ่ายเดียวก็ไม่ถูก กระทำก็กระทำทั้งสองฝ่าย แต่ละคนมีเหตุผลก็ไม่ถูกวิธี ไม่เห็นด้วยทั้งไว้ข้างทาง ไม่แนะนำให้ไปทำแท้ง ท้องคลอดมาเป็นภาระให้คนอื่น ไม่มีใครอยากทำจริง ๆ ทำเพราะความไม่พร้อม จำเป็นของผู้หญิงไม่เหมือนกัน ท้อง 9 เดือนมาทำร้ายเขาทำไมไม่สงสารเด็ก ใครเป็นพ่อเด็ก เขาอาจถูกข่มขืนก็ได้ ไม่ใช่สาววัยรุ่นใจแตก ไม่พร้อมเป็นได้ทุกวัย อ่านแล้วก็เวทนา อยากให้บอกว่าผู้ชายก็ใจแตกเหมือนกัน ผู้ชายเจ้าชู้พอ ๆ กัน วัยคึกคะนอง รักสนุก เขามีแต่ได้เขาไม่เสีย ผู้ชายรักสนุกเหมือนกัน....ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ คิดว่าเขาต้องการชายช่าวอย่างเดียวมากกว่า ควรเห็นอกเห็นใจคนอื่นผู้หญิงมีความจำเป็นต้องทิ้ง บางคนไม่รู้แก้ไขปัญหามาของเขายังไง ไม่กล้าบอกใคร มีเหตุผลของเขา บางคนยอมปล่อยให้คลอดออกมา ทั้งที่เรียนอยู่ไม่บอกใคร ไม่บอกพ่อแม่มีเพื่อนช่วยเลี้ยงลูกกลับไปเรียนต่อ เพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายคุมท้อง ผู้ชายเป็นฝ่ายกระทำ ผู้หญิงเป็นผู้โดนกระทำ... (เฟื่องฟ้า (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

ตราบไคที่ข่าวนำเสนอข่าวการทิ้งเด็กทารกในเชิงลบ เชื่อมโยงอยู่กับผู้หญิงผู้ซึ่งบทบาทความเป็นแม่โดยปริยาย ซึ่งเฟื่องฟ้าได้อ่านข่าวดังกล่าวข้างต้น เธอรู้สึกขอใช้สิทธิ์ร่วมสร้างความหมายใหม่ให้ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อว่า

...รู้สึกสมควรว่า แต่ไม่ควรว่าแรงแบบนี้ อยากให้เปลี่ยนใหม่ดูดี “หญิงสาวไม่พร้อมที่จะเป็นแม่จึงทำร้ายลูกตัวเอง” ทำให้รู้สึกดีขึ้น ใช้ถ้อยคำที่สุภาพกว่าแม่ใจยักษ์ไม่รุนแรง ลองเปลี่ยนพาดหัวข่าวว่าผู้ชายบ้างเหมือนพาดหัวข่าวว่าผู้หญิง สังคมจะยอมรับไหม เพราะในฐานะที่เป็นผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งมีประสบการณ์ด้านนี้ อยากให้เปลี่ยนพาดหัวข่าว ลงข่าวอีกแง่มุมหนึ่งว่าทำไมเขาถึงทำแบบนี้ ร่วมกันแก้ไขป้องกันดีกว่า... (เฟื่องฟ้า (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 19 หนึ่งวิกฤตชีวิตของยี่สุน

“...คือปรับทัศนคติสังคมในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ที่ทุกคนมีส่วนที่จะต้องช่วยป้องกันและแก้ไข และการปลูกฝังมุมมองและสร้างพฤติกรรมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันทั้งหญิงและชาย”

“ไม่มีผู้หญิงคนไหน อยากท้อง เพื่อที่จะทิ้งหรือฆ่าลูกที่เกิดมา” (เมทินี พงษ์เวช, 2544)

บันทึกชีวิต.....

ประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงที่ผ่านพ้นชีวิตอันเจ็บปวด กล้ากลืน ที่เธอได้ย่างก้าวมาพักอยู่บ้านพักฉุกเฉินถึงสองครั้งด้วยปัญหาท้องไม่พร้อม เธอจึงแบ่งปันชีวิตแบบกล้าหาญให้ผู้ศึกษาว่า

ยี่สุน (นามสมมติ) สาววัย 24 ปี เธอเข้ามาใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ทำงานเป็นสาวเสิร์ฟร้านอาหารแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเพื่อน ๆ ชักชวนไปงานปาร์ตี้วันเกิดเพื่อน ได้ดื่มเหล้ากันต่างก็เมาหลับไปไม่ได้สติ จนเช้าเธอรู้ว่าถูกเพื่อนชายเป็นเพื่อนสนิทแอบลักลอบข่มขืนมีความสัมพันธ์เพียงครั้งเดียว ไม่คิดว่าตั้งท้องไม่คิดแจ้งความใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ในที่สุดก็รู้ว่าท้อง หลังจากนั้นเพื่อนชายหายไปออกจากงาน เธอก็รู้สึกโทษตนเองว่าผิดเช่นกัน เธอแอบปกปิดท้องและทำงานต่อไปเพราะถ้านายจ้างรู้เธอต้องถูกออกจากงานซึ่งเธออึดท้องทนทุกขุทรมานทำงานเพื่อครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ค่าเลี้ยงลูกชาย ค่าใช้จ่ายเยอะมากเธอได้ลองกินยาตราวุธ ผสมเหล้าขาว เพื่อขับประจำเดือนแต่ก็ไม่มีผลกระทบ เธอคิดทำแท้งแต่ไม่ได้เอาออกต้องอดทนอึดท้องทำงานมาตลอด เธอไม่ต้องการกลับบ้านสงสารแม่ที่ยอมรับไม่ได้ที่ลูกสาวตั้งท้องไม่มีพ่อรับผิดชอบ เธอเข้ามาบ้านพักฉุกเฉินมีความต้องการยกลูกให้

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกลึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เมื่อยี่สุนได้แบ่งปันชีวิตให้ผู้ศึกษา ผู้ศึกษาได้ขออนุญาตนำข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอในประเด็น ท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง นำไปสู่การท้วงลูกนั้น เสียงหนึ่งมาหายี่สุนอ่านอย่างตั้งใจซึ่งเธอพูดว่า “เธอเคยอ่านและได้ยินข่าวทางโทรทัศน์ แต่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดเหตุการณ์เหล่านี้กับชีวิตเธอเลย” ซึ่งเธอขอได้ตอบที่พาดหัวข่าว การเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้หญิงคนหนึ่งว่า

...รู้สึกคิดโกรธผู้หญิงเหมือนกันว่าทำไมผู้หญิงถึงทำ มันมีทางออกมากกว่านั้นมาบ้านพักก็ได้ แต่คิดอีกแง่ทำไมผู้ชายไม่รับผิดชอบ ผู้ชายไม่สนใจเลยเธอ ทำไมผู้ชายทำแล้วผู้หญิงต้องมานั่งตั้งท้องแทนมากกว่า ถ้าผู้ชายรับผิดชอบนิดหนึ่ง ไม่ใช่รัก

สนุกไปวัน ๆ หนึ่ง จริง ๆ แล้วผู้ชายรักสนุกมากกว่า รู้สึกว่าชาวลงแรงมาก ๆ ว่าแต่ผู้หญิงอย่างเดียวไม่ว่าผู้ชายเลย บางทีอาจไม่ใช่อย่างที่เขายืนยันก็ได้เพราะผู้หญิงมีความจำเป็นก็ได้ เขาต้องการขายชาวผู้หญิงรุนแรง ผู้ชายน้อยมากผู้ชายกับดี บางเรื่องเป็นไปไม่ได้ ผู้ชายไม่มีผลเสียผู้หญิงโดนทุกอย่าง เอาเปรียบผู้หญิง เหตุผลผู้หญิงต้องทำแท้ง ทั้งลูกเพราะผู้หญิงบางคนถูกข่มขืน โดนขืนใจ ไม่ใช่ผู้หญิงรักสนุกเสมอไป ขึ้นอยู่กับผู้ชายด้วยกันเห็นผู้หญิงอยากปลดปล่อยของตนเองเท่านั้น ผู้หญิงรับปัญหามากกว่า ต้องตั้งท้อง ผู้ชายสนุกปลดปล่อยเขาก็จบ รู้สึกไม่ดี ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่มันไม่ยอมรับผิดชอบ ต้องใช้เวลานานมาก ๆ เกือบปีที่คุมท้องเลี้ยงเด็ก ภาระหลาย ๆ อย่างเช่น การเงินการงาน ทำให้เครียด หาทางออกไม่ได้ ไม่รู้หาวิธีอะไรนอกจากวิธีนี้ บางทีผู้ชายบังคับให้ผู้หญิงทำ ถ้าเธอไม่ทำฉันก็ไม่เอาเธอ ความรักของผู้หญิงมากกว่าผู้ชายคิด ผู้ชายแค่สนุก เสรีจบ ผู้หญิงไม่ใช่รักหมดทุกอย่าง ผู้ชายทิ้งจะทำยังไง เขาหาทางออกไม่ได้ ไม่กล้าปรึกษาใครสักคนพอปรึกษาใครไม่ได้ เข้าค้นในอินเทอร์เน็ตไปหาสถานที่ทำแท้ง คือวิธีเดียวการทำแท้งดีกว่าตัดปัญหา แต่มันไม่ใช่การตัดปัญหา อยากให้ฟังเหตุผลมากกว่า ไม่ใช่แค่ขายข่าว แต่ความรู้สึกผู้หญิงที่อ่านข่าวมันแย่มาก ๆ ผู้หญิงโดนคนเดียว โดนประณามคนเดียว แต่ผู้ชายที่เขียนข่าวผู้ชายไม่โดนอะไรเลย บางครั้งดูเหมือนเชิดชูตัวเองคนดี จริง ๆ แล้ว ไม่ใช่ มันเป็นลำเอียงทางสื่อ ฟังแล้วรู้สึกเหยียดผู้หญิง คือลงที่ผู้หญิง พอผู้หญิงมีอะไรกับผู้ชาย ผู้ชายอิสระทำใครก็ได้ คนที่รับผิดชอบคือผู้หญิง พอดังท้องผู้ชายไม่รับผิดชอบ ผู้หญิงโดนกดขี่โดนว่าโดนประณามทุกอย่างอยู่ที่ผู้หญิง อยากให้เขียนทำไมไม่ว่าผู้ชายบ้าง ทำไมว่าแต่ผู้หญิง บางทีผู้หญิงไม่เต็มใจทำด้วยซ้ำ โดนผู้ชายบังคับด้วยซ้ำ “ถ้าไม่ทำฉันก็ไม่เลี้ยงเธอ ไม่ทำฉันก็ไม่เลี้ยงเธอ” ถ้าเธอเอาเด็กเธอก็เลิกกับฉัน ถ้าเลือกฉันก็ไม่เอาเด็ก ฉันมีอะไรกับเธอฉันไม่ต้องการมีลูก ฉันต้องการแค่สนุกถ้าเธอรักฉันเธอก็ต้องทำ บางทีไม่ใช่สาวใจแตกเป็นความรักของเด็ก ของผู้หญิง แต่ผู้ชายไม่เห็นคุณค่า ผู้ชายก็ไม่รับผิดชอบ ผู้ชายก็หาแฟนใหม่ แต่ผู้หญิงทำไม่ได้เพราะผู้หญิงตั้งท้องแล้ว ใครจะรับผิดชอบ ต้องโทษผู้ชายด้วย ผู้ชายชอบมีข้อเสนอที่ผู้หญิงได้ไม่ได้ ถ้าเธอรักฉันเธอก็เอาเด็กออกซิ ฉันก็จะรักเธอ ทั้ง ๆ ที่เขาเป็นคนทำ การนักข่าวลงคำพวกนี้เพราะมันขายได้ ขายได้คนสนใจ ผู้หญิงเป็นจุดขายของเขา โดยที่เขาไม่ใส่ใจเลยว่าความเป็นผู้หญิงมันโดนเยอะ... (ยี่สุน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากเปล่งเสียงสร้างความหมายใหม่

ทุกครั้งที่ผู้หญิงถูกตกเป็นเหยื่อ ถูกตอกย้ำ ถูกตีตรา ว่าเป็นสาวใจแตก ลำส่อน รักสนุก เมื่อมีข่าวทอดทิ้งเด็กทารกปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จนสังคมไม่มีทางเลือกให้ผู้หญิง ในที่สุดผู้หญิงอยากบอกลือเข้าใจ ให้ตาสว่างขึ้นว่า

...อยากให้เปลี่ยน ผู้ชายไม่มีความรับผิดชอบ ผู้ชายรักสนุก ทำให้ผู้หญิงมีความจำเป็นต้องทิ้งเด็ก ก็รู้สึกดีเหมือนกัน มันก็แรงพอ ๆ กันสำหรับผู้ชาย ผู้ชายคิดเองบ้าง สิ่งที่เขาทำมันผิด ไม่อยากให้เขียนหรือเขียนให้บาลง ซึ่งดีต่อความรู้สึกของผู้หญิงเอง ผู้หญิงบางคนอ่านแล้วรู้สึกหดหู่ทำไมเป็นแบบนี้ นักข่าวไม่มีทางไม่เขียนเขียนเป็นกลาง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้หญิง อะไร ๆ ก็ว่าผู้หญิง การประจานทำให้ผู้หญิงดูคุณค่าผู้หญิงต่ำลง คุณค่าผู้หญิงลดลง ไม่ได้ทำให้เท่าเทียมกันเลย ผู้ชายฆ่าเขาน้อยแต่ผู้หญิงฆ่าตัวยังเท่าช้าง เต็มหน้า ผู้หญิงทำแท้งผู้หญิงไม่ดี อะไรก็ผู้หญิงแล้วผู้ชายละ ผู้หญิงทำเองคนเดียวไม่ได้ ผู้ชายต้องทำด้วย ทำไมไม่ว่าผู้ชายบ้าง... (ยี่สุ่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 20 ชีวิตจริงในมุมมืด... ยี่โก

“...เหยื่อของการทำแท้งคือ แม่และทารกที่ถูกทำแท้ง ทั้งสองต่างตกเป็นเหยื่อทั้งคู่แม่อาจจะเป็เหยื่อของความไม่รู้อาจจะเป็เหยื่อของสังคม เหยื่อของวัฒนธรรม...” (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2543, น. 22)

ทำความเข้าใจ

ท้องไม่พร้อม เป็นปัญหาที่ผู้หญิงจะต้องแบกรับและเผชิญโดยลำพังเพราะไม่ว่าหันไปทางใดก็ดูเหมือนว่าแผ่นดินนี้แทบจะไม่มีที่ให้อยู่เอาเสียเลย แม้เข้มแข็งพอที่จะเลี้ยงลูก ก็ถูกสังคมประณามว่า ใจง่าย และเมื่อคิดทำแท้ง ก็ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม เป็นตราบาปที่มีอาจลืมนได้เลยชั่วชีวิต ดังกรณีของ.....

ยี่โก (นามสมมุติ) สาวอายุ 22 ปี เมื่อเธอเรียนหนังสือจบ ได้ทำงานร้านเซเว่นแต่ก็ต้องออกจากงานมาเลี้ยงลูกแฝดซึ่งเกิดจากผู้ชายที่ไม่รับผิดชอบทอดทิ้งเธอและลูกไปเป็นเวลานาน จนวันหนึ่งเธอได้พบผู้ชาย อายุ 25 ปีเข้ามาพัวพันกับชีวิตเธออีกครั้ง ซึ่งเธอมีความรักเขามากจนแอบมีความสัมพันธ์กัน ผู้ชายใส่ถุงยางแต่มันแตก ส่วนเธอไม่ได้กินยาคุมกำเนิด เพราะเชื่อมั่นที่เขาใส่ถุงยางแล้ว จนเกิดพลาดพอรู้ว่า “ท้อง” ได้บอกเขาเขาให้เธอไปหาลูกออก เขาไม่มีปัญหาเลี้ยงรับผิดชอบให้เงินซื้อยาขับกิน ยาตรวจผสมเหล้าเธอรู้สึกเครียดกลุ้มใจ ไม่ได้ตัดสินใจทำแท้ง

เราเพราะเธอเคยทำแท้งมาหนึ่งครั้งด้วยความเจ็บปวดทางจิตใจ เธอตัดสินใจเข้ามาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉินด้วยตนเอง เธออยู่ท้อง 7 เดือนเพื่อคลอดบุตรและตัดสินใจยกบุตร ด้วยเหตุผลครอบครัวไม่ยอมรับ เธอไม่มีปัญญาเลี้ยงดูเขาปฏิเสธความรับผิดชอบ อีกทั้งต้องดูแลลูกสาวฝาแฝดอีก

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ความเจ็บของผู้หญิงที่ “ท้องไม่พร้อม ทำแท้ง ทิ้งเด็กทารก” ที่ถูกปิดบังมานาน โดยสังคมมักมองว่า “ผู้หญิง” เป็นผู้หญิงที่ไม่ดี เป็นผู้หญิงที่ร่าน ซึ่งผู้หญิงไม่สิทธิ์เสียงได้ตอบเลยว่า ฉันรู้สึกอย่างไรกับภาษาที่สื่อข่าวพาดหัวข่าวชุดวาทกรรมแบบเดิม ๆ ว่า “แม่ใจยักษ์ แม่ร้ายใจมาร” ซึ่งผู้ศึกษาในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ บ้านพักฉุกเฉินได้เข้าพูดคุยกับयीโก ผู้ซึ่งได้ผ่านพ้นวิกฤตที่ท้องไม่พร้อม ทำแท้ง และยกบุตรให้สถานสงเคราะห์ ว่าเธอรู้สึก

...รู้สึกว่า เธอ (ผู้หญิง) ไม่น่าทำ ความรู้สึกของผู้หญิงทิ้ง ผู้หญิงรู้สึกเสียใจ คิดหน้าคิดหลังแล้ว เมื่อรู้ว่าท้องเธอก็เก็บเงียบคนเดียว เครียด พุดแต่เพื่อนสนิท เท่านั้น รู้สึกว่า ตอกย้ำจิตใจผู้หญิง ทำให้เครียดมาก เชื่อมั่นว่า ไม่มีใครอยากทิ้งลูก หัวอกความเป็นแม่ ไม่มีใครอยากทิ้งลูก ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ (यीโก (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างความหมายใหม่

यीโก คือผู้หญิงคนหนึ่งที่ชอบเปิดพื้นที่เสียงของผู้หญิงที่ประสบปัญหา ท้องเมื่อไม่พร้อม ทำแท้ง และทิ้งเด็กทารก แบบผู้หญิงเองว่า เธอต้องการสร้างความหมายใหม่ให้สื่อปรับเปลี่ยนใหม่ว่า

“...อยากให้สื่อเปลี่ยนใหม่ เปลี่ยนเป็น แม่ปล่อยลูกไว้ วางลูกเอาไว้ เพราะรู้สึกว่าดูแลไม่ทราดูแลต่อผู้หญิง คำว่า แม่ใจยักษ์ รู้สึกโหดร้ายต่อผู้หญิง รุนแรงต่อผู้หญิงเกินไป...” (यीโก (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กลุ่มผู้หญิงทิ้งลูกถูกลองข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 ราย

กรณีศึกษาที่ 21 เจาะใจผู้หญิงชื่อ...ดอกรัก

“ปิดรูจมูกกุกยัดกระเป๋ แม่โหดทำได้ลงคอโชคดีตำรวจไปเจอเข้า

สุดสลดแม่ใจร้ายจับทารกเพศชายวัยแรกเกิดพลาสติกเอร์ปิดรูจมูกแน่นถึง 3 แผ่นก่อนจับยัดใส่กระเป๋าสื่อผ้า...” (ไทยรัฐ, 26 มีนาคม 2548)

“แม่เปิดจมูกลูกแฉกแพนทั้ง ตำรวจยังไม่ตั้งข้อหา หลายหน่วยงานยื่นมือโอบอุ้ม “แม่ใจร้าย” จับลูกยัดใส่กระเป๋...” (ไทยรัฐ, 27 มีนาคม 2548)

“ยัดลูกใส่กระเป๋ายืนทิ้งริมถนน เพิ่งคลอดใหม่ขาดอากาศตายเชื่อนศ.ใจแตก ใจยักษ์ ...แม่ใจยักษ์ถึงกับเป็นลมหลังถูกตำรวจจับได้ขณะหิ้วกระเป๋ากายในยัดลูกเอาไว้ โดยมี ปลาสตอร์ปิโดจมูก-ปากเพื่อเตรียมนำไปทิ้ง...” (เดลินิวส์, 26 มีนาคม 2548)

เบื้องหลังชีวิตจริง...ตัวจริง

วันหนึ่งผู้ศึกษาได้คุยกับพี่โก๋ (คุณสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง) หัวหน้าฝ่ายศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิงถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ผู้ศึกษาสนใจ กำลังมีปัญหาเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่สัมภาษณ์ กลุ่มผู้หญิงที่ทิ้งลูก ในที่สุดพี่โก๋ได้แนะนำให้รู้จักผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาด้านคดีใน ข้อหา “พยายามฆ่า” ที่มูลนิธิเพื่อนหญิง ซึ่งเธอกับลูกชายวัย 2 ขวบหน้าตาน่ารัก มาเตรียมตัวในการขึ้นศาลกับทนายมูลนิธิเพื่อนหญิง ผู้ศึกษาได้แนะนำตัวว่าเป็นนักสังคมสงเคราะห์บ้านพักฉุกเฉิน และได้ร่วมประชุมด้วยอย่างเป็นกันเอง ผู้ศึกษาได้ขอนัดคุยกับเธอโดยไปคุยกับเธอที่บ้านเช้า ประมาณ 2-3 ครั้ง จนเกิดความไว้วางใจ เธอได้เล่าเรื่องชีวิตจริงให้ผู้ศึกษาฟังว่า

ดอกรัก (นามสมมุติ) หญิงสาวอายุ 28 ปี เธอเคยมีสามีและมีลูกชาย 2 คน ต่อมาแยกทางกันเพราะ แม่ไม่ชอบสามี เธอไม่ค่อยขยัน จึงทะเลาะกัน อีกทั้งรู้ว่าสามีแอบคบกับภรรยาเก่า ทำให้เธอจึงต้องดิ้นรนหางานทำเข้ามาในกรุงเทพ และเธอทำงานร้านอาหารทำให้เธอได้รู้จักแอบชอบพอกับชายหนุ่มวัย 27 ปี จนเธอรักเขามากจนมีความสัมพันธ์กัน เธอไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัยทั้ง เธอก็ไม่ได้กินยาคุม จนเธอรู้ว่าตนเองตั้งท้องเพราะเธอแพ้ท้องทำงานไม่ไหว เธอได้พูดกับเขาว่า เธอตั้งท้องเขารู้สึกเครียด เนื่องจากเขายังมีเมียอยู่ เขาก็ยังไม่ได้เลิกเมียคนแรก เขาอยากให้อาหลูก ออก โดยให้เงินสามพันบาทไปเอาออก เธอรู้สึกน้อยใจแต่ก็ไม่ได้เอาออกตามที่เขาบอก เธอยังอุ้มท้อง พร้อมทำงานไปด้วยจนเจ็บท้องคลอด ไม่เคยฝากครรภ์ เธอคลอดลูกอยู่พักฟื้นโรงพยาบาลเพียง 5 วัน เท่านั้น เธอไม่ได้บอกเขาเนื่องจากเขาไปทำงานต่างจังหวัด ตอนนั้นเธอไม่มีเงินค่าใช้จ่ายคลอดลูก เธอรู้สึกเครียด เพราะไม่มีใครรู้ว่าเธอตั้งครรภ์ จะกลับบ้านก็ไม่ได้ กลัวแม่รู้ แม่ว่า กลัวสร้างภาระให้กับแม่อีก อีกทั้งกลัวเขาไม่ยอมรับความจริงว่าเป็นลูกเขา จะเอาไปลูกไปไว้ไหน ใครจะดูแล ในที่สุด เธอได้เอาลูกวัย 5 วันใส่กระเป๋าสื่อผ้า แล้วเอาพลาสติกแปะปากลูก กลัวลูกร้อง ไม่ได้คิดจะฆ่าให้ตาย แต่เธอได้ถูกตำรวจเรียกและค้นกระเป๋าลูกอยู่ใส่กระเป๋ ประกอกับเธอเป็นลมหมดสติ เธอได้ถูกตำรวจควบคุมที่รพ. ต่อมาเธอรู้ว่ามิช่าวออกด้วย เธอได้ยื่นชื่อตนเอง ตอนนั้นเธอช็อกอยู่ ตอนนั้นคิดว่าโดนจับแล้ว ช่าวก็ออกไปแล้ว กลัวว่าเขาจะรู้ไหม จะกลับไปอยู่กับเขาได้ไหม แม่จะเป็นยังไง จะทำงานที่ไหน เธอคิดว่า คงถูกจับ จะติดคุกนานไหม จนมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิงได้ยื่นมือมาช่วยด้านคดี

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์ นักศึกษาใจแตก”

ในมุมมองใหม่ของผู้หญิงที่ชื่อ..ดอกรัก ที่ถูกตีตรา ประณามบทหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับเกี่ยวกับเหตุการณ์ “เด็กทารก” ว่าเธอนั้นเป็น “แม่โหด แม่ใจร้าย แม่ใจยักษ์ นศ. ใจแตก ใจยักษ์” เธอเองนั้นมีความรู้สึกที่ตอบโต้ต่อภาพที่ตอกย้ำว่า

“...รู้สึกใช้คำไม่เหมาะสม เพราะรู้สึกมันทำให้ดูเป็นคนโหดเหี้ยมเกินไป “แม่ใจยักษ์” บางครั้งมันเครียด คิดอะไรไม่ออกไม่มีวิธีคิดแก้ไขยังงี้ เราไม่รู้ ตัวเราเองเป็นปัญหาตัวเราเอง คนอื่นเขาจะช่วยเราไหม ภาวะตอนนั้นมันเครียด เพราะเราเอาเด็กกลับมาด้วย แล้ว.... ไม่มีใครรู้ว่าเราตั้งครรภ์ ไม่มีใครรู้ เพราะเราปิดเขามาตลอด จะกลับบ้านก็ไม่ได้ เราไม่เคยกลับบ้านเมื่อตั้งครรภ์ กลัวแม่รู้ แม่ว่า กลัวสร้างภาระให้แม่อีก เราคิดมากว่าจะเอาอย่างไร จะบอกความจริงไหม เขาจะเชื่อไหม เป็นลูกเขาไหม คิด ๆ จะทำอย่างไร จะเอาลูกไปไว้ไหน จะทำอย่างไร จะเลี้ยงอย่างไร จะจ้างใครเลี้ยง

ภาวะตอนนั้นคิดแวบหนึ่งทำอะไรไปแล้ว ไม่ได้คิดอะไร มันทำไปแล้ว ไม่คิดเรื่องเด็กตาย วินาทีนั้นตอนนั้น ไม่คิดอะไร มันไปไหนไม่ได้มันจนมุม เพราะอะไร คิดจะทำอะไรต่อไป มันจะเป็นอย่างไร เครียด โมหะ “ผู้ชาย” ไปอยู่บ้านประมาณ 1-2 เดือนต้องมาศาลรายงาน ตอนหลังเราทนไม่ได้ คนโน้นคนนั้นก็พูดจิตใจเราอ่อนแอชาวบ้านพูดล้อว่า “มึงไม่รู้ว่าจะท้องกับใคร” ตราหน้าผู้ชายมากกว่าเขาไม่ได้ว่าเรื่องเราทำ รู้ว่าทำเพราะอะไรเสร็จแล้ว ชาวบ้านพูดทุกวัน เหมือนเราต่ำต้อยเหมือนเด็กมีความรู้สึกเด็กไม่สมบูรณ์ ไม่มีพ่อไม่มีแม่ รู้สึกน้อยใจ

ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไม่จริง มันก็ไม่ใช่เสมอไป... ไม่ใช่สาวใจแตก สิ่งแวดล้อมหลาย ๆ อย่างกดดันตกเป็น “เหยื่อ” รู้สึกกดดันเมื่อเห็นเขาเจอปัญหาแบบนี้ เราเจอปัญหาสังคมเราไม่ได้คิดทำร้ายลูก เมื่อเป็นข่าวลงหน้าหนังสือพิมพ์เกิดเรื่อง ปัญหาเช่นครอบครัว รุมเร้าทำให้เรามีจิตใจไม่ดี คิดว่าตนเองไม่ดี แย่ลงมาก โดยเราได้ตอบอะไรกับนักข่าวไม่ได้เลย ความรู้สึกต่อภาพปรากฏหนังสือพิมพ์ไม่อยากให้ลงภาพผู้หญิง ไม่อยากให้ลงข่าวกระจายมากกว่านี้ การลงข่าวชื่อผู้หญิง เราไม่รู้ตัว ไม่อยากให้ลงข่าว ลงชื่อ แสดงตัวทำให้เขาประณามเรามากขึ้น รู้สึกเป็นปมด้อยกับเด็กด้วย ทำให้ชีวิตเลวร้ายมากขึ้น เมื่ออ่านข่าวตนเอง รู้สึกโกรธเหมือนกัน ข่าวบางครั้งก็เป็นจริงแค่ห่าสิบ บางครั้งคนที่ทำลูก ไม่ถึงชีวิตให้นักข่าวเห็นใจบ้างเอ่ย...มีความเป็นมนุษย์แต่เราขาดสติ ที่ทำลงไป ช่วงระหว่างรอขึ้นศาล รู้สึกใจคอไม่ดี กลัว เครียดตลอด ศาลอาจจะรอลงอาญา ติดคุก 3 ปี เราคิดไปด้วย เรากลับมาคน/สังคมจะมองอย่างไร เราต้องโทษติดคุกอีก เป็นเรื่องไม่ดี หลาย ๆ อย่างกังวล เขาจะยอมรับเราไหม กลัวไม่ได้อยู่กับลูก คิดถึงลูกมาก สงสารลูก เลี้ยงลูกก็

รักและผูกพันเป็น “ครอบครัว” อย่างนี้แล้ว อยู่ด้วยกัน 2 ปีมาอยู่ติดคุกกลับมา ยอมรับไม่ได้ มันหนัก ยิ่งกว่าก่อนหินทับหน้าอกอีก การลงข่ามีผลต่อเรา มีคนมา พุด กลัวลูกโตขึ้นทำให้ชีวิตเขาไม่มีสุข กลัวลูกถามเรื่องคดีเกี่ยวกับลูก การถูกนัก ข่าลงว่าเราถูกกล่าวหา ไม่เห็นใจไม่สงสารเรา เพื่อนบ้านเข้าใจเราหัวอกลูกผู้หญิง แต่เขาพุดเรื่องผู้ชายทำแล้วไม่ยอมรับผิดชอบ กดดันทำให้เราทำแบบนี้... (ดอกรัก (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างคามหมายใหม่

เมื่อดอกรัก ได้อ่านข่าวหนังสือพาดหัวข่าวของเธอเอง เธอรู้สึกอยากแปลงเสียงและ สร้างคามหมายใหม่ คิดใหม่สำหรับผู้หญิงที่เป็นแม่ และถูกเชื่อมโยงกับเด็กทารก ให้ผู้ศึกษาฟังว่า ...อยากให้เป็นคำใหม่ คำที่อ่อนลง ใช้คำว่า แม่น้อยใจ อย่าใช้คำโหดเหี้ยมเกินไป หาคำอ่อนลงไป...ไม่โทษผู้ชาย เพราะเรารักเขา เราต้องการปกป้องเขา เราทำ คนเดียว โทษเราคนเดียว ความรู้สึกเรามีเรื่องอย่างนี้ ถ้าเราไม่เจอกัน เราไม่ตั้งท้อง คงไม่มีเรื่องเกิด เราโทษตัวเองมากกว่าผู้ชาย เพราะเขาไม่มีความผิด ช่วงที่เรา กระทำโหดทารวจจับรู้สึกไม่เลวร้ายเกินไป บางคนน้อยใจคิดมาก สภาพแวดล้อม รุมเร้า เครียดมาก ไม่มีคนปรึกษาหารือ ให้ลงข่าวว่าเป็น พ่อใจยักษ์ใจมารร้าย รู้สึกว่าผู้หญิงผิดอย่างเดียว ...ผิดทุกเรื่อง การอยู่ด้วยกัน...จนมีลูก ผู้ชายหาเรื่อง ทะเลาะ ไปมีผู้หญิงใหม่ เรื่องเงินเรื่องทอง... (ดอกรัก (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาที่ 22 ชีวิตรันทด...ก้านบัว

“สลดทิ้งลูก” ตำรวจสภ.อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี นำทารกเพศชาย อายุ 5 วัน ที่ถูกนำไปทิ้ง ไว้บนรถโดยสารประจำทางที่จอดอยู่ท่ารถ หน้าทำการไปรษณีย์บ้านโป่ง ไปให้พยาบาลโรงพยาบาลบ้านโป่งดูแลเมื่อวันที่ 7 มีนาคม” (คมชัดลึก, 8 มีนาคม 2548)

เล่าเรื่องราวชีวิตผ่านมุมมองของฉัน

เมื่อตกเป็นข่าวหน้าหนังสือพิมพ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่สามารถทนอยู่ในพื้นที่ ครอบครัว ชุมชนได้ เธอจึงพาลูกสองคนเข้ามาเมืองในฝัน ทั้งที่ไม่รู้พักพิงที่ไหน แต่บ้านพักฉุกเฉิน เป็นทางเลือกหนึ่งของเธอและลูกเข้ามาพักพิงระยะสั้น ได้เล่าปัญหาให้นักสังคมสงเคราะห์ฟัง เธอ เป็นผู้หญิงนักสู้ผู้เดียวดายจริง ๆ แต่เธอก็ไม่ย่อท้อ จนผู้ศึกษาสนใจชีวิตเธอ ขอติดตามนัดคุยกับ เธอที่ห้องเช่าสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ แถวหลักสี่ เป็นชุมชนแห่งหนึ่ง เธอได้เล่าชีวิตอย่างเปิดเผยและเป็น มิตรให้ผู้ศึกษาว่า

ชีวิตก้านบัว (นามสมมุติ) หญิงสาวราชบุรีอายุ 33 ปี ซึ่งมีครอบครัวเป็นชาวสวนชาวไร่ เธอทำงานรับจ้างทั่วไป เธอได้พบผู้ชายคนแรกของชีวิตเป็นคนแถวบ้าน ประกอบอาชีพขับรถสบล้อ เธอรักเขาเต็มเปี่ยมแต่พ่อแม่ไม่ชอบเขา จึงแอบลักลอบมีความสัมพันธ์กันจนได้ลูกสองคน ต่อมา เขาก็ติดคุกด้วยยาเสพติด ก้านบัวก็ดิ้นรนอดทนทำงานร้านอาหารเลี้ยงลูกเพื่อฝึกรอเขาออกจากคุกมาอยู่ด้วยกัน แต่เขาได้ทอดทิ้งเธอและลูกไปอยู่กับผู้หญิงใหม่ ซึ่งก้านบัวได้โดนผู้ชายคนหนึ่ง ย่องขึ้นบ้านข่มขืนกระทำชำเรา ก้านบัวไม่คิดคิดว่าเพียงครั้งเดียวไม่ได้แจ้งความตำรวจ จนเวลาผ่านไป 2 เดือน เธอก็รู้ว่าตัวเองตั้งท้อง เธอพยายามทำแท้งทุกอย่างให้ออก โดยวิธีกินยา ทบหน้าท้อง เอาไม้แขวนเสื้อแหย่เข้าช่องมดลูกให้มันแท้ง ทำทุกวิธีด้วยตนเอง เธอไม่ไปหาหมอ เนื่องจากไม่มีเงิน ครอบครัวไม่ยอมรับอายุที่ก้านบัวท้องไม่มีพ่อไม่มีใครรับผิดชอบ เธออุ้มท้องและพาลูกสาวดิ้นรนทำงานจนคลอดลูก แต่เธอไม่พร้อมเลี้ยงลูก ไม่มีปัญญาเลี้ยง เลี้ยงไม่ไหว เพราะด้วยปัญหาด้านการเงิน เธอไม่ได้ส่งเสียแต่กับลูกตราน้ำ เธอถูกเขาทำร้ายจิตใจทุกอย่างเธอเก็บกดโดนตี ตาสองข้างจนตาแดง ถูกเข้าโรงพยาบาลแต่เธอยังรักเขาอยู่ ก้านบัวคิดทิ้งลูกนำลูกฝากผู้โดยสารถ้าจะดี อยู่บนรถเมล์โพธาราม-สวายฟ้า ซึ่งก้านบัวได้ถูกชาวบ้านพูดว่าเธอคนใจยักษ์ คนใจมาร เป็นแม่ประสาที่เลว จนหนังสือพิมพ์ลงข่าว เธอมีเหตุผลเพราะว่าเลี้ยงไม่ได้ เธอไม่ยอมรับผิดชอบอีกทั้ง ครอบครัวยอมรับไม่ได้ชาวบ้านซุบซิบนินทา ว่าทิ้งลูก เป็นคนอับปรียัจฉไร จนเธอจึงพาลูกสองคน เข้ามาใช้ชีวิตในกรุงเทพ ได้มาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน เพื่อพักฟื้นสภาพจิตใจดีขึ้น

เสียงนี้ของฉันอยากได้ตอบความรู้สึกต่อภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

เรื่องเศร้า.. เรื่องหนึ่งชีวิตของก้านบัว ผู้หญิงคนหนึ่งที่มีความเป็นเมีย เป็นแม่ที่ดี แต่เธอต้องเผชิญกับวิกฤตของปัญหาสังคมที่หาทางแก้ไขมานาน นั่นคือ ท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง และการทิ้งเด็กทารก แต่ปราศจากการฟังเสียงของผู้หญิง เสียงของก้านบัวจึงเป็นเสียงสำคัญที่ขอได้ตอบความรู้สึกของคำที่ผู้สื่อข่าวผลิตคำที่ตอกย้ำชีวิตเธอและผู้หญิงอีกหลายคนที่ถูกเป็นเหยื่อว่า

...รู้สึก มันควรแยกเป็นสองกรณีนะคะ กรณีหนึ่งคือทิ้ง แบบของก้านบัว ทิ้งที่โดยที่ไม่ตาย เด็กไม่ตาย กับทิ้งเด็กตาย ทั้งแบบเด็กตายนี้ ผู้หญิงพวกนี้โดนตราน้ำไป ยังไงก็สมควรโดนตราน้ำ ไม่ต้องพูดประเด็นกันเลย ทำไม่ต้องทำให้เขาตายละ ถ้าทำให้เขาตาย ทำไม่ไม่ทำให้ตายตั้งแต่เดือนหนึ่ง สองเดือนละ ทำไม่ต้องให้เขาตายตอนคลอดได้ประมาณ 3-4 วัน หรือเป็นเดือน เด็กช่วงนี้กำลังน่ารักนะคะ ซึ่งเขาไม่รู้อิเหน่ไหนเลย แต่คนที่ทิ้ง ทั้งแบบเป็นตัวเป็นตน อย่างของก้านบัว ต้องมีสาเหตุ ถามเขาก่อน สาเหตุอะไรถึงทิ้ง ชีวิตกำลังวัยรุ่นอยู่เลี้ยงไม่ได้ แล้วทิ้งไป ถามสาเหตุทิ้ง เด็กอาจจะไปอยู่ที่ดี ๆ บางทีมันก็พลิกพลิกได้เหมือนกัน กลับต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ขึ้นโรงพัก แล้วมีเรื่องราวฉาวโฉ่ กรณีทำเขาตาย_แต่รุนแรงเกินไป

ในสันดาน ผู้หญิง ผู้หญิงจะไม่ใจร้าย จะไม่โดนว่าแม่ใจยักษ์ หรือว่าเป็นคนใจร้าย ใจทมิฬเลย สันดานผู้หญิงทุกคนสันดานจะไม่เป็นแบบนี้ ถ้าคนมีสามี ผู้หญิงทุกคนจะเป็นคนอ่อนโยนมาก จะให้เกียรติผู้ชายเยอะ ผู้หญิงจะเป็นเพศอ่อนโยน อ่อนแอ ไม่ทำถ้าไม่ถูกบีบบังคับ หรือกดดัน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหามีลูกอยู่แล้ว พ่อแม่พี่น้อง โดนสามีทุบตีร่างกาย ถูกข่มขืนเกี่ยวกับสภาพจิตใจ คือผู้หญิง โดนต้องเก็บกดอยู่แล้ว ทุกอย่างที่ถูกกดมาถูกกดดัน จากครอบครัว สามีมีเมียน้อย เพราะรับไม่ได้ เครียดเรื่องลูก พ่อแม่ทะเลาะกัน ไหนปัญหาสังคมเข้ามาอีก ไหนจะทำกินในแต่ละวัน เพราะว่าพื้นฐานของผู้หญิงแล้วไม่น่าจะเป็นคนแบบนี้ ถ้าเราอ่านหนังสือพิมพ์เจอ แล้วเขาลงข่าวว่าแม่ใจร้ายทิ้งลูก คือกระตุ่นแผลเป็นเรา เราเคยมีประวัติแบบนี้เรารู้สึกไม่สบายใจ เรามีแผล ตรงนี้จะเป็นแผลสำหรับผู้หญิงไปตลอดชีวิตเลย ชาวบ้านพูดทุกอย่าง จิปาถะ ไปไหนไม่มีใครต้อนรับ โดนด่า โดนเขาว่า โดนเขากระแทกทุกอย่าง ชื่อของเขาก็ต้องก้มหน้าพูด ถามเขา เขาริบ ๆ ทำให้ เหมือนเป็นตัวเสียดจัญไรของสังคม แต่ยอมรับว่าความเป็นจริงมันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ถ้าคนที่ทำจริง ๆ จะรู้ ว่าจริง ๆ ตอนนั้นเราต้องยอมรับสภาพเราตอนนั้นเลยว่ามันใช่ หมาขี้เรื้อนนะ คนเขาทำแบบนั้น มันยิ่งกว่าหมาขี้เรื้อน มันไม่มีอะไรจะเปรียบเทียบได้แล้ว เพราะความเลว มันคือสุด ๆ ของชีวิต เพราะเราไม่รู้จุดหมายปลายทางลูกของเราเลย ครอบครัวรู้คะ จะไม่มีใครให้ครอบครัวรู้เรื่องแบบนี้ บัดสีบัดเถลิง ยิ่งกว่าบัดสีบัดเถลิงไปที่ไหนอายุเขาที่นั่น พ่อแม่ไม่ให้เข้าบ้าน คำว่าไม่เคยถามลูกว่าเพราะอะไร ไม่มีใครถามหนู ว่าทำไปเพราะสาเหตุใด แต่มีผู้หญิงคนหนึ่งเป็นเจ้าแม่บริษัท ถามทำไปเพราะอารมณ์เก็บกด ไม่มีใครเป็นที่ปรึกษา มีแต่คำซ้ำเติม คำดูถูก ช่วงนั้นอยู่กับสภาพที่ไม่มีใครเอาเรา ต้องอยู่กับลูกสองคน อยู่กับน้ำตา อยู่กับความเก็บกด กดดัน ทุกอย่างที่เป็นความเครียด ความอับปรียัจฉาไร ที่ไม่เคยได้สัมผัส ก็ได้สัมผัส ลูกสองคนได้แต่ปลอบใจ คำปลอบใจกับการกระทำที่ได้กระทำไปแล้ว มันก็เรียกคืนมาไม่ได้ ถึงจะทำความดีแค่ไหน มันไม่ได้ลบล้างตรงนั้น ยังไงใจมันเป็นตราบาบ เขาเรียกตราบาบ อยู่ในใจ คนเขาก็ยังจำเราว่านี่มันเคยนะ เคยทิ้งลูก ใจมันเป็นคนยังงี้ ถ้าในแง่ดีเขามองว่ามันเก็บกด กดดัน แต่ถ้ามองในแง่ร้าย โหดมันเหี้ยมมากเลย จัญไรมากเลย อย่าไปยุ่งกับมัน ใจมันนะฮู้ๆ คนเรานะมันแบ่งได้สามประเภท เห็น สงสาร ซ้ำเติม พวกซ้ำเติม ก็ด่าไปเถอะ พวกที่เห็นใจก็คือว่ามันทำไปเพราะสาเหตุนี้นะ มองสภาพแวดล้อมแล้วมันโดนทั้งนะ มันต้องเลี้ยงลูกคนเดียวนะ แล้วอีกพวกหนึ่ง พวกให้คำเตือน เออียด

ไปแล้ว ผิดพลาดไปแล้วนะ ทีหลังอย่าทำนะ เอาตรงนั้นมาเป็นบทเรียนนะ แต่มันไม่มีนะ มีแต่ซ้ำเดิมเหยียบเลย เหยียบให้จมเลย รู้สึกว่าอยู่ไม่ได้แล้ว ดูแล้วว่าไม่มีพื้นที่สำหรับเราแล้ว ไม่มีใครต้อนรับหนูแล้ว แม่กับพ่อแท้ ๆ หนู เข้าบ้านไม่มองหน้า เอาแต่ด่า ไม่ถามหนูซักคำหนึ่งว่าเพราะสาเหตุอะไร แล้วตัดสินใจเข้ากรุงเทพ หนูทนอยู่ที่ไม่ต้องให้คนด่าว่าทิ้งลูก เป็นคนอับริยัจญ์ไร... (ก้านบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ฉันอยากแปลงเสียงสร้างควมหมายใหม่

สำหรับก้านบัวคือผู้หญิงที่ถูกตีตราว่าเป็นแม่ทิ้งลูกแล้ว ถูกข่าวนำเสนอภาพหัวข่าวทิ้งเด็กทารกไว้ว่า “สลดทิ้งลูก” ซึ่งเธอขอได้ข่าวที่นำเสนอข่าวพาดหัวในประเด็นที่เชื่อมโยงกับเด็กทารก เมื่อผู้ศึกษามาถามเธอว่า คิดที่สร้างคำใหม่หรือไม่ เมื่อมีเหตุการณ์แบบเดียวกับเธอ ก้านบัวพูดว่า

...คิดไม่ออก...แต่ความรู้สึกมันบอกได้ว่าไม่ควรใช้คำพวกนี้กับเขา มันรุนแรงไป ซึ่งเขาก็มี แม่ เมีย ไหนจะลูกสาว พี่สาวเขาละ แล้วผู้หญิงทั้งนั้นเลย ที่เขาลงข่าวไป ไม่ว่าจะตัวผู้หญิงหรือผู้ชายที่ลงข่าวไป เขาก็ต้องมีสภาพเป็นผู้หญิงอยู่ พี่น้องในแวดวงเขาจะไม่มีผู้หญิงเลยเธอ ทำไมเขาไม่คิดให้ลึก ๆ ละ เขาเอาข่าวให้คนสนใจข่าวเขาก็จริง แต่ทำไมเขาไม่สนใจข่าวที่ลงไปกับสภาพ กับความรู้สึกของคน ที่โดนลงไป เป็นแบบไหน ศึกษาเขาสักนิดหนึ่ง หรือใช้คำพูดที่ดีสักนิดหนึ่งได้ไหม ช่วยกันหาคำพูดมาให้เขาสักนิดหนึ่ง เขาจะได้เบาสภาพจิตใจเขา ดูข่าวแล้วเขาจะรู้ตัวสันดานเขาแล้วรู้แล้ว.. ต้องรู้เขาแล้ว พื้นฐานคนเรานะ แต่ใช้คำที่มันสุภาพหน่อย แต่หนูก็ไม่รู้ว่าจะใช้คำไหน อยากให้นักข่าวนี้ เขาเรียนมาที่สูงกว่าก้านบัว อยากให้เขามีคำพูดที่ดีกว่านี้ ให้เขาใช้คำสุภาพกว่านี้ ถ้าเป็นไปได้หนูอยากให้ชีวิตของหนูทั้งหมดนี้ที่หนูทำมา หนูไม่กลัว ไม่อยากจะปกปิดชื่อเสียงหนูหรือ หนูอยากทุกอย่างให้ชื่อเสียงหนูก็อยากให้นั่น นะขอโทษ อยากบอกทุกคนว่า ไม่อยากให้ผู้หญิงเป็น เพราะพื้นฐานผู้หญิงเป็นคนอ่อนแอ ได้เปรียบคนตรงนี้ แต่มันไม่ใช่แบบนี้ ใช่ว่าคำพูดกับการกระทำ.. ข่าว ทุกอย่างที่ทำไป ผู้หญิง ต้องมีสาเหตุมา เราต้องรู้ ทำเขานะ ยิ่งทำเขายิ่งเหมือนตอกย้ำเขา ให้เขา เลวขึ้นหรือเหี้ยขึ้น แล้วซ้ำเขาลงไปอีก เหมือนอยากไม่ให้เขาผิดเขาเกิด ทำอะไรกันอยู่ อยากรู้ว่าทำอะไรกันอยู่ เรียนสูงกว่า แต่หาคำพูดที่ดีกว่าไม่ได้เธอ ถ้าก้านบัวเรียนสูง อาจมีคำพูดที่ดีกว่ามาให้พวกคุณก็ได้ แต่ก้านบัวเรียนไม่สูง เลยไม่มีคำพูด อยากให้ใช้คำดูดีที่สุภาพ อยากบอกว่าผู้หญิงทุกคน ถ้าจะทำก็จะเตือนเหมือนกันว่า ให้คิดก่อน ถึง

เวลามันไม่คิดแล้ว อารมณ์ชั่ววูบมันจะไม่คิดแล้ว มันจะทำแล้ว แต่กรณีทำแท้ง ไม่
 อยากให้ทำนะ อยากบอกผู้หญิงทุกคนว่าไม่อยากให้ทำ ด้วยกรณีใด ๆ สมัยนี้พอ
 เรารู้ตัวเองเนิ่น ๆ เลย ปรีक्षाผู้ใหญ่มาก่อน คนใกล้ตัวเราที่สุด แล้วจำไว้เลยว่า
 ปัญหาทุกอย่างมีทางออก เรามีมูลนิธิ เรามีทุกสิ่งทุกอย่างให้ปรึกษาชีวิต อย่าไป
 ตัดสินด้วยตัวเอง ตอนนี้ปัญหาทุกอย่างมีทางออก มีทางแก้ เขาหยิบยื่นมาช่วย
 เราทุกอย่าง ขอให้เราพูด เอาความจริงไปพูดกับเขา อย่าโกหกเขา แล้วทุกอย่างจะ
 ดีขึ้น อย่าอยู่คนเดียว อยู่คนเดียวมันจะแคว้งคว้าง อย่าไปหาคนรอบข้าง ซึ่งไม่มี
 ใครดีกับเรา แน่ชอน ทางที่ดีที่สุดคืออะไรคิดว่าตัวเองแก้ไขไม่ได้ มุ่งประเด็นไปเลย
 มุ่งไปมูลนิธิประชาสงเคราะห์ เขาให้คำปรึกษาเราได้ เกี่ยวกับผู้หญิงโดยเฉพาะ
 เลย เช่น เดินไปที่ถนน เราไปยืนอยู่สะพานลอย เราไปเจอคนรู้จัก เขาถามว่าหนู
 เป็นอะไร อยากปรึกษาอะไร เกิดไประบายอะไรกับเขาเนีย อย่าคิดว่าคนรอบข้าง
 ไว้ใจได้ทุกคน สังคมกรุงเทพนะ บางอย่างมันก็ต้องหน้ามือเป็นหลังมือบ้าง แต่
 อยากเตือนผู้หญิงทุกคนว่า ปัญหาทุกอย่างมีทางออก มีทางแก้ ถ้าคิดว่าไม่มีทาง
 แก้จริง ๆ คิดให้ดี ๆ แล้วก็ใช้คำพูดไหนละ อยากบอก... คิดทุกคำที่พูด ไม่ต้อง
 พูดทุกคำที่คิด แต่มันน่าจะเปลี่ยนได้ ไม่ทุกประเด็นจะต้องเป็นคำว่าสาวใจแตก
 คำว่าสาวแตก ถึงแม้ว่ากล่าวพูดได้เลยว่า เด็กบางคนไปเที่ยวห่าง เทียวผับมา อาจ
 จะมี ท้องจริง ท้องเพราะอะไร ผู้ชายอาจจะรุมโทรม หรืออาจจะโดนกระทำชำเรา
 มา โดยที่ไม่ตั้งใจ อย่าไปประณามไปว่าเขาเป็นสาวใจแตก แล้วเด็ก คนเราที่..
 สายเดียว ในผับในบาร์ ไม่ใช่คนเลวทุกคนนะคะ อย่าประณามเขา อย่าว่าเขา
 อยากให้สังคมรับรู้ว่ามันพูดแล้วเหมือนกับใช้คำเดิม ๆ มีคำที่ดีกว่านี้ไหม ที่จะใช้
 กับพวกเขา เขาไม่ใช่คนเลวร้ายขนาดนั้นหรอกค่ะ กล่าวพูดได้เลย ไม่ต้องเจาะจง
 จำพวกเป็นสาวโรงงาน เขาจะตรงประเด็นไปที่ ให้อพวกกลับบ้านบาร์ไม่ดีกว่าหรือ
 ค่ะ สาวโรงงานนี้เขาตั้งหน้าตั้งตาทำงาน เลี้ยงลูก ทำไมเขาต้องเอาลูกไปต่าง
 จังหวัด เพื่อทำเงินส่งลูก เขายังไม่มีความดีในสายตาเธอคะถ้าเขาพลาดไป แล้ว
 ทำไมไม่คิดถึงกรณีเด็กผู้ชายรุมโทรมเด็กผู้หญิง แล้วทำไมผู้หญิงเป็นฝ่ายเสีย
 เปรียบ แล้วพอต้องป้องกันมาเขาไม่ได้หยุดแค่นั้น เขาต้องโดนตราหน้าไปอีก แต่ผู้
 ชาย แค่อโดนจับติดคุกก็หลุดมา แล้วการเรียงคิวรุมโทรมก็เป็นเรื่องสนุกไปเลย
 สำหรับสังคมเรา ทำไม ๆ ต้องเจาะจงเฉพาะผู้หญิง... (ก้านบัว (นามสมมุติ),
 สัมภาษณ์)

ข้อเสนอต่อสื่อจากผู้หญิงผู้ (ถูก) สร้างวาทกรรม

การศึกษา “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์” เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้หญิงต่อสื่อในการนำเสนอวาทกรรมข่าวทั้งลูก จากผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่ม คือ ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว, ผู้หญิงที่กำลังท้อง, ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้วและยก/ฝากเลี้ยงลูก และผู้หญิงที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์เนื่องจากทั้งลูก จำนวน 22 ราย เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมหลัก เน้นการสร้างวาทกรรมทางเลือกโดยผู้หญิงเองให้กับสื่อหนังสือพิมพ์ได้สร้างสรรค์มิติที่เป็นธรรม และขยายมุมมองให้กับสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะของผู้หญิงต่อสื่อในการนำเสนอวาทกรรมข่าวทั้งลูก

เมื่อผู้ศึกษาได้ยืมหนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าว “แม่ใจยักษ์” ให้ผู้หญิงทุกคนอ่าน ความรู้สึกของผู้หญิงทุกคนแทบจะไม่มี ความแตกต่างกันคือ รู้สึกว่าการพาดหัวข่าวแบบนี้มันรุนแรง ทำให้รู้สึกเศร้า เสียใจ หดหู่ รู้สึกผิด รู้สึกอยากประณามตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองเป็นผู้หญิงที่โหดเหี้ยม โทษตนเองว่า “ผิด” ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภายใต้งานที่แบ่งคนออกเป็น 2 สภาวะ (dichotomy gender system) อย่างชัดเจนคือหญิงและชายนั้น ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ควบคู่กันมาคือการแบ่งงานกันทำตามเพศ ผู้หญิงเมื่อมีสิทธิ์ที่เอื้อต่อการตั้งท้อง หน้าที่ของผู้หญิงจึงผูกติดอยู่กับความเป็นเมีย และความเป็นแม่ และหน้าที่นี้ก็สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น อีกทั้งหน้าที่ความเป็นแม่นี้ยังกำกับด้วยสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ทำให้หน้าที่ความเป็นเมีย ความเป็นแม่ของผู้หญิงมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะหน้าที่ของความเป็นแม่ จนยากที่ผู้หญิงจะปฏิเสธได้

ขณะเดียวกัน เมื่อผู้หญิงคนหนึ่งเลือกที่จะไม่เป็นแม่ อาจจะต้องด้วยความไม่พร้อม หรือเหตุผลต่าง ๆ อีกมากมาย เราจึงได้เห็นกลไกต่าง ๆ ที่เข้ามาควบคุมและกำกับความรู้สึก ความสำนึกชีวิตของผู้หญิงในระบอบอำนาจสังคม เริ่มตั้งแต่คำประณาม คำสาปแช่ง บทลงโทษ ส่งผลให้ผู้หญิงรู้สึกว่าตัวเองไร้อำนาจในการต่อรอง สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเด็กในท้องมากกว่าผู้เป็นแม่ที่อุ้มท้องมาแต่ไหนแต่ไร อีกทั้งมาตรฐานเรื่องเพศแบบต่างระดับในสังคมไทย ทำให้หลายครั้งผู้หญิงไม่สามารถจะต่อรองกับปัญหาหลาย ๆ ปัญหาของตัวเองได้ ผู้หญิงถูกสอนให้ยึดมั่นในอุดมการณ์รักนวลสงวนตัว ขณะเดียวกันก็ต้องรักเดียวใจเดียว เมื่อเป็นเมียนก็ต้องเป็นเมียที่อดทน เมื่อเป็นแม่ก็ต้องเป็นแม่ที่เสียสละ ต้องอุทิศตัวเพื่อลูก ไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือลำบากยากแค้นอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติตามกรอบอำนาจโครงสร้างสังคมแบบระบบชายเป็นใหญ่

จากการให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้ เป็นมุมมองส่วนหนึ่งของผู้หญิงที่ต้องการเสนอแนะทางเลือกทางออกที่สร้างสรรค์ต่อสื่อมวลชนอย่างเข้าใจ “ผู้หญิง” ดังเช่น

1. การพาดหัวข่าวควรเป็น “ข้อความธรรมดาที่ไม่ตัดสินและพิพากษา”

มุมมองของผู้หญิงที่ขอพูดว่า สื่อมวลชนควรผลิตข่าวอย่างสร้างสรรค์ สื่อควรพาดหัวข่าวที่ให้เป็นธรรมทั้งหญิงชายอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกทั้งปราศจากอคติต่อผู้หญิง ดังกรณีของกล้วยไม้ (นามสมมติ) ได้เสนอว่า

“...ไม่อยากให้พาดหัวข่าวแบบนี้ เสนอหัวข้อเป็นกลางโดยใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงมากเกินไป ฟังแล้วไม่หนัก ไม่โทษผู้หญิงผิดอย่างเดียว... (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่ผู้หญิงบางคนก็อยากเสนอให้สื่อเข้าใจเหตุผลจำเป็นอีกทั้งมีความเป็นกลางจริง ๆ ๆ

“...อยากให้สื่อมีความเป็นธรรมต่อผู้หญิงบ้าง สื่อเป็นตัวกลางไม่โทษผู้หญิง ต้องฟังเหตุผล เชื่อกันว่าผู้หญิงทุกคนรักลูกแต่ก็ต้องมีเหตุจำเป็นชั่วคราว เครียด เกลียดพ่อเครียดมาก ๆ ก็ทำร้ายลูกได้...” (ชอนกลีน (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ผู้หญิงอีกหลายคนเสนอให้สื่อนำเสนอในมิติของความเสมอภาค เท่าเทียมทั้งหญิงและชายว่า

...อยากให้สื่อทุกอย่างต้องเสมอภาคกันหมด ถ้าผู้หญิงโดนต่อว่า ผู้ชายก็ต้องโดนด้วยต้องเจาะ... ไม่ใช่ว่าผู้หญิงโดน เป็นแม่ใจยักษ์ ทั้งลูก ทำไม่ทำแท้ง เป็นสาวใจแตกจะต้องเจาะจงไปไม่ใช่ไปบอกว่าเป็นสาวโรงงาน ไม่ใช่ นะคะ อย่าทำกับผู้หญิงอย่างนั้น ขอให้รู้ไว้เลยว่า มันไม่ใช่ ตอนนี้ทุกอย่างเสมอภาคกันแล้ว ต้องเจาะไปด้วยว่าผู้หญิงทำแบบนี้ เป็นอย่างนี้เพราะอะไร ถ้าผู้ชายไม่ทำให้เกิด ผู้หญิงจะมีไหมคะ อยู่ดี ๆ จะท้องไหม ไม่ท้องใช่ไหม... (ก้านบัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

2. สื่อควรสอบถามถึงเหตุผล ความจำเป็น ความรู้สึกจากผู้หญิงโดยตรง และไม่ใช้ชื่อ นามสกุลจริงในการนำเสนอข่าว

การที่สื่อจะนำเสนอข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ ในประเด็นผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม การทำแท้งและการทิ้งเด็กนั้น ผู้หญิงที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ได้ฝากบอกสื่อว่า ผู้หญิงเหล่านี้มีความรู้สึก ดังนั้นจึงอยากให้ใช้ “ผู้หญิง” เป็นศูนย์กลาง

“...ผู้หญิงควรได้มีโอกาสสอบถามข่าวจากตัวผู้หญิงโดยตรง ด้วยการพูดคุยถึงสาเหตุของการกระทำนั้นและได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงต่อการกระทำของผู้หญิง... (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สำหรับกรณีผู้หญิงทั้งสองกรณีคือ “ก้านบัว” (นามสมมติ) และ “ดอกรัก” (นามสมมติ) ที่ตกเป็นข่าวด้วยวาทกรรมทั้งลูก เธอทั้งสองเสนอว่าต้องการให้ผู้สื่อข่าวถามผู้หญิงโดยตรง เช่นกัน

“...อยากให้มองอันดับแรกเลย อยากให้มองเข้าไปว่า ในกรณีที่มีตัวตน อยากให้ถามไถ่เขาก่อน ก่อนที่จะมาลงข่าว ถามเขาก่อนได้ไหม อย่าไปมุ่งประเด็น ตั้งหัวข้อเลยว่าพ่อใจยักษ์ แม่ใจทมิฬ ทำไมไม่ใช้คำที่สุภาพกว่านี้ละคะ...” (ก้านบัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน การนำเสนอข่าวของสื่อนอกจากจะต้องฟังเสียงของผู้หญิงโดยตรงแล้ว สื่อไม่ควรที่จะพุ่งเป้าว่าผู้หญิงที่ละเมิดบรรทัดฐานทางสังคมเป็นผู้หญิงไม่ดี พร้อมกับการลงโทษและประณาม อย่างไม่มีเหตุผล

...อยากให้คิดสำนึกในการทำข่าวแม่ใจยักษ์ ให้นักข่าวถามกับ ผู้หญิง /แม่โดยตรง วันที่ถูกจับไม่มีสมาธิให้สัมภาษณ์ข่าว ไม่สามารถรับรู้ได้ เชื่อว่าที่ทำไปขาดสติ เชื่อว่าแม่ทุกคนรักลูก ไม่ควรทำข่าวโดยเน้นรายละเอียดมาที่เรื่องผู้หญิงมากเกินไป เพราะผู้หญิงต้องรับภาระหลาย ๆ อย่างอยู่แล้ว... (ดอกรัก (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

อีกประเด็นที่สำคัญ ซึ่งผู้หญิงเจ้าของปัญหาได้สะท้อนออกมาเพื่อฝากบอกต่อไปถึงสื่อ คือ การไม่ใช้ชื่อและนามสกุลจริงของผู้หญิงในการนำเสนอข่าว

...ทั้งลูก ยิ่งถ้าข่าวใส่ชื่อจริง นามสกุลก็จริง หหมดเลย สังคมก็ตราหน้า หมดอนาคต เห็นใจ บางทีอาจผูกคอตายยิ่งหนักไปอีก ไม่ควรใส่ชื่อผู้หญิง ไม่ควรถ่ายภาพผู้หญิง มั่นหนักไป เท่ากับเป็นข่าผู้หญิงทั้งเป็นเลยนะ ฆ่าทางจิตใจเพราะความเครียดของผู้หญิงมากกว่านี้ จะสามารถช่วยเขาได้อีกเยอะ... (พิกุล (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

และหนึ่งเสียงที่ผู้หญิงถูกนำเสนอภาพผู้หญิง ลงชื่อผู้หญิง ประณามความผิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตที่ถูกตอกย้ำ

“...ความรู้สึกภาพที่ปรากฏหน้าหนังสือพิมพ์ ไม่อยากให้ลงภาพผู้หญิงไม่อยากให้ลงข่าวกระจาย กับการลงชื่อผู้หญิง เราไม่รู้ตัว ไม่อยากให้ลงข่าว ลงชื่อแสดงตัว ทำให้เขาประณามเรา รู้สึกเป็นปมด้อยกับลูกด้วย ทำให้ชีวิตเลวร้าย...” (ดอกรัก (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

3. ข่าวควรนำเสนอแบบสร้างสรรค์ให้ “กำลังใจ” หรือ “เสริมสร้างศักยภาพ” ผู้หญิง

จากเสียงผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม ทำแท้ง และทิ้งเด็กทารกนั้น ส่วนมากได้ประสบปัญหาหนักอึ้งและมีความบอบช้ำสาหัสที่กดดันรุมเร้าแทบจะไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ผู้หญิงถูกทอดทิ้งให้ต่อสู้แบกรับภาระแต่เพียงลำพังอย่างโดดเดี่ยว อย่างทุกข์ทรมานจิตใจ ผู้หญิงหลายคนรู้สึกว่าตัวเองขาดพลังและกำลังใจ บางคนรู้สึกว่ามึนงง ไร้ที่พึ่ง ขณะเดียวกันก็ยังไม่ยอมแพ้ชีวิตดั่งกรณีศึกษาของ “พิกุล” (นามสมมติ) และ “เทียนหยด” (นามสมมติ) ที่ต้องการให้สื่อนำเสนอข่าวประเด็นนี้แบบสร้างสรรค์และให้กำลังใจ หรือในแบบเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้หญิงเพื่อจะได้ฟื้นกลับมา และมีกำลังใจในการดิ้นรน ต่อสู้ชีวิตตนเองและเด็กทารกต่อไปอย่างมีพลัง

...อยากให้เข้าใจความรู้สึกของผู้หญิงมากขึ้น ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่มีความเจ็บปวดมากกว่าผู้ชาย เวลาท้องไม่มีพ่อ ถูกตราหน้าพอแรงอยู่แล้ว ถูกผู้ชายทิ้งยิ่งหนักเข้าไปอีก ใจผู้หญิงถูกกระทำความรุนแรง ใจถูกกระทบกระเทือน ซึ่งนักข่าวไม่รู้ ข้อมูลที่นักข่าวเอาไปลงพาดหัว บางที่ต้องการขายข่าว อยากให้สื่อช่วยให้กำลังใจผู้หญิงท้องไปคลอดที่โรงพยาบาล มีคนใส่ใจเข้ามาถามว่า มีปัญหาอะไรไหม ถ้ามีมีทางเลือกที่ดีไหม ถ้าไม่มีทางออกก็ต้องโยนทิ้งอย่างเดียว... (พิกุล (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่บางคนเรียกร้องให้สื่อ เสนอข่าวในมุมที่ปลอบใจผู้หญิง เพื่อให้มีกำลังใจที่จะสู้และก้าวต่อไป

“...อยากให้เข้าใจผู้หญิง ผู้หญิงไม่ได้ผิดคนเดียว ให้ปลอบใจผู้หญิงบ้าง เราเจ็บใจมากพอแล้วที่ผู้ชายไม่รับผิดชอบ ยิ่งลงข่าวแบบนี้สะเทือนใจมาก เป็นข่าวที่โหดและดูถูกผู้หญิงเกินไป...” (เทียนหยด (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

แต่ยังมีเสียงผู้หญิงอีกหลายคนที่ต้องการให้สื่อนำเสนอข่าวแบบให้ความเห็นใจและไม่ประณามการตัดสินใจของผู้หญิง ยิ่งอาจเป็นการตัดสินใจที่ดูเหมือนว่าจะไม่ถูกต้องนัก

“...สื่อเคราฟสิทธิในตัวผู้หญิงมากขึ้น เห็นใจผู้หญิงผู้ซึ่งเป็นเพศแม่ ผู้หญิงเพศอ่อนแอ ผู้หญิงเสียเปรียบตลอด ผู้หญิงจิตใจยำแอ่งอยู่แล้ว รับข่าวแบบนี้ยิ่งซ้ำเติมประณามเขา มีตราบาปชั่วชีวิต จำใจต้องทิ้งลูก เชื่อว่าไม่มีแม่คนไหนไม่รักลูก...” (ชมพูนุช (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

4. ข่าวควรเสนอ “เหตุจำเป็น” ของผู้หญิงอย่างถูกต้องและเข้าใจผู้หญิง โดยปราศจากอคติ

ถึงเวลาแล้วที่ผู้หญิงทุกคน จะส่งเสียงสะท้อนต่อสื่อมวลชนให้เข้าใจเหตุผลของผู้หญิง ที่มีปัจจัยกดดันจากโครงสร้างสังคมที่กดทับให้ผู้หญิงตกเป็น “ผู้กระทำ” ดังกรณีของเม็ดบัว (นามสมมติ) ได้พูดว่า

...อยากให้เข้าใจผู้หญิง ที่เขาทำไปเพราะสถานการณ์บีบบังคับให้ทำ ผู้หญิงไม่
อยากทำ ต้องรับเลี้ยงเด็กคนเดียว การที่ผู้หญิงมีเหตุจำเป็นต้องทำ อย่างแรกคือ
ยังไม่พร้อม เลิกกับแฟนเลี้ยงลูกคนเดียวเกิดมามีปัญหาหลายอย่าง ทางบ้านอาจ
จะรับไม่ได้ผู้หญิงท้องไม่มีพ่อ ฐานะยากจน ส่วนมากโทษผู้หญิง เพราะผู้หญิงเป็น
คนทำ เพราะว่าเด็กอยู่ในตัวผู้หญิง คิดว่าผู้หญิงเป็นคนทำหรือโดยแฟนบังคับ
พ่อแม่บังคับให้ทำแบบนี้ก็ได้... (เม็ดบัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

อีกทั้งเสียงของ ช่อนกลิ้ง (นามสมมติ) และ ดาวเรือง (นามสมมติ) ซึ่งสะท้อนให้สื่อเข้าใจ
เหตุผลจำเป็นที่ผลักดันให้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี หรือแม่ใจยักษ์

...อยากให้สื่อรับฟังผู้หญิง ไม่ใช่ตีความหมายว่าคนที่ทิ้งลูก เป็นแม่ใจยักษ์แม่ใจ
ร้าย คิดอีกแง่มุมหนึ่งอาจไม่มีความพร้อม ผู้ชายไม่รับผิดชอบ สื่อต้องรับฟังเหตุว่า
เหตุคืออะไร ไม่ใช่ตีข่าวว่าเป็นเด็กใจแตก ซึ่งเขาอาจจะจะมีปัญหาอะไรสักอย่างก็ได้
เช่น ลูก่วงละเมิดทางเพศ อยากให้ฟังทั้ง 2 ฝ่าย ไม่ใช่ตีความหมายว่าคนที่ทิ้งลูก
เป็นคนไม่ดี เหมือนมันโยนให้ผู้หญิง ผู้ชายสบายไป ผู้หญิงโดนเต็ม ๆ ผู้หญิงเรา
ท้อง ผู้ชายก็ไม่รับผิดชอบ ทางบ้านก็มีลูกอยู่แล้ว ไม่อาจเลี้ยงได้ เขาอาจจะคิดว่า
มีคนใจบุญมาเห็น อาจจะดีกว่าอยู่กับเรา ให้มองอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้หญิงที่ทิ้งลูก
ประสบปัญหาไม่พร้อมทั้งทางด้านการเงิน ครอบครัวยากลำบาก บางคนตกงานจะเอาเงินที่
ไหนเลี้ยงลูก... (ช่อนกลิ้ง (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

โดยเฉพาะ การมองผู้หญิงซึ่งประสบกับปัญหานี้อย่างไม่มีอคติ

...อยากให้มองผู้หญิงในแง่ดีบ้าง ไม่ใช่ว่าพอมันเด็กถูกทิ้ง ก็มองผู้หญิงไม่ดีตลอด
มองแง่ดีบ้างสิ่งที่เขาทำไป มีบางอย่างบีบบังคับอยู่ในภาวะเครียด เลี้ยงลูกคน
เดียว ตกงานไม่มีงานทำ ไม่อยากมองแง่ลบไม่อยากจะให้คำที่รุนแรงมากขนาดนี้

มองผู้หญิงแง่ดีบ้าง ไม่ใช่แม่ใจร้าย แม่ใจมาร อาจจะมีปัญหาครอบครัวทำให้
ทอดทิ้งเด็กทำร้ายเด็ก... (ดาวเรือง (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สุดท้ายคือนำเสนอข่าวพร้อมทั้งบอกเหตุผลและปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหา
จำเป็นต้องเลือกตัดสินใจเช่นนั้น

“...ไม่... ไม่อยากให้นักข่าวเขียนลงข่าว “ทิ้ง” บางทีดูเหมือนประจานผู้หญิงมากกว่า
ไม่ควรเขียน ถ้าเขียนจริง ๆ ควรเขียน ภาวะเครียด ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ผู้หญิงต้องทำแบบนี้
ไม่ใช่ลงข่าวในประเด็นแม่ใจร้าย แม่ใจโหดทันที...” (เทียนหยด (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

5. ในเนื้อหาข่าวควรพูดถึงต้นเหตุหรือผู้กระทำ คือ “ผู้ชาย”

เมื่อสื่อหนังสือพิมพ์ได้สร้างภาพตัวแทนและวาทกรรมแบบเดิม ๆ คือ “แม่ใจร้าย แม่
ใจร้าย สาวใจแตก วัยรุ่นใจแตก” ที่กล่าวโทษผู้หญิงเป็นผู้กระทำผิดเพียงคนเดียว โดยเฉพาะการที่
ผู้หญิงถูกเชื่อมโยงเข้ากับอุดมการณ์ความเป็นแม่ มีหน้าที่ ที่ต้องมีหน้าที่ดูแล ปกป้องลูกตนเอง
โดยที่สื่อไม่เคยตั้งคำถามกับผู้ชายเลย จนผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม ทำแท้งและการทิ้ง
เด็กทารก ขอให้สื่อนำเสนอข่าวผู้ชายที่มีสิทธิ์ที่จะเป็น “พ่อ” และเป็นผู้กระทำเช่นกัน ดังกรณี ยี่สุน
(นามสมมติ) และเม็ดบัว (นามสมมติ) กล่าวว่า

“...อยากให้ข่าวลงโทษผู้ชายในมุมกลับบ้าง ถ้าจะประณามให้ประณามทั้งหญิงและชาย
ให้มีข่าวลงเกี่ยวกับผู้ชายบ้าง ให้ผู้ชายได้คิดบ้างว่าเขาไม่ดี เขาทำผิดต่อผู้หญิงเหมือนกัน ทุกวัน
นี้ลงข่าวว่าเป็น ผู้หญิงไม่ดี ผู้หญิงใจแตก ถ้าผู้ชายไม่ทำปัญหาแบบนี้ก็ไม่เกิดการทอดทิ้งลูก...”
(ยี่สุน (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ผู้หญิงบางคน ตั้งคำถามกับสื่อว่า แล้วผู้ชาย ซึ่งเป็นตัวหลักหรือผู้กระทำ หายไปไหน
ในเหตุการณ์นี้

“...อยากให้สื่อเขียนถึงผู้ชายบ้างเพราะผู้หญิงที่ทำอาจจะเป็นเพราะผู้ชายบังคับก็ได้
ถ้ายังจะอยากอยู่ด้วยกันก็ต้องไปเอาออกนะ คือตอนนั้นผู้หญิงมีความรักทำให้ไม่คิด พอทำแล้ว
เป็นเรื่องเป็นราว ผู้ชายก็จะไม่สนใจผู้หญิง เพราะว่าเราทำ...” (เม็ดบัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สำหรับพิกุล (นามสมมติ) ได้ฝากประเด็นให้สื่อลงข่าวผู้ชายด้วย มิใช่ลงข่าวเฉพาะผู้หญิง
เพียงมิติเดียว

“...อยากให้ลงข่าวทิ้งลูกต่อ แต่ขอให้ลงผู้ชายด้วย และเตือนใจคนให้รู้ เขาจะได้ไม่กล้าทิ้ง
...” (พิกุล (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

6. ข่าวควรเสนอทางเลือก (Choice) และทางออกเพื่อผู้หญิงมากขึ้น

ผู้หญิงหลายคน ได้สะท้อนผ่านการสัมภาษณ์ครั้งนี้ว่า ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้เป็นทางเลือกถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจ แต่เวลาที่สื่อลงข่าวเรื่องนี้มักจะนำเสนอในมุมของเหตุการณ์และประณามมากกว่าจะเสนอให้เห็นถึงทางออกและทางเลือก

“...อยากให้ลงข่าว ไม่โทษผู้หญิงฝ่ายเดียว ควรโทษผู้ชายด้วยและเสนอทางออกสถานที่ เช่นบ้านพักฉุกเฉิน เพื่อให้ทุกคนรู้ว่ามียาทางเลือกในการได้รับความช่วยเหลืออย่างไร ไม่ให้ผู้หญิงคิดท้อแท้และฆ่าเด็ก...” (ก้านพลู (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สื่อ ในฐานะเครื่องมือที่เข้าถึงผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ควรที่จะมีส่วนในการนำเสนอให้ความช่วยเหลือ โดยการให้พื้นที่กับการนำเสนอข่าว บทความ ที่พูดถึงทางเลือก หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาจะสามารถไปขอความช่วยเหลือได้

“...อยากให้สื่อเขียนเสนอสถานที่ บ้านพักฉุกเฉิน /สนับสนุนมูลนิธิ ที่ช่วยเหลือเด็ก ซึ่งเป็นทางออกที่ดีกว่า เป็นทางออกของสังคมของผู้หญิงที่มีปัญหา เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยมิใช่โจมตีอย่างเดียว คนอ่านรู้สึกว่ามีกำลังใจ ไม่ร้ายแรง ควรเขียนข้อดีการสนับสนุน...” (ดอกเข็ม (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

7. ผู้หญิงเสนอขอให้เปลี่ยนวาทกรรมใหม่ โดยผู้หญิงได้สร้างวาทกรรมทางเลือกมาจากตัวผู้หญิงเอง

ข้อเสนอสุดท้ายนี้ ผู้หญิงถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง คือ การเปลี่ยนวาทกรรมใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ผู้หญิงพยายามที่จะตอบโต้วาทกรรมหลัก ด้วยการสร้างพลังอำนาจเพื่อต่อรองในการสร้างนิยามหรือสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ให้สื่อมวลชน ซึ่งวาทกรรมทางเลือกเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีความรู้สึกดี จิตใจไม่หดหู่ รู้สึกไม่ถูกนำเสนอข่าวในมิติประณามหรือตอกย้ำซ้ำเติมผู้หญิงที่ประสบปัญหานี้ แต่ถ้าหากว่าจำเป็นต้องนำเสนอควรจะนำเสนอด้วยความปราศจากอคติ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา มากกว่านำเสนอแบบประณาม ดังกรณีศึกษาของลีลาวดี (นามสมมติ) และเทียนหยด (นามสมมติ)

“...ควรให้เขียนข่าวให้ดีเสนอข่าวในเชิงบวกไม่โทษผู้หญิง ไม่ควรลงข่าวรุนแรง ลงข่าวแบบธรรมดา...” (ลีลาวดี (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน การนำเสนอข่าวของสื่อ ควรนำเสนอข่าวในรูปแบบที่คำนึงถึงความรู้สึกและเหตุผลของผู้หญิง มากกว่าการนำเสนอข่าวโดยใช้บรรทัดฐานในทางสังคมเข้ามาเป็นตัวตัดสิน

“...ให้พาดหัวข่าวที่เป็นเชิงบวกต่อผู้หญิง เช่น แม่ทิ้งลูกเพราะพ่อไม่รับผิดชอบมิใช่แม่ใจยักษ์ดูเหมือนผู้หญิงทำคนเดียว ผู้ชายก็มีส่วนทำผิดด้วยได้...” (เทียนหยด (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

แต่ถ้าหากว่าจำเป็นต้องนำเสนอควรจะนำเสนอแบบสะท้อนความจริงมากกว่าแบบประณาม

“...อยากให้หยุดข่าวแบบนี้ ผู้หญิงไม่อยากให้มีข่าวแบบนี้ หรือไม่ก็พาดหัวตัวเล็ก ๆ แต่ไม่ใช่ขึ้นกลางหน้าหนึ่ง...” (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

รวมทั้ง นำเสนอข่าวที่ไม่เกินไปจากความเป็นจริง

“...ควรลงข่าวไม่ต้องพาดหน้าหนึ่ง ไม่ให้เป็นจุดสนใจ ขอเสนอให้ลงข่าวเบา ๆ ไม่ลงตรงเกินไปและไม่จำเป็นต้องสาธยาย บรรยายแล้ว ควรลงข่าวไม่ต้องทำหัวข้อใหญ่ขนาดนี้ ทำเป็นธรรมดา หรือขอให้หยุดการเสนอข่าวประเภทนี้...” (ก้านพลู (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

หลายคนมองว่า การที่ข่าวนำเสนอแบบนี้ บางครั้งก็อาจจะเป็นการชี้โพรงให้กระรอกแบบไม่ตั้งใจ

“...ถ้าลงข่าวลงได้ แต่ลงมาก ๆ บางครั้งคนที่ไม่มีทางออกอาจทำตามกัน...” (ก้านพลู (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

หลายคน จึงให้ความเห็นว่า ควรจะลดการนำเสนอข่าวประเภทนี้ ไปจนถึงไม่ควรมีการนำเสนอข่าวประเภทนี้เลย

“...อยากให้ข่าวลดน้อยลงหรือไม่ลงข่าวทิ้งลูกอีกเลย เพราะว่าเป็นตัวอย่างเด็กเขาไปอ่านไม่มีใครชี้แจงคิดว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ ถ้าทิ้งเขาไปทิ้ง คิดว่าจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี...” (เทียนหยด (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สิ่งสำคัญ ที่ผู้หญิงอยากให้ทางเลือกต่อการนำเสนอข่าวนั้นคือ การเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยไม่กดขี่ผู้หญิง

“...ขอให้นักข่าวมีการลงข่าวให้เกียรติต่อผู้หญิงมากกว่า ควรใช้คำให้เคารพต่อผู้หญิงให้ผู้หญิงดูดีกว่านี้ไม่โหดร้าย...” (ยี่โก (นามสมมติ), สัมภาษณ์)